

Број: 05-05-1-1091-2/13
Сарајево, 26. март 2013. године

26.03.2013

ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

01,02-05-2-382/13

- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

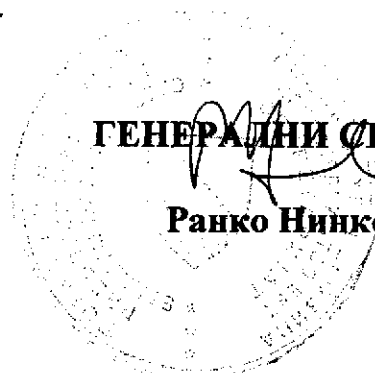
Споразум о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије о програму прекограничне сарадње Хрватска – Босна и Херцеговина у оквиру компоненте прекогранична сарадња програма ИПА за 2011. годину. Споразум је потписала гђа Невенка Савић, директорица Дирекције за европске интеграције БиХ, 29. новембра 2012. године у Сарајеву.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

Број: 08/1-31-43358-3/12
Сарајево, 19. март 2013.године

PRIMIO JE DO	25.03.13	13
PROCESIRAO	05-1	1091

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
САРАЈЕВО

ПРЕДМЕТ: Приједлог одлуке о ратификацији Споразума о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије о програму прекограничне сарадње Хрватска – Босна и Херцеговина у оквиру компоненте прекогранична сарадња програма ИПА за 2011. годину,-

У прилогу акта вам достављамо Приједлог одлуке о ратификацији Споразума о финансирању између Босне и Херцеговине и Европске комисије о програму прекограничне сарадње Хрватска – Босна и Херцеговина у оквиру компоненте прекогранична сарадња програма ИПА за 2011.годину, потписан у Сарајеву 29. новембра 2012.године, на енглеском језику.

Такође вам достављамо приједлог одлуке о ратификацији који је утврдио Савјет министара Босне и Херцеговине на својој 40. сједници одржаној 28. фебруара 2013.године.

Подсећамо да је Предсједништво Босне и Херцеговине на 27. редовној сједници, одржаној 16. октобра 2012.године донијело одлуку број: 01-50-1-3016-25/12 о прихватању предметног Споразума.

Молимо да Предсједништво Босне и Херцеговине, у складу са одредбама члана 17. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора („Службени гласник БиХ“ број 29/00), одлучи о ратификацији предметног Споразума.

С поштовањем,

Прилога: Као у тексту.

МИНИСТАР
Др Златко Лагумџија

SPORAZUM O FINANCIRANJU

IZMEĐU

BOSNE I HERCEGOVINE

I

EUROPSKE KOMISIJE

O PROGRAMU PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA –
BOSNA I HERCEGOVINA

U OKVIRU KOMPONENTE PREKOGRANIČNA SURADNJA
PROGRAMA IPA

ZA 2011. GODINU

(centralizirano upravljanje)

SADRŽAJ

Predgovor

- 1. Program**
- 2. Provedba programa**
- 3. Strukture i tijela s mjerodavnostima**
- 4. Financiranje**
- 5. Rok za ugovaranje**
- 6. Rok za izvršenje ugovora**
- 7. Rok isplate**
- 8. Postupanje s primitcima**
- 9. Prihvatljivost troškova**
- 10. Čuvanje dokumenata**
- 11. Mapa puta za decentralizaciju bez ex-ante kontrola**
- 12. Tumačenje**
- 13. Djelomična ništavost i nenamjerne praznine**
- 14. Pregled i izmjene i dopune**
- 15. Prestanak**
- 16. Rješavanje razlika**
- 17. Obavijesti**
- 18. Broj originala**
- 19. Dodatci**
- 20. Stupanje na snagu**

Dodatak A Program prekogranične suradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina, u okviru komponente Prekogranična suradnja instrumenta za pretpristupnu pomoć IPA, za 2010. i 2011. godinu, usvojen Odlukom Komisije C(2010)5826 od 23. kolovoza 2010.

Dodatak B Okvirni Sporazum između Komisije Europskih zajednica i Bosne i Hercegovine od 20. veljače 2008.

Dodatak C Izvješćivanje

SPORAZUM O FINANCIRANJU

BOSNA I HERCEGOVINA

i

EUROPSKA KOMISIJA

u daljnjem tekstu zajednički kao "Strane", ili pojedinačno kao "država korisnica" u slučaju Bosne i Hercegovine, ili "Komisija", u slučaju Europske komisije.

Budući da:

- (a) Dana 1. kolovoza 2006., Vijeće Europske unije usvojilo je Uredbu (EZ) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja instrument pretpristupne pomoći (dalje u tekstu: "Okvirna uredba o IPA"). Na snazi od 1. siječnja 2007. godine, ovaj instrument predstavlja jedinstven pravni temelj za osiguranje financijske pomoći državama kandidatima i državama potencijalnim kandidatima u njihovim nastojanjima da ojačaju političke, ekonomske i institucionalne reforme u cilju konačnog postajanja članicama Europske unije.
- (b) Dana 12. lipnja 2007., Komisija je usvojila Uredbu (EZ) br. 718/2007 o provedbi okvirne uredbе o IPA, kojom utvrđuje pravila o upravljanju i kontroli (dalje u tekstu: "Uredba o provedbi IPA").
- (c) Pomoć Europske unije u okviru instrumenta pretpristupne pomoći treba i dalje podupirati države korisnice u njihovim naporima na jačanju demokratskih institucija i vladavine prava, reforme javne uprave, provođenja ekonomskih reformi, poštovanja ljudskih kao i manjinskih prava, unapređenju jednakosti spolova, potpore razvitku civilnoga društva i promicanju regionalne suradnje kao i pomirenja i obnove, i doprinošenja održivom razvitku i smanjenju siromaštva.

Za potencijalne države kandidate, pomoć Europske unije može također uključiti određeno usklađivanje s *pravnom stečevinom EU (acquis)*, kao i potporu za investicijske projekte, usmjerenu naročito na izgradnju kapaciteta za upravljanje u područjima regionalnog razvitka, razvitka ljudskih resursa i ruralnoga razvitka.

- (d) Strane su 20. veljače 2008. zaključile Okvirni sporazum u kojem se utvrđuju opća pravila za suradnju i provedbu pomoći Europske unije u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći.
- (e) Dana 10. prosinca 2007., Odlukom C(2007)5934 usvojen je „višegodišnji Program prekogranične suradnje između Hrvatske i Bosne i Hercegovine“ za 2007- 2013, i revidiran Odlukom C(2010)5826 od 23. kolovoza 2010. (dalje u tekstu „program“). Dio programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu provodit će Komisija na centraliziranoj osnovi.
- (f) Za provedbu ovoga programa potrebno je da Strane zaključe Sporazum o financiranju kako bi se odredili uvjeti za dostavu pomoći Europske unije, pravila i procedure koje se tiču isplate vezane uz takvu pomoć i uvjete pod kojima će se upravljati pomoći.

SPORAZUMJELE SU SE O SLJEDEĆEM:

1 PROGRAM

Komisija će dati doprinos, putem dodjele bespovratnih sredstava, financiranju sljedećeg programa, koji je naveden u Dodatku A ovoga Sporazuma:

Broj programa: Bosna i Hercegovina: 2011/022-430 (CRIS)

Naziv: Program prekogranične suradnje između Hrvatske i Bosne i Hercegovine u okviru komponente Prekogranična suradnja Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) za 2010. i 2011. godinu. Ovaj Sporazum o financiranju obuhvata samo doprinos Europske unije za 2011. godinu.

2 PROVEDBA PROGRAMA

- 1) Dio će programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu na centraliziranoj osnovi provoditi Komisija, u smislu članka 53.a Uredbe Vijeća (EZ Euratom) br. 1605/2002 o Uredbi o financiranju koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica, kako je konačno izmijenjena Uredbom (EZ, Euratom) 1525/2007 od 17. prosinca 2007. (dalje u tekstu: „Uredba o financiranju“).
- 2) Program će se provoditi sukladno odredbama Okvirnoga sporazuma o pravilima za suradnju u svezi s financijskom pomoći Europske unije Bosni i Hercegovini i provedbom pomoći u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA), zaključenog između Strana 20. veljače 2008. (dalje u tekstu: "Okvirni sporazum"), koji je naveden u Dodatku B ovoga Sporazuma.

3 STRUKTURE I TIJELA S MJERODAVNOSTIMA

- 1) Država će korisnica odrediti nacionalnog koordinatora za IPA, sukladno Okvirnom sporazumu, koji će djelovati kao predstavnik države korisnice vis-à-vis Komisije. On/a će osigurati da se održava tijesna veza između Komisije i države korisnice s obzirom na opći proces pristupanja kao i na pretpristupnu pomoć EU-a u sklopu IPA.
- 2) Nacionalni koordinatori za IPA odgovoran je i za koordinaciju sudjelovanja države korisnice u relevantnim prekograničnim programima, kao i u međudržavnim, međuregionalnim i programima za morske slivove u okviru drugih instrumenata Europske unije.
- 3) Država korisnica uspostavlja operativnu strukturu za dio programa koji se provodi na njezinom državnom području. Njezine funkcije i mjerodavnosti navedene su u prekograničnom programu, izuzev tendera, ugovaranja i plaćanja, koji su odgovornost Komisije.

- 4) Operativna struktura usko surađuje u provedbi ovoga programa s operativnim strukturama Hrvatske.
- 5) Operativne strukture država sudionica uspostavljaju zajedničko tehničko tajništvo radi pomoći operativnim strukturama i zajedničkom nadzornom odboru iz članka 142. IPA provedbene uredbe u izvršavanju njihovih odnosnih dužnosti.

Zajedničko tehničko tajništvo može imati predstavništva uspostavljena u svakoj državi sudionici.

4 FINANCIRANJE

Financiranje provedbe ovoga Sporazuma je kako slijedi:

- (a) Doprinos Europske unije za 2011. godinu utvrđen je na najviše 1.000.000 EUR (jedan milijun eura) za dio programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu, kako je navedeno u Pravitku A1 Dodatka A ovom Sporazumu. Međutim, plaćanja doprinosa Europske unije od strane Komisije izvršit će se unutar limita dostupnih sredstava.
- (b) Trošak nacionalnih struktura i tijela koje uspostavi država korisnica radi provedbe ovoga programa snosi država korisnica, uz iznimku troškova iz članka 94. stavak 1. točka (f) IPA provedbene uredbe, kako je detaljnije navedeno u Dodatku A ovoga Sporazuma.

5 ROK ZA UGOVARANJE

- 1) Pojedinačni ugovori i sporazumi, kojima se provodi ovaj Sporazum, sklapaju se najkasnije dvije godine od datuma sklapanja ovoga Sporazuma.
- 2) U opravdanim slučajevima ovaj rok za ugovaranje može se produžiti prije završnog datuma na najviše tri godine od datuma sklapanja ovoga Sporazuma.
- 3) Sva sredstva za koja ugovor nije sklopljen prije roka za ugovaranje otkazuju se.

6 ROK ZA IZVRŠENJE UGOVORA

- 1) Ugovori se moraju izvršiti u roku najviše 2 godine od završnog datuma ugovaranja.
- 2) Rok za izvršenje ugovora može biti produžen prije isteka roka za izvršenje u opravdanim slučajevima.

7 ROK ISPLATE

- 1) Isplata sredstava mora se izvršiti najkasnije godinu dana nakon konačnog datuma za izvršenje ugovora.
- 2) Rok za isplatu sredstava može se produžiti prije završnog datuma u opravdanim slučajevima.

8 POSTUPANJE S PRIMITCIMA

- 1) Primitci u svrhu IPA-e uključuju prihod ostvaren nekom aktivnosti, tijekom razdoblja njezinog sufinanciranja, od prodaje, najмова, naknada za usluge/upisnina ili druge ekvivalentne primitke izuzev:
 - (a) primitaka ostvarenih tijekom ekonomskog vijeka trajanja sufinanciranih investicija u slučaju investicija u tvrtke;
 - (b) primitaka ostvarenih unutar okvira mjere financijskog inženjeringa, uključujući kapital poduzeća i kreditne fondove, jamstva, leasing;
 - (c) gdje je primjenjivo, doprinosa iz privatnog sektora za sufinanciranje aktivnosti, što se iskazuje s javnim doprinosom u financijskim tablicama programa.
- 2) Primitci kako su određeni u prethodnom stavku 1. predstavljaju dohodak koji se oduzima od iznosa prihvatljivih troškova za odnosnu aktivnost. Najkasnije do zatvaranja programa, takvi se primitci oduzimaju od relevantnih prihvatljivih troškova aktivnosti u cjelini ili srazmjerno, ovisno o tome jesu li ostvareni u cijelosti ili samo djelomice sufinanciranom aktivnosti.

9 PRIHVATLJIVOST TROŠKOVA

- 1) Troškovi u sklopu programa u Dodatku A prihvatljivi su za doprinos Europske unije ukoliko su stvarno nastali nakon potpisivanja ovoga Sporazuma.
- 2) Sljedeći troškovi nisu prihvatljivi za doprinos Europske unije u okviru programa u Dodatku A:
 - a) porezi, uključujući poreze na dodatnu vrijednost;
 - b) carinske i uvozne pristojbe, ili drugi troškovi;
 - c) kupovina, najam ili zakup zemljišta i postojećih zgrada;
 - d) novčane kazne, financijske kazne i troškovi sporova;
 - e) operativni troškovi;
 - f) rabljena oprema;
 - g) bankovni troškovi, troškovi jamstava i slični troškovi;

- h) troškovi konverzije, troškovi kursnih naknada i razlika povezani s bilo kojim od sastavnih pojedinačnih euro računa, kao i drugi čisto financijski izdaci;
 - i) nefinancijski doprinosi;
 - j) kamata na dug.
- 3) Odstupajući od prethodnog stavka 2. iznad, sljedeći su troškovi prihvatljivi:
- a) porezi na dodatnu vrijednost, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - i. ne mogu se vratiti na bilo koji način;
 - ii. utvrđeno je da ih snosi krajnji korisnik, i
 - iii. jasno su utvrđeni u projektnom prijedlogu.
 - b) troškovi za transnacionalne financijske transakcije;
 - c) u slučaju da provedba neke aktivnosti zahtijeva otvaranje zasebnog računa ili više njih, bankovni troškovi za otvaranje i vođenje tih računa;
 - d) naknade za pravne savjete, javnobilježničke naknade, troškovi tehničkih ili financijskih stručnjaka i računovodstveni ili revizijski troškovi, ako su izravno povezani sa sufinanciranom aktivnosti i potrebni za njezinu pripremu ili provedbu;
 - e) trošak jamstava koja daje banka ili druge financijske institucije, do one mjere do koje jamstva zahtijeva nacionalno zakonodavstvo ili zakonodavstvo Europske unije;
 - f) opći troškovi, pod uvjetom da su utemeljeni na stvarnim troškovima koji se mogu pripisati provedbi predmetne aktivnosti. Jedinствене stope na temelju prosječnih troškova ne smiju prijeći 25% onih neposrednih troškova neke aktivnosti koji mogu utjecati na razinu općih troškova. Obračun se uredno dokumentira i periodički pregledava;
 - g) kupnja zemljišta za iznos do 10% prihvatljivih izdataka odnosno aktivnosti.
- 4) Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz članka 94. IPA provedbene uredbe, prihvatljivi su sljedeći izdaci koje plaćaju javna tijela u pripremi ili provedbi neke aktivnosti:
- a) troškovi stručnih usluga koje pruža javno tijelo osim krajnjeg korisnika u pripremi ili provedbi neke aktivnosti;
 - b) troškovi pružanja usluga povezanih s pripremom i provedbom neke aktivnosti koje pruža javno tijelo koje je ujedno i krajnji korisnik i koje izvodi neku aktivnost za svoj račun bez drugih vanjskih pružatelja usluga ako su dodatni

troškovi i ako se odnose na izdatke stvarno i neposredno plaćane za sufinanciranu aktivnost.

Odnosno javno tijelo ili fakturira troškove iz točke (a) ovoga stavka krajnjem korisniku ili potvrđuje te troškove na temelju dokumenata jednake dokazne vrijednosti koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu aktivnost.

Troškovi iz točke (b) ovoga stavka moraju biti potvrđeni pomoću dokumenata koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je odnosno javno tijelo platilo za tu aktivnost.

- 5) Ne dovodeći u pitanje odredbe stavaka 1 do 4, daljnja pravila o prihvatljivosti izdataka mogu se odrediti u prekograničnom programu u Dodatku A ovom Sporazumu.

10 ČUVANJE DOKUMENATA

- 1) Svi dokumenti vezani uz program u Dodatku A čuvat će se najmanje pet godina od datuma na koji Europski parlament odobri isplatu za proračunsku godinu na koju se dokument odnosi.
- 2) U slučaju da program u Dodatku A nije konačno zatvoren u roku utvrđenom u gornjem stavku 1., dokumenti koji se na njega odnose čuvat će se do kraja godine nakon one u kojoj je program u Dodatku A zatvoren.

11 MAPA PUTA ZA DECENTRALIZACIJU BEZ EX-ANTE KONTROLA

- 1) Država korisnica uspostavlja detaljnu mapu puta s indikativnim mjerilima i vremenskim ograničenjima za postizanje decentralizacije s *ex-ante* kontrolama od strane Komisije. Dodatno, država korisnica uspostaviti će indikativnu mapu puta za postizanje decentralizacije bez *ex-ante* kontrola od strane Komisije.
- 2) Komisija nadzire provedbu mapa puta navedenih u stavu 1., i uzima u obzir rezultate koje je država korisnica postigla u ovome kontekstu, naročito u pružanju pomoći. Mapa puta za postizanje decentralizacije bez *ex-ante* kontrola može se odnositi na postupno odricanje od raznih vrsta *ex-ante* kontrole.
- 3) Država korisnica redovito izvješćuje Komisiju o napretku ostvarenom u provedbi ove mape puta.

12 TUMAČENJE

- 1) Ako nema izričite odredbe suprotne ovom Sporazumu, pojmovi koji se koriste u ovome Sporazumu nose isto značenje koje im je pripisano u Okvirnoj uredbi o IPA i Uredbi o provedbi IPA.
- 2) Ako u ovome Sporazumu nema izričite suprotne odredbe, pozivanje na ovaj Sporazum predstavlja pozivanje na ovaj Sporazum kako je povremeno izmijenjen, dopunjen ili zamijenjen.

- 3) Svako pozivanje na uredbe Vijeća ili Komisije odnosi se na onu verziju tih uredbi kako je naznačeno. Ukoliko je potrebno, izmjene tih uredbi prenijet će se u ovaj Sporazum pomoću izmjena i dopuna.
- 4) Naslovi u ovome Sporazumu nemaju pravno značenje i ne utječu na njegovo tumačenje.

13 DJELOMIČNA NIŠTAVOST I NENAMJERNE PRAZNINE

- 1) Ukoliko neka odredba ovoga Sporazuma jest ili postane ništava, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće utjecati na valjanost ostalih odredbi ovoga Sporazuma. Strane će zamijeniti ništavu odredbu valjanom odredbom koja će biti što je moguće bliža svrsi i namjeri ništave odredbe.
- 2) Strane će popuniti sve nenamjerne praznine odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovoga Sporazuma, sukladno Okvirnoj uredbi o IPA i Uredbi o provedbi IPA.

14 PREGLED I IZMJENE I DOPUNE

- 1) Provedba ovoga Sporazuma predmet je periodičnih pregleda u vrijeme koje Strane međusobno dogovaraju.
- 2) Svaka izmjena i dopuna dogovorena između Strana bit će u pisanome obliku i bit će dio ovoga Sporazuma. Takva izmjena i dopuna stupa na snagu na datum koji odrede Strane.

15 PRESTANAK

- 1) Ne dovodeći u pitanje stavak 2., ovaj Sporazum prestaje osam godina nakon potpisivanja. Ovaj prestanak ne isključuje mogućnost za Komisiju da izvrši financijske ispravke sukladno članku 56. Uredbe o provedbi IPA.
- 2) Ovaj Sporazum može okončati bilo koja Strana uz pisanu obavijest drugoj Strani. Takav prestanak stupa na snagu šest kalendarskih mjeseci od datuma pisane obavijesti.

16 RJEŠAVANJE RAZLIKA

- 1) Razlike nastale uslijed tumačenja, upravljanja i provedbe ovoga Sporazuma, na bilo kojoj i svim razinama sudjelovanja, rješavat će se mirnim putem konzultacijama između Strana.
- 2) U slučaju da se ne uspije riješiti mirnim putem, svaka Strana može pitanje podnijeti na arbitražu sukladno Izbornim pravilima o arbitraži između međunarodnih organizacija i država Stalnog arbitražnog suda na snazi na datum potpisivanja ovoga Sporazuma.
- 3) Jezik koji će se koristiti u arbitražnim postupcima je engleski jezik. Tijelo za imenovanje bit će Generalni tajnik Stalnog arbitražnog suda na pisani zahtjev koji podnosi neka od Strana. Odluka je Arbitra obvezujuća za sve Strane i na nju nema žalbe.

17 OBAVIJESTI

- 1) Sve obavijesti u svezi s ovim Sporazumom bit će u pisanoj formi i na engleskome jeziku. Svaka obavijest mora biti potpisana i dostavljena kao originalni dokument ili putem faksa.
- 2) Sve obavijesti u svezi s ovim Sporazumom moraju se slati na sljedeće adrese:

Za Komisiju:

Ured direktora Pierrea Mirela
Europska komisija
Opća uprava za proširenje /C
Rue de la Loi 170
B-1049 Brisel, Belgija
Faks: +32 229 68727

Za državu korisnicu:

Gđa Nevenka Savić
Nacionalni koordinator za IPA
Direkcija za europske integracije
Trg BiH 1
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Faks: +387 33 703 198

18 BROJ ORIGINALA

Ovaj Sporazum sastavljen je u dva originalna primjerka na engleskome jeziku.

19 DODATCI

Dodaci A, B i C čine sastavni dio ovoga Sporazuma.

20 STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum stupa na snagu na datum potpisivanja. Ukoliko ga Strane potpišu na različite datume, ovaj Sporazum stupa na snagu na datum kad ga potpiše druga od dviju Strana.

Potpisano, za i u ime Komisije,

.....

Gosp. Pierre Mirel
Direktor,
Brisel, Belgija

Datum:

Potpisano, za i u ime Bosne i Hercegovine,

.....

Gđa Nevenka Savić
Nacionalni koordinator za IPA
Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Datum:

DODATAK A **PROGRAM PREKOGRANIČNE SURADNJE HRVATSKA –
BOSNA I HERCEGOVINA, U OKVIRU KOMPONENTE
PREKOGRANIČNA SURADNJA PROGRAMA IPA, ZA 2010-
2011. GODINU USVOJEN ODLUKOM KOMISIJE C(2010)5826,
DANA 23. KOLOVOZA 2010. GODINE**

PRIVITAK A1: Prijedlog financiranja za 2010-2011. godinu programa
prekogranične suradnje Hrvatska – Bosna i Hercegovina usvojenog
Odlukom Komisije C(2010)5826, dana 23. kolovoza 2010. godine

PRIVITAK A2: Program prekogranične suradnje Hrvatska - Bosna i Hercegovina
2007-2013. revidiran Odlukom Komisije C(2010)5826, dana 23.
kolovoza 2010. godine

DODATAK B

**OKVIRNI SPORAZUM IZMEĐU KOMISIJE EUROPSKIH
ZAJEDNICA I BOSNE I HERCEGOVINE, OD 20. VELJAČE
2008.**

DODATAK C IZVJEŠĆIVANJE

- 1) Operativne strukture zemalja korisnica koje sudjeluju u prekograničnom programu, podnose Komisiji i mjerodavnim državnim koordinatorima za IPA godišnje izvješće i konačno izvješće o realizaciji programa prekogranične suradnje nakon što zajednički nadzorni odbor izvrši analizu.

Godišnje izvješće podnosi se do 30. lipnja svake godine, a prvi put u drugoj godini nakon usvajanja programa prekogranične suradnje.

Konačno izvješće o realizaciji programa podnosi se najkasnije šest mjeseci nakon okončanja programa prekogranične suradnje.

- 2) Izvješća iz stavka 1. trebala bi sadržiti informacije o:
 - a) Postignutom napretku u realizaciji programa i prioriteta prekogranične suradnje u svezi sa specifičnim, dokazivim ciljevima, uz kvantifikaciju, gdje god i kad god je kvantifikacija moguća, uz korištenje indikatora utvrđenih člankom 94(1)(d) Uredbe o provedbi IPA-e na razini osi prioriteta;
 - b) Poduzetim koracima od strane operativnih struktura i/ili Zajedničkog nadzornog odbora u cilju osiguranja kvalitete i djelotvornosti realizacije, naročito:
 - Mjere praćenja i vrednovanja, uključujući odredbe o načinu sakupljanja podataka;
 - Kratak opis svih značajnih problema u realizaciji programa prekogranične suradnje i poduzetih mjera;
 - Iskorištenost tehničke pomoći.
 - c) Poduzete mjere u cilju oglašavanja i promoviranja programa prekogranične suradnje.

Gdje je to prikladno, informacije iz točaka a) do c) ovoga stavka mogu se dati u sažetom obliku.

Informacije iz točke b) ne moraju se uključiti ako nije bilo značajne promjene od prethodnog izvješća.

PRIVITAK A1
PRIJEDLOG FINANCIRANJA ZA 2010. i 2011. GODINU
PROGRAMA PREKOGRANIČNE SURADNJE
HRVATSKA - BOSNA I HERCEGOVINA

1. IDENTIFIKACIJA

Korisnici	Hrvatska i Bosna i Hercegovina
CRIS broj	Hrvatska 2010/022-401; 2011/022-427 Bosna i Hercegovina 2010/022-400; 2011/022-430
Godina	2010. i 2011.
Trošak	2010.: Hrvatska: 1,0 milijun eura Bosna i Hercegovina: 1,0 milijun eura Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2 milijuna eura 2011.: Hrvatska: 1,0 milijun eura Bosna i Hercegovina: 1,0 milijun eura Ukupna vrijednost IPA doprinosa: 2 milijuna eura
Operativne strukture	Hrvatska: Ministarstvo regionalnog razvitka, šumarstva i vodnog gospodarstva Bosna i Hercegovina: Direkcija za europske integracije
Ugovorno tijelo/Provedbeno tijelo	Za Bosnu i Hercegovinu: Europska komisija Za Hrvatsku: Provedbeno tijelo: Agencija za regionalni razvitak
Konačni datum za sklapanje Sporazuma o financiranju	Za sredstva za 2010.: najkasnije do 31. prosinca 2011. Za sredstva za 2011.: najkasnije do 31. prosinca 2012.
Konačni datum za ugovaranje	2 godine nakon datuma sklapanja svakog sporazuma o financiranju. Nema roka za projekte revizije i evaluacije koje pokriva ovaj Sporazum o financiranju, kako je navedeno u članku 166(2) Uredbe o financiranju. Ovi se datumi odnose i na nacionalno sufinanciranje.
Konačni datum za izvršenje	2 godine nakon završnog datuma za ugovaranje za svaki sporazum o financiranju. Ovi se datumi odnose i na nacionalno sufinanciranje.
Šifra sektora	11120, 16061, 32130, 33210, 41010, 43040, 91010
Predmetne proračunske	22.020401

linije	
Nositelji programiranja	ELARG (Opća uprava za proširenje) Jedinica B1 za Hrvatsku
Nositelji provedbe	Za Hrvatsku: Izaslanstvo EU u Hrvatskoj, Sektor za operacije 1 Za Bosnu i Hercegovinu: Izaslanstvo EU u Bosni i Hercegovini, Sektor za operacije II.

2. SAŽETAK

2.1. Uvod

2.1.1. Povezanost s MIPD-om

Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku za razdoblje od 2009. do 2011. godine ukazuje na to da će prekogranična suradnja, kojom se upravlja kroz Komponentu II., poduprijeti Hrvatsku u prekograničnoj te transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji s državama članicama EU i državama korisnicama IPA-e. Usredotočit će se na promicanje potencijala za turizam, uz stvaranje bliskije povezanosti između pograničnih područja i podržavanje zajedničkih aktivnosti na zaštiti okoliša.

Višegodišnji indikativni planski dokument za Bosnu i Hercegovinu za isto razdoblje poduprijet će aktivnosti u cilju promicanja i povećanja prekogranične suradnje i društveno-ekonomske integracije pograničnih područja. To će se učiniti kroz jačanje gospodarskih, socijalnih i kulturnih veza između odnosnih zemalja sudionika, uključujući vrste aktivnosti poput „ljudi ljudima“ („people-to-people“).

2.1.2. Proces programiranja

Proces programiranja proveden je od prosinca 2006. godine do svibnja 2007. godine. Program je razvijen nakon procesa šire konzultacije s lokalnim dionicima i mogućim korisnicima s obje strane granice. Zajednički programski odbor (JPC) sastoji se od predstavnika nacionalnih tijela Hrvatske i Bosne i Hercegovine kao i od regionalnih tijela pograničnih regija. Zajednički programski odbor (JPC) usvojio je konačnu verziju dokumenta za programiranje dana 25. svibnja 2007. godine.

Sukladno članku 93(1) Uredbe o provedbi IPA-e, na inicijativu Komisije, u dogovoru s državama sudionicama, prekogranični je program izmijenjen i dopunjen kako bi se ažurirao plan financiranja tako da se dodaju dotacije za 2010. i 2011. godinu, sukladno reviziji Višegodišnjeg indikativnog financijskog okvira za razdoblje od 2010. do 2012. godine. Izmjene i dopune obuhvataju i neka manja prilagođavanja kojima se revidiraju zastarjele reference kao i uvođenje novog pridruženog područja u smislu članka 97. Uredbe o provedbi IPA-e na teritoriju Bosne i Hercegovine. Zajednički nadzorni odbor (JMC) usvojio je revidirani program 26. listopada 2009. godine.

2.1.3. Popis prihvatljivih i pridruženih područja

U Hrvatskoj, sukladno članku 88. IPA Provedbene uredbe, područja koja imaju pravo na financiranje uključuju 9 županija (prema NUTS III. klasifikacijskoj oznaci):

Vukovarsko-srijemska županija, Brodsko-posavska županija, Sisačko-moslavačka županija, Karlovačka županija, Ličko-senjska županija, Zadarska županija, Šibensko-kninska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Dubrovačko-neretvanska županija.

U Bosni i Hercegovini područja koja imaju pravo na financiranje sukladno članku 88. IPA Provedbene uredbe sastoje se od Sjeveroistočne, Sjeverozapadne i Hercegovačke regije, koje uključuju sljedeće općine:

Sjeveroistok: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Brčko, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboj Istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Bosanski Brod, Derвента, Doboj, Srebrenica, Bratunac, Milići, Han Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Kalesija Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Kalesija, Sapna;

Sjeverozapad: Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinac, Kotor Varoš, Skender Vakuf/Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ključ/Ribnik, Mrkonjić Grad/Vlasinje, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac-Drinić, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Bosanska Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać;

Hercegovina: Prozor/Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno, Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar.

U Hrvatskoj, pridružena područja sukladno članku 97. IPA Provedbene uredbe jesu: Osječko-baranjska županija, Požeško-slavonska županija, Zagrebačka županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Primorsko-goranska županija, (statističke regije jednake NUTS III. klasifikacijskoj oznaci).

U Bosni i Hercegovini, pridruženo područje sukladno članku 97. IPA Provedbene uredbe je regija Središnje Bosne i Hercegovine, koja obuhvata sljedeće općine: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić.

2.2. Opći cilj programa

Opći je cilj programa poduprijeti razvitak prekograničnih mreža i partnerstva te razvitak zajedničkih prekograničnih djelovanja kako bi se revitalizirala ekonomija, zaštitila priroda i okoliš te povećala socijalna kohezija programskog područja.

Dodatan cilj programa je izgraditi kapacitet lokalnih, regionalnih i nacionalnih institucija za upravljanje EU programima te ih pripremiti za upravljanje budućim prekograničnim programima u okviru cilja 3 Strukturnih fondova EU.

Program je sukladan osnovnim nacionalnim strategijama pojedinih sektora u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

S obzirom na ograničene izvore dostupne pod IPA 2007-2013 te veličinu programskog područja, cilj ovoga programa je prvo i osnovno doprinijeti ponovnom aktiviranju pogranične povezanosti i aktivnosti u programskom području kako bi se potaknula suradnja na lokalnoj razini vezana uz zajedničke društveno-ekonomske probleme te probleme okoliša.

2.3. Prioritetna os, povezane mjere i njihovi posebni aspekti u svezi s provedbom proračuna za 2010-2011. godinu

Prioriteti i mjere definirane u ovom prekograničnom programu strukturirane su na način da poštuju i osiguraju provedbu pojedinačnih ciljeva. Ustanovljena su dva prioriteta prekogranične suradnje. Oni su odabrani kao izravna potpora u područjima s konkretnim mogućnostima, kao što su turizam i sektor malog i srednjeg poduzetništva, te u područjima koja bi mogla podignuti kvalitetu života i poboljšati socijalnu koheziju putem zaštite prirode i okoliša te kroz poboljšanje pristupa uslugama. Jedan je od prioriteta usredotočen na tehničku pomoć te osigurava učinkovito upravljanje i provedbu programa.

U pogledu Hrvatske, pazit će se na to da nema operativnog ili financijskog preklapanja, uključujući na razini sudionika, s nekom od mjera koje su dio Operativnih programa za Hrvatsku i Komponenti III., IV. i V. (regionalni razvitak, ljudski potencijali i ruralni razvitak) u okviru programa IPA.

Svaki će prekogranični program ustanoviti prihvatljiva pravila za odabir operacija koje će osigurati iste uvjete prihvatljivosti za slične aktivnosti, istodobno poštujući standarde Komisije, gdje je to relevantno, između različitih prekograničnih programa i ostalih komponenti IPA-e.

Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog ekonomskog prostora

Ovaj je prioritet odgovor na tešku gospodarsku situaciju s obje strane granice, koja je okarakterizirana padom populacije, visokim stupnjem ovisnosti o nerazvijenom poljoprivrednom sektoru te sektoru malog i srednjeg poduzetništva koje se suočava s nedostatnim pristupom kreditnim sredstvima, nedostatkom stručnosti i poduzetništva. Turistički je sektor dobro razvijen u zapadnom dijelu programskog područja – blizu obale Jadranskog mora – ali je vrlo nerazvijen u njegovom središnjem i istočnom dijelu. Neke od osnovnih zapreka razvitku turističkog sektora su loša turistička infrastruktura (većinom u neobalnim područjima), vrlo niska razina marketinga kao i nedostatna razmjena informacija između turističkih operatera i ostalih gospodarskih sektora (a pogotovo poljoprivrede).

Cilj je ovoga prioriteta pridonijeti integraciji gospodarstva u pograničnim područjima kroz poticanje suradnje u području turizma, kroz potporu malim i srednjim poduzećima te

promocijom poduzetništva. Pojedinačni ciljevi su razvitak prepoznatljive turističke ponude na temelju zajedničke prirodne i kulturne baštine te promicanje konkurentnosti lokalnog turističkog gospodarstva. Nadalje, program podupire razvitak lokalnog gospodarstva jačajući institucije i službe za unapređenje sektora malog i srednjeg poduzetništva te poslovanja.

Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora provest će se kroz dvije mjere:

Mjera 1: Zajednički razvitak turističke ponude

Zajednički razvitak turističke ponude pružat će potporu poboljšanju i diversifikaciji turističkih proizvoda i usluga kao i zajedničkom marketingu tih istih proizvoda i usluga. Mjera će aktivirati potencijale u sklopu područja zaštite okoliša i kulture te će pridonijeti promicanju vještina ljudi koji rade u turizmu, poljoprivredi i kulturi.

Prihvatljive vrste aktivnosti uključuju, primjerice: dobivanje certifikata za lokalne proizvode, promociju turizma i marketinške inicijative, očuvanje kulturnog naslijeđa, razvitak tematskih (prekograničnih) cesta itd.

Mjera 2: Promocija poduzetništva

Druga mjera podupire promociju poduzetništva i inicijativa za povećanje konkurentnosti i inovativnosti u sektoru malog i srednjeg poduzetništva. Mjera podupire programe koji stvaraju poslovne, istraživačke ili obrazovne prekogranične mreže, a koje mogu uključivati: aktivnosti obuke i obrazovanja za malo i srednje poduzetništvo, razvitak partnerstva između malog i srednjeg poduzetništva te sveučilišta ili zajedničkih institucija za potporu poslovanju.

Mjera 1 i 2 u osnovi će se provesti kroz pozive na dostavu prijedloga projekata.

Prioritet 2: Poboľšana kvaliteta života i društvena povezanost

Prioritet 2 odgovor je na društvene probleme i probleme zaštite okoliša u pograničnom području. Visoka je razina nezaposlenosti i to pogotovo u ruralnim područjima, a ujedno nedostaju i aktivne mjere zapošljavanja koje bi utjecale na ovu situaciju. Prisutna je opća tendencija odljeva mozгова te nemogućnost pristupa obrazovanju i socijalnim uslugama.

U sektoru zaštite okoliša, Hrvatska i Bosna i Hercegovina suočavaju se s istim izazovima te imaju iste mogućnosti. S obje strane granice postoje značajne prirodne ljepote–parkovi prirode i rijeke, ali ne postoji koordinacija u zaštiti okoliša, npr. kroz upravljanje otpadnim vodama, niti postoji ikakva koordinacija u slučaju prirodnih katastrofa kao što su poplave ili požari. Također, minska polja predstavljaju zajednički problem programskog područja. Procijenjeno je da još ima 305.000 zaostalih neeksplodiranih mina koje treba ukloniti te koje pokrivaju oko 1800 km².

Opći je cilj prioriteta 2 poboljšati kvalitetu života u pograničnim područjima i to kroz smanjenje šteta/rizika po okoliš te kroz povećanje socijalne kohezije unutar lokalnih zajednica. Postavljena su dva posebna cilja: prvi je zaštita i očuvanje okoliša te poticanje održivog

korištenja prirodnih bogatstava u pograničnim područjima kroz zajedničke aktivnosti te kroz kampanje za osvješćivanje. Drugi poseban cilj je usmjeren ka osiguranju pristupa uslugama same zajednice, a koje utječu na dobrobit i socijalnu koheziju lokalnih žitelja i zajednica.

Dvije niže navedene mjere namijenjene su poboljšanju kvalitete života i socijalne kohezije:

Mjera 1: Zaštita prirode i okoliša

Zaštita prirode i okoliša sama po sebi vrlo je važna, ali je ujedno važna i radi razvitka turizma. Stoga ova mjera potiče inicijative koje sprječavaju propadanje okoliša te koje promiču održivo korištenje prirodnih bogatstava. Primjeri aktivnosti mogli bi biti sljedeći: zajednička planska dokumentacija za opskrbu vodom i zbrinjavanje otpadnih voda, istraživanja obnovljivih izvora energije, podizanje svijesti o zaštiti okoliša te zajedničke interventne aktivnosti u slučaju poplava ili požara.

Mjera 2: Poboljšanje dostupnosti usluga iz zajednice u pograničnom području

Druga je mjera usredotočena na dobrobit i socijalnu koheziju lokalnih zajednica te pridonosi poboljšanju prekograničnih odnosa. Ova mjera podupire razvitak »people-to-people« prekograničnih aktivnosti u područjima obrazovanja, društvene i zdravstvene zaštite, kulture i sporta. Ona uključuje lokalne vlasti, civilno društvo i socijalne partnere te podupire stvaranje prekograničnih mreža u sklopu aktivnosti socijalne kohezije. A to bi mogle biti: zajedničke inicijative mladih, pomoć marginaliziranim skupinama, olakšanje pristupa zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju itd.

Mjera 1 i mjera 2 će se u osnovi provesti kroz pozive na dostavu prijedloga projekata.

Općenito, izgradnja prekograničnih kapaciteta bit će osnovna horizontalna tema prioriteta 1 i 2 te će, gdje god je to moguće, biti integrirana u sve mjere tih prioriteta. Prekogranični će se kapaciteti izgraditi dajući prednost projektima koji:

- (a) Promiču suradnju i udruživanje iskustva između lokalnih i regionalnih sudionika u smislu jačanja prekogranične suradnje.
- (b) Jačaju i konsolidiraju prekogranični dijalog te utvrđuju institucijske odnose između lokalnih administracija i ostalih relevantnih lokalnih ili regionalnih sudionika.
- (c) Dostavljaju lokalnim i regionalnim nositeljima vlasti informacije i vještine potrebne za razvitak, primjenu i upravljanje prekograničnim projektima.

Predviđeni su sljedeći katalitički utjecaji: poboljšanje okolišnih standarda, poboljšanje socijalne i kulturne zaštite, održivo korištenje lokalnih materijalnih i ljudskih potencijala, prijenos znanja i iskustava ("know-how") kroz suradnju na projektima, utjecaji poduzetništva koji će na kraju ukloniti potrebu za vanjskim financiranjem u budućnosti i stvaranje mogućnosti zapošljavanja. Nadalje, provedba će projekata poticati i pripremiti pozitivno okruženje za daljnju suradnju.

Obveza nacionalnog sufinanciranja jamči da će EU načela dodanosti biti u potpunosti uključeni.

Prioritet 3: Tehnička pomoć

Cilj prioriteta tehničke pomoći je poboljšanje kvalitete prekogranične suradnje i alata za upravljanje. Ona većinom pokriva troškove izravno vezane uz provedbu programa: troškovi vezani uz širenje informacija i osiguravanje uočljivosti programa, podizanje svijesti u prekograničnoj regiji, promocija suradnje i razmjena iskustava; administrativni i logistički troškovi zajedničke strukture programa (Zajednički nadzorni odbor, Zajedničko tehničko tajništvo, te njegova predstavništva, uključujući trošak osoblja izuzevši plaće javnih službenika), što uključuje nadzor i prvu razinu kontrole, troškovi sudjelovanja na različitim sastancima vezanim uz provedbu programa.

Prioritet 3 provest će se pomoću dvije mjere:

Mjera 1: Potpora upravljanju i provedbi programa

Ova će mjera pružiti potporu za rad nacionalnih operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora u upravljanju programom. Osigurati će i pružanje savjeta i potporu krajnjim korisnicima u izradi i provedbi projekta.

Mjera 2: Potpora informiranju, promociji i evaluaciji Programa

Druga mjera tehničke pomoći daje potporu u informiranju, promociji i evaluaciji Programa. Osigurava svijest o programu među onima koji donose odluke na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini kao i stanovništvu programskog područja te široj javnosti u obje zemlje. Nadalje, ova mjera podupire pružanje stručne pomoći Zajedničkom nadzornom odboru, a koja se odnosi na planiranje i provođenje procjene programa.

Prijedlog rasporeda i indikativni iznosi za provedbu mjera:

Za Prioritete 1 i 2 uvjetno je predviđeno pokretanje zajedničkog poziva za dostavljanje projektnih prijedloga vezanih uz ukupan iznos sredstava za 2010. i 2011. godinu, koji će uvjetno biti objavljen u drugoj polovini 2010. godine.

Najvažniji kriteriji odabira i dodjele bespovratnih sredstava trebaju biti oni utvrđeni u praktičnom vodiču (PRAG) za procedure ugovaranja vanjskih pomoći EU-a. Detaljni kriteriji odabira i dodjele bit će utvrđeni u Pozivu za dostavljanje projektnih prijedloga - Prijavnom paketu (Smjernice za podnositelje projektnih prijedloga).

Za bespovratna sredstva koja se dodjeljuju putem Poziva za dostavljanje projektnih prijedloga, moguće je korištenje paušalnih iznosa i/ili jedinstvenih stopa financiranja (sukladno čl. 181. Provedbenih pravila Financijske uredbe), do iznosa od 25.000 eura po grantu. Detaljni uvjeti korištenja paušalnih iznosa i/ili jedinstvenih stopa financiranja bit će, po potrebi, uključeni u

tekst Poziva za dostavljanje projektnih prijedloga - Smjernica za podnositelje projektnih prijedloga.

Za Prioritet 3, budući da mjerodavna nacionalna tijela (operativne strukture u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini) uživaju *de facto* monopol (u smislu članka 168., stavak 1., točka c Provedbenih pravila¹ Financijske uredbe²) za provedbu prekograničnog programa, relevantna ugovorna tijela u obje zemlje uspostaviti će pojedinačne izravne sporazume o bespovratnim sredstvima bez objave poziva za dostavljanje projektnih prijedloga s operativnim strukturama za iznose predviđene u Prioritetu 3 tehničke pomoći u svakoj zemlji. Operativnim strukturama dopušteno je podugovarati aktivnosti pokrivenih izravnom pogodbom (npr. tehnička pomoć, evaluacija, promocija itd.) sukladno članku 120. Financijske uredbe i članku 184. Provedbenih pravila uz Financijsku uredbu. Izravni sporazumi o bespovratnim sredstvima mogu se potpisati odmah nakon zaključivanja sporazuma o financiranju. U svrhu učinkovitog korištenja sredstava TA, potrebna je tijesna suradnja između nacionalnih tijela (Operativne strukture, CBC koordinatori) uključenih zemalja.

2.4. Pregled prošlog i postojećeg iskustva s prekograničnom suradnjom, uključujući prethodno stečena iskustva i koordinaciju donatora (po potrebi)

Hrvatska

– Provedeni projekti:

- CARDS 2001 »Strategija i jačanje kapaciteta za pograničnu suradnju« (eng. Strategy and Capacity Building for Border Region Co-operation), (utvrđivanje budućih projekata na granici sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom te Crnom Gorom)
- CARDS 2002 »Strategija i jačanje kapaciteta za regionalni razvitak« (eng. Strategy and Capacity Building for Regional Development), (institucionalno uređenje za upravljanje prekograničnom suradnjom)
- CARDS 2003 »Lokalni razvitak graničnih regija« (eng. Local Border Regional Development), (shema za dodjelu financijskih potpora sa Slovenijom)
- CARDS 2003 »Tehnička pomoć u upravljanju EU programom susjedstva« (eng. Technical Assistance for Management of Neighbourhood Programmes), (potpora zajedničkom tehničkom tajništvu za trilateralni program Hrvatske-Slovenije-Mađarske)
- PHARE 2005 (Prekogranična suradnja Hrvatske, Slovenije i Mađarske (Trilateralna grant shema), Program za susjedstvo Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004 – 2006; 25 projekata provedeno.

¹ Uredba 2342/2002 (OJ L 357, 31.12.2002., str. 1)

² Uredba 1605/2002 (OJ L 248, 16.09.2002., str. 1)

- PHARE 2005 Adriatic Prekogranična suradnja Hrvatske i Italije, Phare CBC/INTERREG III A - Adriatic novi Program za susjedstvo 2004 – 06; 35 projekata provedeno
- PHARE 2006 Prekogranična suradnja Hrvatske, Slovenije i Mađarske (Trilateralna grant shema), Program za susjedstvo Hrvatske, Slovenije i Mađarske 2004 – 2006; 21 projekt proveden.

– Projekti/programi koji se trenutačno provode:

- Projekti:
 - CARDS 2004 »Jačanje institucija i kapaciteta za prekograničnu suradnju« ('Institution and Capacity Building for CBC»); potpora za Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka)
 - CARDS 2004 »Pogranična suradnja« ('Border Region Co-operation»; Program bespovratnih sredstava sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom); 8 projekata u provedbi
- Programi:
 - PHARE 2006 Adriatic Prekogranična suradnja Hrvatske i Italije, Phare CBC/INTERREG III A - Adriatic novi Program za susjedstvo 2004 – 06; 17 projekata u provedbi
 - Transnacionalni program CADSES 2004.- 2006.
 - IPA 2007. i IPA 2008. Prekogranični programi Hrvatska - Bosna i Hercegovina, Hrvatska - Crna Gora, Hrvatska - Srbija, Hrvatska - Mađarska, Hrvatska - Slovenija, IPA Jadranski prekogranični program, transnacionalni programi Europske teritorijalne suradnje Europskog fonda za regionalni razvitak »Jugoistočna Europa« i »Mediteran«

Bosna i Hercegovina

- Projekti koji se trenutačno provode:
 - CARDS 2004.-2006. Jadranski program za susjedstvo (eng. Adriatic Neighbourhood Programme)
 - Transnacionalni program za područje središnjeg Jadrana, južnog Podunavlja i jugoistočne Europe (eng. Transnational Programme CADSES) 2004.-2006.
 - IPA 2007. i IPA 2008. Prekogranični programi Bosna i Hercegovina - Hrvatska, Bosna i Hercegovina - Srbija, Bosna i Hercegovina - Crna Gora, IPA Jadranski prekogranični program, transnacionalni programi Europske teritorijalne suradnje Europskog fonda za

regionalni razvitak »Jugoistočna Europa« i »Mediteran« (posljednji samo u okviru IPA 2008 financiranja).

U okviru tekućih programa IPA 2007 i IPA 2008 CBC Hrvatska – Bosna i Hercegovina, trebalo je oko godinu dana, od potpisivanja prvih financijskih sporazuma, da nacionalna tijela uspostave programske upravljačke strukture i pripreme prve pozive za dostavljanje projektnih prijedloga koji su objavljeni u srpnju 2009. godine. Ovaj vremenski raspored može se usporediti s onim koji imaju države članice za CBC na unutarnjim granicama EU. Pozivi su uključivali sredstva za 2007. i 2008. godinu. Pozivi su zatvoreni u listopadu 2009. a odabir i proces ugovaranja trebaju biti završeni u prvom polugodištu 2010., kada će se ugovarati cjelokupna izdvajanja za 2007. i 2008.

CBC programi mogu dati vrijedan doprinos pomirenju i dobrosusjedskim odnosima, a korisnici su iskazali velika očekivanja s obzirom na rezultate programa ove komponente, također u svjetlu činjenice da će CBC-ov pristup "učenja kroz praksu" značajno doprinijeti jačanju lokalnih kapaciteta. Ova velika očekivanja izražena su u velikom broju prijavi podnesenih na poziv za dostavljanje projektnih prijedloga, usprkos skoro simboličnom iznosu raspoloživih sredstava.

Stečena iskustva

Obje su zemlje stekle iskustva iz prethodnih provedbi programa prekogranične suradnje, a pogotovo onih koje uključuju države članice s kvalitetnom praksom prekogranične suradnje koja se može prenijeti na zemlje s manje iskustava. Kao rezultat, područja koja se nalaze na granicama država članica imaju veći kapacitet i znanje u projektima prekogranične suradnje nego što je to slučaj s područjima koja graniče s državama nečlanicama. Ova se situacija pokazala tijekom provedbe CARDS 2004 programa »Pogranične suradnje«, kad su prvi put susjedna područja iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore imala priliku prijaviti se za manje prekogranične projekte suradnje. Postojao je opći nedostatak znanja kako pripremiti i upravljati projektima, te su lokalni sudionici teško nalazili partnere s druge strane granice.

Dosadašnje iskustvo u suradnji pograničnih područja pokazalo je da je kvalitetna faza pripreme, uključujući i podizanje svijesti te obuku prije pokretanja bilo kakvih aktivnosti, ključna za ishod programa.

Tematska evaluacija programa prekogranične suradnje u okviru programa PHARE došla je do zaključka da je većina projekata imala očit utjecaj na jedan dio pograničnog područja, ali da su zajednički projekti prije iznimka nego pravilo. Zbog toga je važno osigurati da projekti budu rezultat zajedničkih lokalnih ili regionalnih inicijativa. Još jedan zaključak prethodno spomenute evaluacije je da je usklađen rad na zajedničkim projektima ključan u smislu rezultata, utjecaja i održivosti. Stoga je važno da partneri uspostave usuglašene planove za koordinaciju i mehanizme prije potpisivanja Sporazuma o financiranju.

Koordinacija donatora

Sukladno članku 20. Uredbe o programu IPA i članku 6. stavak 3. IPA provedbenih uredbi, 2007. godine je Europska komisija od predstavnika država članica i lokalnih međunarodnih financijskih institucija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini zatražila primjedbe o nacrtu programa prekogranične suradnje koji su dostavljeni Komisiji. Komisija je zaprimila komentar Veleposlanstva Velike Britanije u Zagrebu te Svjetske banke.

2.5. Horizontalna pitanja

Program će promovirati održivo upravljanje okolišem kroz unapređenje suradnje među institucijama za provedbu zajedničkih mjera za zaštitu okoliša.

Program će također poduprijeti politike rodno osviještene politike i jednakih mogućnosti kroz odabir projekata koji posebnu pozornost poklanjaju jednakim mogućnostima za spolove, manjine i osobe s invaliditetom sukladno načelima Europske unije.

2.6. Uvjeti

Uspješna provedba programa ovisi o adekvatnoj popunjenosti kadrom i funkcioniranju Operativnih struktura, Zajedničkih nadzornih odbora, te Zajedničkog tehničkog tajništva i njegove ispostave.

2.7. Mjerila

Sredstva za 2010.	2010.	2011. (kumulativno)	2012. (kumulativno)
Broj izravnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Hrvatskoj	0	1	1
Broj izravnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Bosni i Hercegovini	0	1	1
Broj zajedničkih poziva na dostavu prijedloga projekata objavljenih u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini	1	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0%	100%	100%
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0%	100%	100%

Sredstva za 2011.	2010.	2011. (kumulativno)	2012. (kumulativno)
Broj izravnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Hrvatskoj	0	1	1
Broj izravnih sporazuma o bespovratnim sredstvima u Bosni i	0	1	1

Hercegovini			
Broj zajedničkih poziva na dostavu prijedloga projekata objavljenih u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini	1	1	1
Stopa ugovaranja (%) u Hrvatskoj	0%	100%	100%
Stopa ugovaranja (%) u Bosni i Hercegovini	0%	100%	100%

2.8. Mapa puta za decentralizaciju upravljanja fondovima Europske unije bez *ex-ante* kontrola Komisije

Sukladno članku 8. stavak 4. točka c IPA provedbene uredbe, država korisnica utvrđuje plan s indikativnim mjerilima i vremenskim ograničenjima u svrhu postizanja decentralizacije bez *ex-ante* kontrola od strane Komisije.

Hrvatskoj su prenesene ovlasti za decentralizirano upravljanje pomoći iz IPA II. komponente s *ex-ante* kontrolama Odlukom Komisije od 14. studenoga 2008., kojom su utvrđeni uvjeti koje Hrvatska mora ispuniti u određenim rokovima. Ovi se uvjeti moraju ispuniti prije nego što Hrvatska bude u mogućnosti dostignuti naredni stadij, dakle, punu decentralizaciju sa samo *ex-post* kontrolama Komisije. Naročito, hrvatska su tijela uspostavila novu Agenciju za regionalni razvitak. Povjeravanje upravljačkih ovlasti od strane Komisije Agenciji za regionalni razvitak očekuje se tijekom 2010. godine.

Uzimajući u obzir ove zahtjeve, hrvatska mjerodavna tijela pripremaju plan za decentralizaciju upravljanja IPA sredstava bez *ex-ante* kontrola od strane Komisije. Mjerodavna tijela predviđaju prelazak na punu decentralizaciju u 2011. godini.

U Bosni i Hercegovini, pošto Komisija još nije prenijela decentralizaciju bez *ex-ante* kontrola, zemlja korisnica uspostaviti će detaljan specifični plan i raspored za decentralizaciju s *ex-ante* kontrolama, sukladno napatku Komisije "Plan za decentralizirano upravljanje za IPA".

Strategija Bosne i Hercegovine za provedbu decentraliziranog sustava provedbe (DIS) usvojena je u srpnju 2008. godine. U travnju 2010. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je odluku o imenovanju Mjerodavnog službenika za akreditiranje (CAO), Državnog službenika za ovjeravanje (NAO), i Nacionalnog koordinatora za IPA (NIPAC). CFCU (Središnja jedinica za financije i ugovaranje) i Nacionalni fond (NF) uspostavljeni su u Ministarstvu financija i trezora i rade iako nisu još u potpunosti popunjeni osobljem. Mjerodavna tijela Bosne i Hercegovine u njihovim nastojanjima u svezi s decentralizacijom podupire Komisija kroz veliki broj projekata tehničke pomoći za pripremu struktura za sve IPA komponente.

3. PRORAČUN ZA 2010. I 2011. GODINU

3.1. Indikativna financijska tablica za 2010. godinu za Hrvatsku

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinanciranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	%(2)
Prioritetna os 1	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna os 2	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna os 3	100.000	85%	17.647,06	15%	117.647,06	10%
UKUPNO	1.000.000	85%	176.470,58	15%	1.176.470,58	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinanciranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u usporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.2. Indikativna financijska tablica za 2010. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinanciranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	%(2)
Prioritetna os 1	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna os 2	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna os 3	100.000	85%	17.647,06	15%	117.647,06	10%
UKUPNO	1.000.000	85%	176.470,58	15%	1.176.470,58	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinanciranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u usporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.3. Indikativna financijska tablica za 2011. godinu za Hrvatsku

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinanciranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	%(2)
Prioritetna os 1	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna os 2	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%

Prioritetna os 3	100.000	85%	17.647,06	15%	117.647,06	10%
UKUPNO	1.000.000	85%	176.470,58	15%	1.176.470,58	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinanciranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u usporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.4. Indikativna financijska tablica za 2011. godinu za Bosnu i Hercegovinu

	EU – IPA pomoć		Nacionalno sufinanciranje		Ukupno	
	EUR (a)	% ⁽¹⁾	EUR (b)	% ⁽¹⁾	EUR (c)=(a)+(b)	% ⁽²⁾
Prioritetna os 1	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna os 2	450.000	85%	79.411,76	15%	529.411,76	45%
Prioritetna os 3	100.000	85%	17.647,06	15%	117.647,06	10%
UKUPNO	1.000.000	85%	176.470,58	15%	1.176.470,58	100%

⁽¹⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa (IPA i Nacionalno sufinanciranje) (stupac (c))

⁽²⁾ Izraženo u % ukupnog iznosa stupca (c). Označava relativnu vrijednost svakog prioriteta u usporedbi s ukupnim fondom (IPA + Nacionalno)

3.5. Načelo sufinanciranja koje se primjenjuje na projekte financirane u okviru programa

Doprinos EU izračunat je u odnosu na prihvatljive izdatke, koji se za „Prekogrančni program Hrvatska – Bosna i Hercegovina“ temelje na ukupnim izdacima, prema sporazumu između zemalja sudionica, koji su utvrđeni u prekograničnom programu.

Doprinos EU na razini prioritetne osi ne smije prijeći krajnju granicu od 85% prihvatljivih izdataka.

Doprinos EU za svaku prioritetnu os ne smije biti ispod 20% prihvatljivih izdataka.

Primjenjuju se odredbe članka 90. IPA Provedbene uredbe.

Sufinanciranje u okviru Prioritetne osi 1 i 2 osigurat će krajnji korisnici bespovratnih sredstava i ta sredstva mogu dolaziti iz javnih ili privatnih fondova. Sufinanciranje u okviru Prioritetne osi 3 (*Tehnička pomoć*) osigurat će se nacionalnim javnim sredstvima.

4. PROVEDBENE STRUKTURE

4.1. Način provedbe

Dio ovoga programa koji se odnosi na Hrvatsku provodi se sukladno članku 53.c Financijske uredbe³ i odnosnim odredbama Provedbenih pravila⁴. Država korisnica i dalje će se pobrinuti da se uvjeti iz članka 56. Financijske uredbe poštuju sve vrijeme.

Ex-ante kontrola od strane Komisije primjenjuje se sukladno Odluci Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje sukladno članku 14. IPA provedbene uredbe.

Dio ovoga programa koji se odnosi na Bosnu i Hercegovinu provodi Europska komisija na centraliziranoj bazi sukladno članku 53.a Financijske uredbe⁵ i odnosnim odredbama Provedbenih pravila⁶.

U slučaju centraliziranog upravljanja, uloga Komisije u odabiru aktivnosti u okviru prekograničnog programa među državama korisnicama navedena je u članku 140. Provedbene uredbe o programu IPA.

4.2. Opća pravila za postupke nabave i dodjele bespovratnih sredstava

Nabava slijedi odredbe Dijela drugog, Glave IV. Financijske uredbe i Dijela drugog, Glave III., Poglavlja 3. njezinih Provedbenih pravila kao i pravila i postupke za ugovore o pružanju usluga, nabavi roba i ustupanju radova koji se financiraju iz općeg proračuna Europskih zajednica u svrhu suradnje s trećim zemljama (C(2007)2034), koji je Komisija usvojila 24. svibnja 2007. godine.

Postupci dodjele bespovratnih sredstava slijede odredbe Dijela prvog, Glave VI. Financijske uredbe i Dijela prvog, Glave VI. njezinih Provedbenih pravila.

Prema potrebi, naručitelji koriste i standardne predloške i modele koji olakšavaju primjenu prethodno navedenih pravila iz „Praktičnog vodiča kroz procedure ugovaranja pomoći EU trećim zemljama“ („Praktični vodič“), kako je objavljen na web stranicama EuropeAida⁷ na dan pokretanja postupka nabave ili dodjele bespovratnih sredstava.

4.3. Procjena utjecaja na okoliš i očuvanje prirode

Sva se ulaganja provode sukladno relevantnom zakonodavstvu EU o zaštiti okoliša.

Postupci za procjenu utjecaja na okoliš, kako je navedeno u direktivi o Procjeni utjecaja na okoliš (EIA),⁸ u potpunosti se primjenjuju na sve investicijske projekte u okviru IPA-e.

³ Uredba (EC, Euratom) br. 1605/2002 (OJ L 248, 16.9.2002, str. 1.)

⁴ Uredba (EC, Euratom) br. 2342/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, str. 1.)

⁵ Uredba (EC, Euratom) br. 1605/2002 (OJ L 248, 16.9.2002, str. 1.)

⁶ Uredba (EC, Euratom) br. 2342/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, str. 1.)

⁷ Trenutačna adresa:

http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

⁸ Direktiva Vijeća 85/337/EEZ-a od 27. lipnja 1985. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš (SL L 175, 5.7.1985., str. 40.)

Ukoliko direktiva o EIA nije još u potpunosti prenijeta, postupci bi trebali biti slični onima utvrđenim u prethodno navedenoj direktivi.

Ukoliko postoji vjerojatnost da bi projekat mogao utjecati na lokalitete od značaja za očuvanje prirode, izvršit će se odgovarajuća procjena očuvanja prirode, koja je jednaka onoj iz članka 6. Direktive o staništima⁹.

5. NADZOR I EVALUACIJA

5.1. Nadzor

Provedbu prekograničnog programa nadzirat će Zajednički nadzorni odbor iz članka 142. Provedbene uredbe o programu IPA, uspostavljen uz sudjelovanje zemalja korisnika, a koji uključuje i predstavnike Komisije.

U Hrvatskoj, provedba ovoga programa pratit će se kroz nadzorni odbor za program IPA sukladno članku 58. IPA provedbene uredbe.

Nadzorni odbor za program IPA procjenjuje učinkovitost, kvalitetu i usklađenost provedbe programa kako bi se osiguralo postizanje ciljeva programa i povećala ekonomičnost pružene pomoći.

U Bosni i Hercegovini Komisija može poduzeti sve mjere koje smatra nužnim za nadzor odnosnog programa.

5.2. Evaluacija

Programi su predmet evaluacija sukladno članku 141. Provedbene uredbe o programu IPA, s ciljem poboljšanja kvalitete, učinkovitosti i dosljednosti pomoći iz sredstava Zajednice i strategije i provedbe prekograničnih programa.

Privremenu evaluaciju svakog od 8 CBC programa između zemalja kandidatkinja – potencijalnih kandidatkinja provode (2010.) neovisni evaluatori pod odgovornošću Komisije (DG za proširenje). Završna izvješća o evaluaciji bit će dostupna krajem 2010., početkom 2011.

6. REVIZIJA, FINANCIJSKA KONTROLA I MJERE ZA SUZBIJANJE PRIJEVARA

Računi i poslovanje svih strana uključenih u provedbu ovoga programa, kao i ugovori i sporazumi kojima se provodi ovaj program, predmet su, s jedne strane, nadzora i financijske kontrole od strane Komisije (uključujući Europski ured za borbu protiv prijevara), koja može provoditi kontrole po svome nahođenju, bilo sama ili putem vanjskog revizora i, s druge strane,

⁹ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ-a od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992.)

revizija od strane Europskog suda revizora. Ovo uključuje mjere kao što je *ex-ante* verifikacija tendera i ugovaranja koje vrši Izaslanstvo Europske unije u državi korisnici.

Kako bi se osigurala učinkovita zaštita financijskih interesa Europske unije, Europska komisija (uključujući Europski ured za borbu protiv prijevara) može provoditi kontrole na terenu i inspekcije sukladno procedurama predviđenim Uredbom Vijeća (EC, Euratom) 2185/96¹⁰.

Gore opisane kontrole i revizije primjenjive su na sve ugovarače, podugovarače i korisnike bespovratnih sredstava koji primaju novčanu pomoć Europske unije.

6.2 Financijska usklađenja

U Hrvatskoj, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, koji na prvom stupnju nosi odgovornost za istraživanje svih nepravilnosti, izvršava financijska usklađenja u slučajevima kada se otkriju nepravilnosti ili nemar u svezi s provedbom ovoga programa, otkazivanjem sve ili dijela pomoći Zajednice. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje uzima u obzir vrstu i težinu nepravilnosti i financijski gubitak pomoći Zajednice.

U slučaju nepravilnosti, uključujući nemar i prijevaru, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje izvršava povrat pomoći Zajednice plaćene korisniku sukladno nacionalnim postupcima povrata.

6.3. Tok revizije

U Hrvatskoj, nacionalni dužnosnik za ovjeravanje osigurava dostupnost svih relevantnih informacija kako bi sve vrijeme bio osiguran dostatno detaljan tok revizije. Te informacije uključuju dokumentiran dokaz ovjeravanja zahtjeva za plaćanje, obračuna i plaćanja takvih zahtjeva, i postupanja s predujmovima, jamstvima i dugovima.

6.4. Mjere sprječavanja

Hrvatska osigurava istraživanje i učinkovito postupanje sa sumnjivim slučajevima prijave i nepravilnosti te osigurava funkcioniranje mehanizama kontrole i izvješćivanja koji su jednaki onima iz Uredbe Komisije br. 1828/2006¹¹13. Svi sumnjivi ili stvarni slučajevi prijave i nepravilnosti, kao i sve poduzete mjere u svezi s njima, moraju se prijaviti službama Komisije bez odgađanja. Ukoliko nema sumnjivih ili stvarnih slučajeva prijave ili nepravilnosti za prijaviti, država korisnica izvješćuje Komisiju o toj činjenici u roku dva mjeseca nakon završetka svakog tromjesečja.

Nepravilnost označava svako kršenje odredbe važećih pravila i ugovora, kao posljedica radnje ili propusta gospodarskog subjekta, a koje ima, ili može imati za posljedicu učinak na opći proračun Europske unije kroz neopravdanu troškovnu stavku za opći proračun.

¹⁰ Uredba Vijeća (EC, Euratom) br. 2185/96 (OJ L 292; 15.11.1996; str. 2.)

¹¹ OJ L 371, 27.12.2006., str. 1.

Prijevarena označava svaku namjernu radnju ili propust koji se odnosi na: uporabu ili predstavljanje lažnih, netočnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, čija je posljedica krivo doznačavanje ili protuzakonito zadržavanje sredstava iz općeg proračuna Europske unije ili proračuna kojima upravlja Europska unija, ili se njima upravlja u njezino ime; prikrivanje informacija čime se krši određena obveza s istim učinkom; pogrešna primjena takvih sredstava u svrhe različite od onih za koje su prvobitno dodijeljena.

Država korisnica poduzima sve potrebne mjere za sprječavanje i suzbijanje slučajeva aktivne i pasivne korupcije u svim fazama postupka nabave ili postupka dodjele bespovratnih sredstava, kao i tijekom provedbe odnosnih ugovora.

Aktivna korupcija definira se kao nečija namjerna radnja kojom se službeniku, za njega ili za treću stranu, obećava ili daje, neposredno ili putem posrednika, prednost bilo koje vrste kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja sukladno svojoj obvezi, ili obavljao svoje funkcije protivno službenim dužnostima na način koji šteti, ili će vjerojatno štetiti, financijskim interesima Europske unije.

Pasivna korupcija definira se kao namjerna radnja zvaničnika, koji neposredno ili putem posrednika, traži ili prima prednosti bilo koje vrste, za sebe ili treću stranu, ili prihvaća obećanje o takvoj prednosti, kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja sukladno svojoj dužnosti ili obavljao svoje funkcije protivno službenim dužnostima na način koji šteti ili će vjerojatno štetiti financijskim interesima Europske unije.

Tijela države korisnice, uključujući osoblje mjerodavno za provedbu programa, obvezuju se također da će poduzeti sve potrebne mjere predostrožnosti kako bi se izbjegao rizik od sukoba interesa, te odmah izvješćuju Komisiju o svakom sukobu interesa ili situaciji koja bi mogla dovesti do takvog sukoba.

6.5. Financijske ispravke

Kako bi se osiguralo da se sredstva koriste sukladno važećim pravilima, Komisija u Hrvatskoj primjenjuje postupke obračuna ili mehanizme financijskih ispravaka sukladno članku 53.c stavak 2. Financijske uredbe te kako je navedeno u Okvirnom sporazumu sklopljenom između Komisije i Hrvatske.

Do financijskog ispravka može doći uslijed sljedećeg:

- utvrđivanja specifične nepravilnosti, uključujući prijevaru; ili
- utvrđivanja slabosti ili nedostatka u sustavima upravljanja i kontrole države korisnice.

Ukoliko Komisija otkrije da su izdaci iz ovoga programa nastali na način kojim se krše važeća pravila, odlučuje koje iznose treba isključiti iz financiranja Zajednice.

Izračune i utvrđivanje svih takvih ispravaka, kao i povezanih povrata, izvršava Komisija prema kriterijima i postupcima iz IPA provedbene uredbe.

7. NEZNATNA PRERASPODJELA SREDSTAVA

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (AOD), ili nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), sukladno delegiranju ovlasti koje mu povjeri AOD, sukladno načelima propisnog financijskog upravljanja, može izvršiti neznatne preraspodjele sredstava bez potrebe za mijenjanjem odluke o financiranju. U ovome kontekstu, kumulativne preraspodjele koje ne prelaze 20% ukupnog iznosa alociranog za program, ovisno o limitu od 4 milijuna EUR, neće se smatrati znatnim, pod uvjetom da one ne utječu na prirodu i ciljeve programa. Odbor IPA bit će obaviješten o gornjoj preraspodjeli sredstava.

8. OGRANIČENA PRILAGOĐAVANJA U PROVEDBI PROGRAMA

Ograničene promjene u provedbi ovoga programa koje utječu na elemente navedene u članku 90. Pravila o provedbi za Uredbu o financiranju, koja su indikativne prirode¹², može izvršiti ovlaštenu dužnosnik za ovjeravanje delegiranjem (AOD), ili ovlaštenu zvaničnik za ovjeravanje poddelegiranjem (AOSD), sukladno delegaciji ovlasti koje na njega prenosi AOD, sukladno načelima propisnog financijskog upravljanja bez potrebe za izmijenjenom i dopunjenom odlukom o financiranju.

¹² Ovi najvažniji elementi indikativne prirode su, za bespovratna sredstva, indikativni iznos poziva za prijedloge i, za nabavu, indikativni broj i vrsta predviđenih ugovora i indikativni vremenski okvir za pokretanje procedura nabave.

**PRIVITAK A2: Revidirani Program prekogranične suradnje 2007-2013 IPA
CBC Hrvatska – Bosna i Hercegovina**

Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA)

Prekogranični program Hrvatska – Bosna i Hercegovina 2007-2013

-Revidirana verzija od 26. listopada 2009. -

[za razdoblje 2007-2011]

SADRŽAJ

SKRAĆENICE	4
ODJELJAK I. UVOD I REZIME	5
1.1 Uvod u prekogranični program	5
1.2 Programska oblast	5
1.3 Iskustvo u prekograničnoj suradnji.....	42
1.4 Stečeno iskustvo	44
1.5 Rezime zajedničkog procesa izrade programa	45
1.6 Kratak pregled predložene programske strategije	47
ODJELJAK II. SITUACIJSKA I SWOT ANALIZA.....	49
2.1 Programske i susjedne oblasti.....	49
2.2 Opis pograničnog regiona.....	49
2.2.1 Povijest.....	Error! Bookmark not defined.
2.2.2 Zemljopisne karakteristike	50
2.2.3 Demografija.....	50
2.2.4 Etničke manjine.....	51
2.2.5 Infrastruktura.....	51
2.3 Gospodarstvo.....	Error! Bookmark not defined.
2.3.1 Poljoprivreda i ruralni razvitak	53
2.3.2 MSP.....	53
2.3.3 Turizam	53
2.4 Ljudski resursi	54
2.4.1 Obrazovanje, istraživanje i razvitak	54
2.4.2 Tržište radne snage.....	55
2.5 Okoliš	19
2.6 Kultura.....	56
2.7 SWOT analiza	56
ODJELJAK III. STRATEGIJA PROGRAMA	61
3.1 Opći cilj	61
3.2 Usuglašenost s programima EU i državnim programima.....	63
3.2.1 Državni programi – Hrvatska.....	63
3.2.2 Državni programi – Bosna i Hercegovina.....	64
3.3 Usuglašenost s drugim politikama Zajednice.....	65
3.4 Opis prioriteta i mjera.....	65
3.4.1 Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora.....	65
3.4.2 Prioritet 2: Bolja kvaliteta života i socijalne kohezije	70
3.4.3 Prioritet 3: Tehnička pomoć.....	74
3.5 Pregled prioriteta i mjera.....	78
3.6 Pokazatelji	79
3.7 Financijski plan	82
3.8 Dozvoljeni rashodi.....	50

ODJELJAK IV. ODREDBE O REALIZACIJI.....	50
4.1 Strukture i tijela programa.....	86
4.1.1 Operativne strukture (OS) u zemljama korisnicama.....	86
4.1.2 Zajednički nadzorni odbor (JMC).....	88
4.1.3 Zajedničko tehničko tajništvo (JTS)	89
4.1.4 Uloga Komisije	91
4.2 Procedure izrade programa, odabira i dodjele sredstava	91
4.2.1 Zajednički strateški projekti	91
4.2.2 Pozivi za podnošenje prijedloga projekata.....	91
4.2.3 Odabir projekata nakon jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga projekata.....	92
4.3 Procedure financiranja i kontrole	93
4.3.1 Odluka o financiranju i sklapanje ugovora	93
4.3.2 Državno sufinanciranje	94
4.3.3 Financijsko upravljanje, plaćanja i kontrola	94
4.4 Realizacija projekta	94
4.4.1 Projekt	94
4.4.2 Projektni partneri i njihova uloga u zajedničkoj realizaciji projekta	94
4.5 Praćenje i vrednovanje	60
4.5.1 Praćenje na razini projekta	60
4.5.2 Praćenje programa.....	60
4.5.3 Vrednovanje programa.....	60
4.5.4 Informiranje i publicitet	95
DODATCI	97
DODATAK 1	97
DODATAK 2	99
DODATAK 3	101
DODATAK 4	103

SKRAĆENICE

BIH	Bosnia and Herzegovina / Bosna i Hercegovina
CARDS	Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation / Program pomoći Europske zajednice za obnovu, razvitak i stabilizaciju
CBC	Cross-border cooperation / Prekogranična suradnja
CfP	Call for Proposals / Poziv za podnošenje prijedloga projekata
CRO	Croatia / Hrvatska
DEI	Directorate for European Integration / Direkcija za europske integracije
EC	European Commission / Europska komisija
EUD	European Commission Delegation / Izaslanstvo Europske unije
ERDF	European Regional Development Fund / Europski fond za regionalni razvitak
ESF	European Social Fund / Europski socijalni fond
GDP	Gross Domestic Product / Bruto domaći proizvod
GfA	Guidelines for Applicants / Smjernice za podnositelje prijedloga projekata
IMWG	Inter-ministerial working group (in Croatia) / Međuministarska radna skupina (u Hrvatskoj)
IPA	Instrument for Pre-accession / Instrument za pretprijetupnu pomoć
JDT	Joint Drafting Team / Zajednički tim za izradu prijedloga programa
JMC	Joint Monitoring Committee / Zajednički nadzorni odbor
JPC	Joint Programming Committee / Zajednički odbor za izradu programa
JSC	Joint Steering Committee / Zajednički upravni odbor
JTS	Joint Technical Secretariat / Zajedničko tehničko tajništvo
MRDFWM	Ministry of Regional Development, Forestry and Water Management / Ministarstvo regionalnog razvitka, šumarstva i vodnog gospodarstva
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics / Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
PHARE	Poland and Hungary Assistance for the Reconstruction of the Economy / Program za obnovu gospodarstva Poljske i Mađarske
R&D	Research and Development / Istraživanje i razvitak
TA	Technical Assistance / Tehnička pomoć

ODJELJAK I. UVOD I REZIME

1.1 Uvod u prekogranični program

Ovaj dokument predstavlja prekogranični program između Hrvatske i Bosne i Hercegovine koji će se realizirati tijekom razdoblja od 2007. do 2013. godine. To je strateški dokument utemeljen na zajedničkom planiranju hrvatske i bosanske strane. Program je podržan komponentom II. (prekogranična suradnja) *Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA)* Europske unije, u okviru koje je 6 milijuna eura dodijeljeno za prve tri godine. Dodatnih 1.058.823 eura bit će osigurano od strane partnerskih zemalja, uglavnom od korisnika programa u pograničnom regionu.

Granica između Hrvatske i Bosne i Hercegovine duga je preko 1.000 km. Usprkos raznorodnosti oblasti, pogranični regioni suočavaju se sa sličnim izazovima: pad gospodarstva koji se povezuje s propadanjem tradicionalne industrije/tržišta uoči raspada Jugoslavije, migracije velikoga opsega tijekom i poslije rata uz stalan pad populacije od tada i velika šteta nanесena javnoj infrastrukturi koja je samo djelomice sanirana nedostatnim investicijama. Sukob i njegove posljedice vrlo su negativno utjecale na tradicionalne gospodarske i kulturne veze pograničnih oblasti ovih dviju zemalja. Ovaj program stoga planira oživiti te bivše prekogranične veze i aktivnosti tako što će se pozabaviti nekim od zajedničkih društveno-gospodarskih i ekoloških pitanja.

1.2 Programska oblast

Programsku oblast čine 'programski' i 'susjedni' regioni, definirani člancima 88. i 97. Uredbe za realizaciju IPA-e. Ti regioni, koji su odabrani na sastanku *Zajedničkog odbora za izradu programa* (vidi Odjeljak 1.4), održanom 20. travnja u Sarajevu, te dopunjeni na sastanku *Zajedničkog nadzornog odbora* održanom u Sarajevu 26. listopada 2009., navedeni su u daljnjem tekstu.

Programska oblast	Relevantni članci Uredbe Vijeća (EC) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA)	
HRVATSKA		
	Članak 88. Programska oblast	Članak 97. Susjedna oblast
Vukovarsko-srijemska županija	*	
Brodsko-posavska županija	*	
Sisačko-moslavačka županija	*	
Karlovačka županija	*	
Ličko-senjska županija	*	
Zadarska županija	*	
Šibensko-kninska županija	*	
Splitsko-dalmatinska županija	*	
Dubrovačko-neretvanska županija	*	
Osječko-baranjska županija		*
Požeško-slavonska županija		*

Zagrebačka županija		*
Bjelovarsko-bilogorska županija		*
Primorsko-goranska županija		*
BOSNA I HERCEGOVINA¹³		
	Članak 88. Programska oblast	
Regije Bosne i Hercegovine	<ul style="list-style-type: none"> • Sjeveroistok: Bijeljina, Teočak, Ugljevik, Lopare, Tuzla, Lukavac, Čelić, Brčko Distrikt BiH, Srebrenik, Petrovo, Gračanica, Doboj Istok, Gradačac, Pelagićevo, Donji Žabar, Orašje, Domaljevac-Šamac, Šamac, Modriča, Vukosavlje, Odžak, Bosanski Brod, Srebrenica, Bratunac, Milići, Han Pijesak, Vlasenica, Kladanj, Šekovići, Kalesija Osmaci, Zvornik, Banovići, Živinice, Sapna. • Sjeverozapad: Prnjavor, Srbac, Laktaši, Čelinac, Kotor Varoš, Skender Vakuf/Kneževo, Dobretići, Šipovo, Jajce, Jezero, Mrkonjić Grad, Banja Luka, Bosanska Gradiška, Bosanska Dubica, Prijedor, Oštra Luka, Sanski Most, Ključ, Ključ/Ribnik, Mrkonjić Grad/Vlasinje, Glamoč, Bosansko Grahovo, Drvar, Istočni Drvar, Petrovac-Drinić, Bosanski Petrovac, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Novi Grad, Kostajnica, Bužim, Velika Kladuša, Cazin, Bihać, Doboj, Derventa. • Hercegovina: Prozor/Rama, Konjic, Nevesinje, Gacko, Bileća, Trebinje, Ravno, Ljubinje, Berkovići, Mostar, Jablanica, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Široki Brijeg, Čitluk, Stolac, Neum, Čapljina, Ljubuški, Grude, Livno, Istočni Mostar. 	
	Članak 97. Susjedna oblast	
	<ul style="list-style-type: none"> • Centralna BiH: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić 	

¹³ Sve općine koje su dio dolje navedenih regiona programske su oblasti iako nisu izričito navedene.

Programska oblast obuhvaća 9 hrvatskih županija (ekvivalentne NUTS III.) i 3 regije u BiH (ekvivalentne NUTS III. prostornoj kvalifikaciji) koje obuhvaćaju 95 općina.

Nadalje, program uključuje pet dodatnih hrvatskih županija (ekvivalentne NUTS III.) kao susjednih oblasti: Osječko-baranjska, Bjelovarsko-bilogorska, Požeško-slavonska, Zagrebačka¹⁴ i Primorsko-goranska županija. Argument za uključivanje ovih regiona u programsku oblast je poglavito to što one imaju zajedničke demografske, gospodarske, zemljopisne i kulturološke karakteristike.

Zagrebačka županija uključuje metropolitansko područje Zagreba (isključujući grad Zagreb), gdje rijeka Sava predstavlja najvažniji riječni sustav, koji pravi prirodnu granicu s BiH u sjevernom dijelu programske oblasti. Osim toga, Zagrebačka je županija tijesno povezana sa Sisačko-moslavačkom županijom kroz proces realizacije razvojnih projekata kao što su, između ostalih, izgradnja nove autoceste A 11, koja se spaja s prometnicama iz sjeveroistočnog dijela BiH.

Primorsko-goranska županija je susjedna Karlovačkoj županiji, gdje obje županije obuhvaćaju prirodni region Hrvatske poznat kao Gorski Kotar sa značajnim potencijalom za drvenu industriju i rekreaciju. Gorski kotar je i prirodno stanište brojnih ugroženih vrsta (Natura 2000) koje intenzivno migriraju s Dinarskih planina preko Gorskog Kotara u sjeverozapadnu BiH i nazad. Pored toga, u ovoj oblasti Hrvatske nalazi se riječni sustav Kupe, Korane (rijeka koja predstavlja granicu s BiH), Dobre i Mrežnice.

Primorsko-goranska županija također ima i strateški značaj za teritorij Hrvatske jer kao dio prometnog sustava povezuje kontinentalni dio Hrvatske i obalni pojas u vidu autoceste Zagreb – Karlovac – Rijeka, a planira se i brza željeznica na istom putnom pravcu, koja bi se trebala početi koristiti od 2013. godine. U tom smislu, Karlovačka županija i Bihaćko-cazinska oblast u sjeverozapadnom dijelu BiH predstavljaju prirodnu unutarnost najvažnije hrvatske luke Rijeke i obalnog pojasa koji je okružuje.

Programska oblast obuhvata i regiju Središnje BiH kao susjednu oblast u Bosni i Hercegovini. Region Središnje BiH obuhvata sljedećih 16 (šesnaest) općina: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez i Teslić. Argument za uključivanje ovog regiona u programsku oblast je, prije svega, činjenica da se tradicionalno jake gospodarske, povijesne i kulturne veze između regiona središnje BiH i lokalnih zajednica u Hrvatskoj vide kao solidan temelj za buduću suradnju u ovim oblastima. Očekuje se da će se dobre putne veze između sjevernog dijela programske oblasti u Hrvatskoj i regiona Središnje BiH dodatno poboljšati kroz koridor Vc, što će dovesti do zbližavanja lokalnih zajednica dviju zemalja. Sudjelovanje regiona Središnje BiH u ukupnom izvozu Federacije BiH procjenjuje se na 33%, a 25% ovoga sudjelovanja povezano je s izvozom u Hrvatsku. Također, većinski uvoz / izvoz na ovim prostorima prolazi kroz luku Ploče u Hrvatskoj koja je važan argument za suradnju regiona Središnje BiH s južnim dijelom programske oblasti u Hrvatskoj. Uključivanje ovoga regiona u programsku oblast predstavlja priliku za zajedničke aktivnosti na sociogospodarskom razvitku u širem području, doprinoseći zajedničkom interesu obje zemlje u ponovnoj uspostavi pokidanih veza između ljudi s obje strane granice.

1.3 Iskustvo u prekograničnoj suradnji

¹⁴ Zagrebačka županija ne uključuje Grad Zagreb koji je glavni grad sa statusom posebne županije

Prethodno iskustvo Hrvatske u prekograničnim i međudržavnim projektima i programima:

Realizirani projekti:

- **CARDS 2001** „Jačanje strategije i kapaciteta za suradnju pograničnih regiona“ (Identificiranje budućih pograničnih projekata sa Srbijom, Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom)
- **CARDS 2002** „Jačanje strategije i kapaciteta za regionalni razvitak“ (Institucionalni aranžmani za upravljanje CBC-om)
- **CARDS 2003** „Regionalni razvitak lokalnih pograničnih oblasti“ (program dodjele bespovratnih sredstava sa Slovenijom)
- **CARDS 2003** „Tehnička pomoć za vođenje susjedskih programa“ (Potpora JTS-u za trilateralni program Hrvatska-Slovenija-Mađarska)

Projekti koji se trenutačno realiziraju:

- **CARDS 2004** „Jačanje institucija i kapaciteta za CBC“ (potpora MRRŠVG-u¹⁵)
- **CARDS 2004** „Suradnja pograničnog regiona“ (program dodjele bespovratnih sredstava sa Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Crnom Gorom)
- **Phare 2005** „Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske“ (trilateralni program dodjele bespovratnih sredstava)
- **PHARE 2005** „Program jadranske prekogranične suradnje između Hrvatske i Italije, Phare CBC / INTERREG III A – Novi program jadranskog susjedstva“ (program dodjele bespovratnih sredstava)
- **Phare 2006** „Prekogranična suradnja između Hrvatske, Slovenije i Mađarske“ (program dodjele bespovratnih sredstava)
- **Phare 2006** „Program jadranske prekogranične suradnje između Hrvatske i Italije, Phare CBC / INTERREG III A – Novi program jadranskog susjedstva“ (program dodjele bespovratnih sredstava)
- **Međudržavni program koji obuhvaća srednjoeuropski, jadranski, dunavski i prostor jugoistočne Europe (CADSES)** (program dodjele bespovratnih sredstava)

Prethodno iskustvo Bosne i Hercegovine u prekograničnim i međudržavnim projektima i programima:

Projekti koji se trenutačno realiziraju:

- **CARDS 2004-6** „Program jadranskog susjedstva“ (program dodjele bespovratnih sredstava)
- **Međudržavni program CADSES** (program dodjele bespovratnih sredstava)

Iako obje zemlje imaju iskustva u programima prekogranične suradnje (CBC) koje financira EU s drugim zemljama, one međusobno imaju ograničeno iskustvo u takvoj suradnji. Tijekom razdoblja od 2004. do 2006. godine, samo program dodjele bespovratnih sredstava pod nazivom 'Suradnja između prekograničnih regiona sa Srbijom, Crnom Gorom i Bosnom i Hercegovinom' (koji je financiran iz dotacije Hrvatskog CARDS-a 2004) ima hrvatske i bosanske partnere. Ovaj program dodjele bespovratnih sredstava još uvijek se ocjenjuje, te je točan broj bespovratnih dotacija koje će biti dodijeljene još uvijek nepoznat. Nadalje, program jadranske prekogranične suradnje INTERREG III A financirao je 7 projekata (od njih 36 s hrvatskim korisnicima) koji uključuju hrvatsko-bosanska partnerstva, ali samo 5 takvih ima

¹⁵ MRRŠVG: Ministarstvo regionalnog razvitka, šumarstva i vodnog gospodarstva

partnere u okviru programske oblasti. Dodatnih 39 projekata s hrvatskim i bosanskim partnerima u proceduri je sklapanja ugovora na temelju drugog poziva za podnošenje prijedloga projekata za jadranski program.

1.4 Stečeno iskustvo

Hrvatske zainteresirane strane prvi su put imale mogućnost sudjelovati u prekograničnim projektima 2003. godine u okviru programa prekogranične suradnje s Mađarskom, Slovenijom i Italijom. Zahvaljujući tim početnim prekograničnim projektima, hrvatski su partneri stekli znanje i vještine uz pomoć svojih prekograničnih partnera, te ojačali kapacitete da mogu neovisno pripremiti i realizirati predstojeće projekte CBC.

Uvođenjem Novih partnerstava (NP) u susjedstvu u razdoblju od 2004. do 2006. godine, povećala su se sredstva za hrvatske partnere, te se stoga povećao i interes mnogih lokalnih zainteresiranih strana uz granice s Mađarskom, Slovenijom i Italijom.

U prvim pozivima za podnošenje prijedloga projekata u okviru NP Slovenija/Mađarska/Hrvatska i jadranskog NP-a, brojne općine i građanske udruge uspješno su se angažirale na prekograničnoj suradnji sa svojim partnerima pokazavši svoje kapacitete za pripremanje i realizaciju projekata koje je financirala EU.

U drugom krugu poziva za podnošenje prijedloga projekata u okviru dva NP-a, podnesen je još veći broj prijedloga projekata. Međutim, samo mali broj prijedloga bio je zadovoljavajuće kvalitete.

Stoga se može zaključiti da u određenoj mjeri postoji interes i kapaciteti u oblastima koje graniče s državama članicama EU. Ipak, kapacitete je potrebno ojačati, posebice imajući na umu povećanje sredstava dostupnih u okviru prekograničnih programa IPA-e.

S druge strane, hrvatske zainteresirane strane na istočnim granicama (koje ne graniče s državama članicama EU) imaju vrlo ograničeno iskustvo u prekograničnoj suradnji. Hrvatske županije koje graniče s BiH, Srbijom i Crnom Gorom prvi su put imale priliku prijaviti se za male projekte CBC u drugoj polovini 2006. godine. Iz toga je iskustva vidljivo da postoji opći nedostatak znanja i kapaciteta za pripremanje i vođenje projekata, a zainteresiranim stranama bilo je teško naći partnere s druge strane granice.

Može se zaključiti da županije koje graniče s državama članicama EU imaju više kapaciteta i znanja o CBC nego županije koje graniče s državama koje nisu članice EU, čije je iskustvo još uvijek minimalno ili ga uopće nemaju.

U okviru postojećih programa, korisnici projekata uglavnom su se bavili projektima malog opsega. Dodjela relativno većih bespovratnih sredstava, koja će biti dostupna kroz programe prekogranične suradnje u okviru IPA-e, predstavljat će pravi izazov za mnoge zainteresirane strane čiji su financijski kapaciteti mali.

U vremenu do 2004. godine, zainteresirane strane BiH sudjelovale su u 17 projekata u okviru programa INTERREG III A, uglavnom doprinoseći „u naturi“. Većina njih samo su formalno bili uključeni u projekte prekogranične suradnje s talijanskim partnerima kao vođama, ali iskustva stečena u tom razdoblju i veze uspostavljene s partnerima iz Italije predstavljaju dobar temelj za nastavak suradnje.

Prvo pravo iskustvo u prekograničnoj suradnji stečeno je u posljednjem Pozivu za podnošenje prijedloga projekata za dva Nova programa susjedstva, u kojima je BiH sudjelovala u razdoblju od 2004. do 2006. godine: Novi program jadranskog susjedstva INTERREG IIIA i međudržavni program INTERREG III B CADSES.

Rezultat posljednjeg Poziva za dostavljanje prijedloga projekata Programa CADSES bila su dva projekta koja su obuhvatila partnere iz BiH sa zahtjevom za financiranje sredstvima regionalnog CARDS-a za 2004-2006, dok je od 93 odobrena projekta u okviru Novog programa jadranskog susjedstva 28 projekata obuhvatilo partnere iz BiH s takvim zahtjevom. Broj dostavljenih projekata pokazao je da postoji veliki interes partnera iz BiH za ovu vrstu programa. Međutim, razumijevanje uvjeta u svezi s modalitetima, kvalitetom i veličinom projekata za Novi program susjedstva koji ukazuju na razinu aktivnosti koje treba realizirati u BiH ostalo je na niskom stupnju.

Po pitanju prekogranične suradnje u internim granicama, uzevši u obzir početni stupanj ovih programa, prerano je za određivanje stečenih iskustava, ali je vrijedno spomena da zaista postoji zainteresiranost na lokalnoj razini, pa čak i pojedine inicijative za početak suradnje preko granica. S druge strane, dodjela relativno većih bespovratnih sredstava, dostupnih u okviru Programa IPA CBC, predstavljat će pravi izazov za mnoge zainteresirane strane čiji su financijski kapaciteti mali.

1.5 Rezime zajedničkog procesa izrade programa

Proces razrade Programa prekogranične suradnje u okviru IPA-e između Hrvatske i Bosne i Hercegovine započeo je 22. prosinca 2006. godine prvim bilateralnim sastankom između predstavnika državnih institucija odgovornih za realizaciju komponente II. IPA-e. Na tom sastanku razmatrana je i dogovorena razrada programa između dviju strana.

Prvi sastanak *Zajedničkog odbora za izradu programa* (JPC) održan je 22. ožujka 2007. godine. Tada je usvojeno članstvo JPC i poslovnik, te je odobren mandat i članstvo *Zajedničkog tima za izradu prijedloga programa* (JDT). Opis i zadaci ovih dviju zajedničkih struktura koje su na taj način osnovane su sljedeći:

▪ *Zajednički odbor za izradu programa:*

Zajednički odbor za izradu programa (JPC) zajedničko je tijelo s pravom odlučivanja, osnovano na početku procesa izrade programa, čiji mandat traje od početka procesa izrade programa do konačnog podnošenja programa Europskoj komisiji. JPC se sastoji od predstavnika hrvatskih i bosanskih državnih vlasti koje su zadužene za realizaciju komponente II. IPA-e zajedno s regionalnim vlastima iz pograničnih regiona koji se kvalificiraju za sudjelovanje u programu. Članovi JPC-a nominirani su od strane institucija iz kojih dolaze, te su ovlašteni da sudjeluju u procesu odlučivanja.

Glavni zadaci:

- Potvrditi članove JPC-a kada ih svaka zemlja nominira
- Dogovoriti radne procedure JPC-a (usvajanje poslovnika)
- Razmatrati i postići sporazum o svim fazama pripreme programa
- Dati jasne smjernice JDT-u o pripremi programa i njegovih dodataka
- Osigurati pravodobnu pripremu svih faza programa i odgovarajućih dodataka

• *Zajednički odbor za izradu prijedloga programa*

Zajednički odbor za izradu prijedloga programa (JDT) zajedničko je tehničko tijelo koje je JPC osnovao na početku procesa izrade programa, čiji mandat traje od početka procesa izrade programa do usvajanja konačnog programa od strane JPC-a. JDT se sastoji od predstavnika državnih institucija koje su zadužene za prekograničnu suradnju, ugovorenu između TA i

predstavnik regionalnih vlasti. Glavni posao JDT-a (vidi dolje) uradili su predstavnici državnih institucija i TA. Regionalni predstavnici bili su odgovorni za osiguravanje točnosti regionalnih podataka i njihovu analizu, davanje doprinosa i komentara u svakoj fazi razrade programa i sudjelovanje u radionicama za konzultacije.

Glavni zadaci:

- Prikupiti sve relevantne podatke za razradu programa
- Napisati tekstove za sva poglavlja i odgovarajuće dodatke sukladno smjernicama JPC-a
- Organizirati i provoditi proces konzultacija sa svim relevantnim institucijama na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini
- Unaprijediti tekstove sukladno procesu partnerskih konzultacija (vidi dolje) i s doprinosom JPC-a
- Pravodobno pripremiti sve relevantne dokumente (izraditi tekstove) za sastanke JPC-a

Pored predstavnika lokalnih, regionalnih i državnih vlasti uključenih u članstvo JPC-a i JDT-a, dogovorene su i konzultacije sa širim krugom partnera iz javnog, građanskog i privatnog sektora, putem regionalnih radionica i anketnih upitnika. Sastav JPC-a, JDT-a i partnerskih grupa dat je u Dodatku 1.

Drugi sastanak *Zajedničkog odbora za praćenje* održan je 26. listopada 2009. u Sarajevu i na ovome su sastanku usvojene predložene izmjene za reviziju Programa (u suštini ažuriranje financijske tabele kako bi se uključila izdvajanja i za 2010-2011). Na ovom sastanku region Središnje BiH odobren je kao susjedni region u Bosni i Hercegovini i uključen je u programsku oblast.

Glavni sastanci održani tijekom pripreme programa su prikazani ovdje:

Sastanci i radionice			Rezultati
1.	22. prosinca 2006.	Bilateralni sastanak (državne institucije odgovorne za realizaciju komponente II. IPA-e)	Zajednički dogovoren okvir za razradu programa. Definirane uloge institucija i zajedničkih struktura.
2	13. ožujka 2007. Zadar, Hrvatska	Radionica hrvatskog tima za izradu prijedloga programa (DT) i međuministarske radne skupine	Razrada SWOT i situacijske analize za hrvatsku stranu programske oblasti.
3	22. ožujka 2007. Zagreb, Hrvatska	1. sastanak Zajedničkog odbora za izradu programa (JPC)	Usvajanje članstva i mandata JPC-a i DT-a, i usvajanje rasporeda za izradu programa.
4	4. travnja 2007. Šibenik, Hrvatska	Radionica zajedničkog DT	Razrada SWOT i situacijske analize programske oblasti
5	20. travnja 2007. Sarajevo, BiH	2. sastanak JPC-a	Usvajanje SWOT i situacijske analize programske oblasti i davanje smjernica za strategiju.
6	25. travnja 2007. Split, Hrvatska	Konzultacije s hrvatskim društveno-gospodarskim partnerima (iz 5 županija) o predloženim prioritetima i mjerama.	Diskusija o predloženim prioritetima, mjerama, dozvoljenim vrstama aktivnosti i podnositeljima prijedloga projekata.
7	27. travnja 2007. Vinkovci, Hrvatska	Konzultacije s hrvatskim društveno-gospodarskim partnerima (iz 4 županije) o	Diskusija o predloženim prioritetima, mjerama, dozvoljenim vrstama aktivnosti i podnositeljima prijedloga projekata.

		predloženim prioritetima i mjerama	
8	8. svibnja 2007. Neum, BiH	Radionica zajedničkog DT	Razrada strateškog dijela programa (prioriteti, mjere, dozvoljene vrste aktivnosti i podnositelji prijedloga projekata).
9	11. svibnja 2007. Zagreb, Hrvatska	3. sastanak JPC-a	Usvajanje strateškog dijela programa i uvod u poglavlje o realizaciji.
10	25 svibnja. 2007. Zagreb, Hrvatska	4. sastanak JPC-a	Usvajanje prijedloga prekograničnog programa
11	26. listopada 2009.	2. sastanak JMC-a	Usvajanje revidirane verzije OP-a

▪ **Koordinacija donatora**

Sukladno članku 20. Uredbe o IPA-e i članku 6 (3) Uredbe za realizaciju IPA-e, EU je zamolila predstavnike zemalja članica i lokalne predstavnike međunarodnih financijskih institucija u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini da daju svoje komentare u svezi s nacrtom prekograničnog programa dostavljenog Komisiji.

1.6 Kratak pregled predložene programske strategije

Programski ciljevi su:

- ☛ Podsticanje uspostavljanja prekograničnih mreža i partnerstava i razvitak zajedničkih prekograničnih aktivnosti s ciljem revitalizacije gospodarstva, zaštite prirode i okoliša i promicanje društvene kohezije u programskoj oblasti.
- ☛ Jačanje kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija za upravljanje programima Europske unije i njihova priprema za upravljanje predstojećim prekograničnim programima u okviru 3. cilja Strukturnih fondova EU.

Ovi će ciljevi biti ostvareni putem realizacije aktivnosti u okviru sljedećeg paketa programskih prioriteta i mjera:

Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3
Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora	Unapređenje kvalitete života i društvena kohezija	Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Izrada zajedničke turističke ponude	Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša	Mjera 3.1: Potpora administraciji i realizaciji programa
Mjera 1.2: Promocija poduzetništva	Mjera 2.2: Unapređenje dostupnosti usluga koje pružaju lokalne zajednice u pograničnim oblastima	Mjera 3.2: Potpora širenju informacija, publicitetu i ocjenjivanju programa
Horizontalna tema:		

Jačanje kapaciteta za prekograničnu suradnju

ODJELJAK II. SITUACIJSKA I SWOT ANALIZA

2.1 Programске i susjedne oblasti

Ciljna programska oblast je oblast zajedničke granice između Hrvatske i BiH. Županije u pitanju su teritorijalne jedinice na razini NUTS III. prostorne kvalifikacije u slučaju Hrvatske, te teritoriji ekvivalentni NUTS III. prostornoj kvalifikaciji u slučaju Bosne i Hercegovine.

Na hrvatskoj strani granice ima 9 programskih županija: Vukovarsko-srijemska, Brodsko-posavska, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska. Programska oblast na hrvatskoj strani obuhvaća 30.882 km² teritorija s 1.623.886 stanovnika.

Devedeset i pet programskih općina s bosanskohercegovačke strane granice obuhvaćaju 38.022 km² teritorija s 2.770.945 stanovnika.

Sljedeće su teritorije predložene za susjedne regije u Hrvatskoj u okviru ovoga Programa: Osječko-baranjska, Požeško-slavonska, Bjelovarsko-bilogorska, Zagrebačka i Primorsko-goranska županija. Predložene susjedne teritorije u Hrvatskoj obuhvaćaju 15.266 km² sa 854.926 stanovnika.

Region Središnje BiH predložen je za susjedni region u Bosni i Hercegovini. On obuhvata sljedeće općine: Doboj Jug, Kakanj, Maglaj, Tešanj, Usora, Zavidovići, Zenica, Žepče, Bugojno, Busovača, Donji Vakuf, Gornji Vakuf-Uskoplje, Novi Travnik, Travnik, Vitez, Teslić. Predložena susjedna regija u Bosni i Hercegovini obuhvaća 5.295,91 km² i ima 571.661 stanovnika.

Mapa programskih i susjednih oblasti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini je u Dodatku 4.

2.2 Opis pograničnog regiona

2.2.1 Povijest

Kroz povijest su teritoriji i narodi programske oblasti povremeno pripadali istim državama, ali su često bili podijeljeni granicama i ratovima, što je dovelo do toga da veze između zajednica u pograničnim oblastima postanu čvrste i ovisne jedna o drugoj.

Od 9. stoljeća dijelovi današnje BiH bili su u sastavu teritorija Kraljevine Hrvatske. U to vrijeme, utjecaji iz Zapadne Europe donijeli su kršćanstvo u programsku oblast. U 12. stoljeću Hrvatska i dijelovi BiH bili su u sastavu Ugarskog carstva (Personalna unija Ugarske i Hrvatske), dok su drugi dijelovi BiH bili u sastavu Bizantijskog carstva. Nakon kratkog razdoblja neovisnosti pod Kulinom Banom u 13. stoljeću, BiH je bila u sastavu Osmanskog carstva od 14. do 19. stoljeća. Za vrijeme tog dugog razdoblja, Hrvatska je bila dio Ugarske, a kasnije Austro-Ugarske carevine. Tih dugih 500 godina bile su vrlo nemirna vremena za ljude u pograničnim regionima sa stalnim vojnim sukobima, migracijama lokalnog stanovništva i vrlo različitim kulturnim i vjerskim utjecajima s obje strane granice.

Krajem 19. stoljeća intelektualci iz ove oblasti počeli su promovirati ideju ujedinjenih slovenskih naroda, koja je na kraju dovela do stvaranja prve Jugoslavije¹⁶. Kraljevina se raspala po izbijanju drugog svjetskog rata, a druga Jugoslavija¹⁷ nastala je 1945. godine.

¹⁶ Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca 1918 – 1941.

¹⁷ Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

Definirani su teritoriji današnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a Hrvatska i BiH bile su dvije od šest jugoslavenskih republika.

2.2.2 Zemljopisne karakteristike

S ukupnom duljinom od 992 km, granica u programskoj oblasti za ovaj program predstavlja najdulju granicu obuhvaćenu prekograničnom suradnjom u okviru IPA-e.

Prirodni regioni prekogranične oblasti između Hrvatske i BiH podijeljeni su na tri glavne zone od sjevera prema jugu: 1) nizinska koja pruža mogućnosti za poljoprivredne aktivnosti i posjeduje značajne energetske resurse; 2) planinska koja ima potencijal za drvnu industriju i rekreaciju; 3) morska s turističkim potencijalom koji se temelji na Jadranskom moru i vrednovanju kulturnog naslijeđa.

Nizije i planinski predjeli zastupljeni su u reljefu ove oblasti. Na sjevernom dijelu prevladava nizija, a planinski predjeli protežu se skoro čitavom zapadnom pograničnom oblasti.

Moćna rijeka Sava pravi granicu između ove dvije zemlje, te postoje brojni projekti međunarodnih donatora koji se fokusiraju na plovnost i saniranje vodotoka Save.

2.2.3 Demografija

Stanovništvo

Ukupan broj stanovnika u programskoj oblasti Programa prekogranične suradnje između Hrvatske i Bosne i Hercegovine u okviru IPA-e iznosi 5.821.418. Pogranični region karakterizirale su velike migracije unutar i izvan regiona zbog rata 1990-ih godina, što je značajno izmijenilo demografsku strukturu. Danas su Hrvati jedan od konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine, što potrebu za suradnjom između dvije zemlje čini još većom. Istodobno, Srbi, koji su također jedan od konstitutivnih naroda u BiH, čine najveću nacionalnu manjinu u Hrvatskoj, te je njihove veze potrebno ojačati i podržati.

Stanovništvo programske oblasti na hrvatskoj strani predstavlja više od jedne trećine ukupnog broja stanovnika Republike Hrvatske. On je iznosio 1.623.866 stanovnika prema popisu iz 2001. godine, što je puno manje nego deset godina ranije¹⁸ (Dodatak 2, tabela 01). Devedesetih godina došlo je do velikih migracija stanovništva između Hrvatske i BiH s obje strane granice. Kao rezultat toga, današnja demografska slika programske oblasti značajno je drukčija od predratne. Ove se promjene čine nepovratnima s obzirom na spor i težak povratak izbjeglica. Pad broja stanovnika uglavnom je vidljiv u općinama – većinom ruralnim oblastima – uz granicu s BiH.

Ukupan broj stanovnika programske oblasti na strani BiH iznosi 2.770.945, uključujući sva tri konstitutivna naroda: Bošnjake, Hrvate i Srbe kao i nekoliko etničkih manjina.

Starosna struktura

Širom hrvatskog dijela programske oblasti postoji stalni trend laganog smanjenja broja stanovnika s više umrlih nego rođenih u posljednjih 10 godina. Iznimke su Splitsko-dalmatinska, Zadarska i Dubrovačko-neretvanska županija zbog povećanja broja mladih bračnih parova koji žive u gradovima na primorju.

¹⁸ Broj stanovnika u pograničnoj oblasti smanjio se za skoro 300.000 stanovnika u posljednjih 15 godina: prema popisu stanovništva iz 1991. godine, bilo je 1.894.885 stanovnika

Kao što je prikazano u tabeli 02, Dodatak 2, starosna struktura na hrvatskoj strani programske oblasti nije daleko od državnog prosjeka. Stanovništvo Ličko-senjske, Karlovačke i Šibensko-kninske županije tipično je starije od državnog prosjeka. Mlađa populacija koncentrirana je u regionalnim urbanim centrima, dok starija populacija uglavnom obitava u ruralnim mikroregionima uz granicu.

Starosnu strukturu u bosanskohercegovačkom dijelu programske oblasti čini relativno mlada populacija (tabela 03 u Dodatku 2). Visok procent radno sposobnog stanovništva svakako je jedan od vrlo važnih resursa za razvitak predstojećih projekata u regionu.

2.2.4 Etničke manjine

Najveću manjinsku skupinu u Hrvatskoj čini srpska manjina¹⁹.

Bošnjaci čine prilično malu manjinsku skupinu (0,47% u Hrvatskoj), ali većina ih živi u programskoj oblasti.

Odnosi između Hrvata i Srba bili su zategnuti i teški devedesetih godina, ali situacija se donekle popravila od početka ovoga stoljeća²⁰.

Etnička struktura u BiH je kompleksna. BiH se sastoji od tri konstitutivna naroda: Bošnjaka, Srba i Hrvata. Odnosi između ovih konstitutivnih naroda bili su i ostaju glavni izazov za stabilnost i razvitak zemlje.

Najveću nacionalnu manjinu u BiH čine Romi.

2.2.5 Infrastruktura

Gustina kategorirane putne mreže u programskoj oblasti iznosi 45,18 km/100 km² na bosanskohercegovačkoj strani i 45,5 km/100 km² na hrvatskoj strani.

Gustina mreže putova uz granicu daleko je ispod državne razine. Postojeći su putovi u vrlo lošem stanju i loše povezani s državnim putovima. Štoviše, vrlo je malo sredstava dodijeljeno za razvitak putne mreže u pograničnim oblastima jer se takve oblasti ne smatraju prioritetom na državnoj razini.

U programskoj oblasti ima šest zračnih luka koje se nalaze u Splitu, Dubrovniku, Zadru, Banjaluci, Tuzli i Mostaru. U sjevernom dijelu programske oblasti, zračne luke u Osijeku i Zagrebu relativno su blizu jedna druge.

Značajne mogućnosti za korištenje riječnog prometa u sustavu programske oblasti vezane su uz rijeku Savu. Mogućnosti za povezivanje prometa (putovi, željeznice i vodeni putovi) u ovoj oblasti već su identificirane u predratnim istraživanjima, ali još uvijek nisu iskorištene. Ključne riječne luke na Savi su Luka Brčko, Sisak i Slavonski Brod. Potencijali ovih luka nisu korišteni devedesetih godina, te je neophodno investirati u dokove, skladišta i opremu kako bi se postigli Europski standardi.

¹⁹ Srbi u Vukovarsko-srijemskoj, Sisačko-moslavačkoj, Karlovačkoj i Ličko-senjskoj županiji čine preko 10% ukupnog broja stanovnika, te 7,59% na hrvatskoj strani programske oblasti

²⁰ Krajem 2002. godine, hrvatski Sabor usvojio je novi Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina koji osigurava bolju zaštitu prava manjina te njihovu zastupljenost u institucijama lokalnih, regionalnih i državnih vlasti.

Sustavi vodoopskrbe u programskoj oblasti pokrivaju stanovništvo koje živi u manjim oblastima, oko općinskih centara i u većim naseljima. Pored mreža vodoopskrbe u većim općinama i naseljima, u selima postoji mnogo malih sustava vodoopskrbe niskog kapaciteta. Prigradska i ruralna naselja bez mreža vodoopskrbe koriste alternativne sustave kao što su lokalni izvori i bunari, cisterne, rezervoari itd. Kvaliteta dobivene vode nije uvijek dobra.

Nedostatak velikog i ujedinjenog sustava vodoopskrbe na općinskoj, međuopćinskoj i regionalnoj razini doprinosi lošim uvjetima života stanovništva i ugrožava gospodarski razvitak. Štoviše, pošto je većina postojećih sustava stara, pretrpjela štetu u ratu i povremeno održavana, dolazi do velikih gubitaka vode, tj. oni su u prosjeku do 35%, a ponekad čak i do 70%. Česti su prekidi u vodoopskrbi, naročito za vrijeme sušnih ljetnih razdoblja.

Samo veće općine imaju koristi od organiziranih mreža otpadnih voda. U mnogim općinama, kanalizacijski sustav ne može primiti svu otpadnu vodu, koja se ispušta bez prethodne prerade. U drugim mjestima, ovaj se problem rješava na alternativne načine, koji su s ekološkog stanovišta nezadovoljavajući, kao što je izravno ispuštanje u potoke, rezervoare, septičke jame itd.

Sustav postupanja s čvrstim otpadom temelji se na prikupljanju, transportu i odlaganju čvrstog otpada od strane javnih komunalnih poduzeća na općinskoj razini. Čvrsti otpad odlaže se na deponije, koje često ne zadovoljavaju minimalne sanitarne i higijenske standarde. Prerada otpada kao što je zbijanje, reciklaža, spaljivanje itd. također je vrlo loše organizirana ili uopće ne postoji.

2.3 Gospodarstvo

Većina programskih županija u programskoj oblasti suočava se s teškim posljedicama rata i ozbiljnim gospodarskim i financijskim teškoćama. Dokazi prikupljeni iz različitih izvora pokazuju široko rasprostranjene društveno-gospodarske razlike. To je ponajviše uzrokovano nepostojanjem komunikacije između različitih subjekata uključenih u davanje podataka, tj. općinska tijela, zadužena za gospodarstvo, ne dobijaju stvarne podatke o određenim gospodarskim cjelinama, od sudskih tijela-općinskih sudova ili od poreznih uprava. Ukupna razina gospodarskog razvitka programske oblasti vrlo je niska u poređenju s prosjekom u EU27. Oblast karakterizira nizak BDP, prevladavanje poljoprivrednog sektora, nedostatak investicija i nedostatna kapitalizacija lokalnih poduzeća. Brojni čimbenici objašnjavaju loše gospodarske rezultate u oblasti. Oni obuhvaćaju visok stupanj ovisnosti o zapošljavanju i prihodima u poljoprivrednom sektoru i malu zastupljenost poslovnih sektora s većom dodatnom vrijednošću. Ova oblast ne uživa u gospodarskim i širim privilegijama unutarnjih investicija u istom opsegu kao ostali regioni.

Tabela 02: BDP po glavi stanovnika po paritetu kupovne moći (PPP)

2003. godine	BDP po glavi stanovnika po PPP
Programska oblast u BiH	Podaci nisu na raspolaganju
BiH – ukupno	2.100
Programska oblast u Hrvatskoj	7.460
Hrvatska – ukupno	9.684

Izvor: Hrvatski državni zavod za statistiku, 2003. i Državni zavod za statistiku BiH, 2003.

Kako bi se na najbolji način iskoristile regionalne komparativne prednosti u svezi s prirodnim resursima, struktura gospodarstva u programskoj oblasti orijentirana je na turizam (posebice jadranske županije), drvenu industriju, metalnu industriju, poljoprivredu i prerađivačku industriju, duhansku industriju, tekstilnu, kožnu i obućarsku industriju. Orijentacija na ove industrijske skupine omogućava specijaliziranje sukladno komparativnim prednostima, te tako povećava konkurentnost programske oblasti. Analizom industrijskog potencijala i uzevši u obzir svjetske trendove, postaje očigledno da budućnost proizvođača u programskoj oblasti leži u povećanju produktivnosti uz pomoć većih investicija u istraživanje i razvitak, inovacija, uporabe novih tehnologija, unaprijeđene suradnje sa znanstvenim institucijama, udruživanja znanosti, tehnologije i proizvodnje i različitih načina povezivanja s partnerima i vodećim proizvođačima na svjetskom tržištu kako bi se osigurala dostupnost sredstava i pristup stranim tržištima. Nadalje, neophodno se specijalizirati što je više moguće za proizvode s visokom dodatnom vrijednošću, pomjeriti fokus s proizvoda s niskim stupnjem obrade na one s visokim stupnjem obrade, naglasiti obuku i cjeloživotno učenje zaposlenih, razviti mreže i klastere koji će povezati proizvođače, omogućiti stvaranje robnih marki i usvajanje međunarodnih standarda.

2.3.1 Poljoprivreda i ruralni razvitak

Programska je oblast relativno bogata poljoprivrednim zemljištem, a poljoprivredni sektor zapošljava prilično velik broj stanovnika. S druge strane – procent poljoprivredne proizvodnje u ukupnom BDP-u je nizak, što ukazuje na ozbiljne probleme u sektoru. Glavni problemi sektora su mala veličina gazdinstava i prosječnih parcela, ostarjeli vlasnici gazdinstava, niska razina obrazovanja stanovnika na gazdinstvima, niska produktivnost i dodatna vrijednost, velik broj zemljoradnika koji rade nepuno radno vrijeme, neorganiziran plasman poljoprivrednih proizvoda i niska razina upravljačkog znanja kod zemljoradnika. Veze između prehrambene industrije i turističkog sektora također su nedostatne, te sprječavaju osnivanje klastera ili vertikalnih veza koje bi mogle dovesti do stvaranja prepoznatljivih poljoprivrednih marki.

2.3.2 MSP

Sektor malih i srednjih poduzeća relativno je dobro zastupljen i predstavlja mogući izvor snage. U programskoj oblasti ima 42.904 registriranih MSP (24.362 na bosanskohercegovačkoj strani i 18.542 na hrvatskoj strani). Ipak, većina tih MSP je vrlo mala i nedostaje im profesionalna potpora i usluge koje bi im pomogle da povećaju svoje rezultate i unaprijede svoju konkurentnost. Unutarnji problemi sektora MSP su sljedeći: nedostatan poduzetničkih aktivnosti (naročito u sektorima sa značajnim potencijalom za rast, uključujući akademsko poduzetništvo i ono koje se temelji na tehnologiji), neprofitabilnost sektora MSP (posljedica niske produktivnosti, kvalitete proizvoda, inovacija i usmjerenosti na izvoz) i regionalne razlike u poduzetničkim aktivnostima (koncentracija u većim regionalnim centrima). Problemi nedostatne potpore poduzetništvu su sljedeći: administrativne prepreke u raznim fazama životnog ciklusa jednog poduzeća, nepostojanje obrazovanja za poduzetnike, manjak institucija za potporu razvitku biznisa (poslovni centri, poslovni inkubatori, tehnološki parkovi), nedosljednost u realizaciji obrazovanja/obuke u svrhe poduzetništva, nepostojanje koordinacije između vladinih politika za stvaranje ambijenta pogodnog za poduzetničke aktivnosti, nerazvijenost financijskog tržišta kako bi se zadovoljile potrebe sektora MSP i nedostatan razvijena institucionalna potpora na regionalnoj razini za razvitak poduzetništva.

2.3.3 Turizam

Zbog svoga geografskog položaja i blizine turističkom sektoru koji se brzo razvija na hrvatskom primorju, zapadni dio programske oblasti ima izrazit turistički potencijal. Mnogi turistički resursi (kao što su mineralne vode, slana jezera ili blato) nude mogućnost različitih vidova zdravstvenog/*wellness* turizma pored dobro razvijenog primorskog turizma na jadranskoj obali. Središnji i istočni kontinentalni dijelovi programske oblasti nemaju razvijen turizam. Planinska područja ove oblasti imaju komparativnu prednost za skijanje, pješaćenje, biciklizam itd. Kulturni turizam može se razviti u nekim urbanim centrima s obzirom na bogato kulturno naslijeđe i veliku raznolikost kulturnih manifestacija koje se organiziraju tijekom čitave godine. Potencijal za agroturizam i ekoturizam još uvijek nije iskorišten. Vjerski turizam u južnom dijelu programske oblasti u BiH je dodatna prednost za razvitak zajedničkih turističkih proizvoda. Osnovne prepreke za razvitak turizma su loša turistička infrastruktura (poglavito u područjima koja nemaju izlaz na more), niska razina marketinga, nedostatak razmjenjene informacija u turističkoj industriji i kooperativnom marketingu, nizak stupanj umrežavanja između turoperatora i drugih sektora (posebice poljoprivrednog).

Godine 2005., na hrvatskoj strani granice bilo je 4.637.936 posjetitelja i 22.756.292 noćenja. Na bosanskohercegovačkoj strani granice bilo je 564.948 posjetitelja i 451.884 noćenja.

2.4 Ljudski resursi

2.4.1 Obrazovanje, istraživanje i razvitak

Obrazovni sustavi u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini su slični, gdje je osnovno obrazovanje obvezatno a srednje nije, i uglavnom se odvija u državnim školama.

Na bosanskohercegovačkoj strani granice postoje 382 osnovne i 184 srednje škole, a na hrvatskoj strani granice 892 osnovne i 269 srednjih škola. Osnovna situacija u osnovnom i srednjem obrazovanju je zadovoljavajuća, s odgovarajućim brojem državnih škola. Međutim, postoje i brojne teškoće u funkcioniranju kao što je uništena/neadekvatna infrastruktura, nedostatak kvalificiranog nastavnog osoblja (primjerice, nastavnika za IT) i visoki troškovi prijevoza učenika iz ruralnih oblasti.

Pohađanje nastave u srednjoj školi je na relativno niskoj razini na bosanskohercegovačkoj strani granice (samo 68% djece uzrasta od 15 do 19 godina), dok većina stanovnika ima srednjoškolsku diplomu na hrvatskoj strani granice.

Što se tiče visokog obrazovanja, postoji niska razina sveučilišnih zvanja i zvanja na višim školama u čitavoj programskoj oblasti. Pozitivan trend je povećanje broja regionalnih institucija za visoko obrazovanje (sveučilišta, fakulteti i politehničke škole) i veća raznolikost dodiplomskih programa koje one nude. Trenutačno postoje regionalna sveučilišta, fakulteti i više škole u Bihaću, Banjaluci, Prijedoru, Laktašima, Doboju, Mostaru, Tuzli i Trebinju u BiH, i sveučilišta u Splitu i Zadru, te fakulteti i ostale više škole u Slavonskom Brodu, Šibeniku, Dubrovniku, Sisku, Vukovaru, Gospiću, Petrinji, Kninu i Karlovcu.

Broj ljudi koji se obrazuju opao je u posljednjih 10 godina uglavnom zbog demografskog pada. Jedan od problema na koje se naišlo u pograničnom regionu povezan je s infrastrukturom obrazovnih institucija. Stanje se pogoršalo kod institucija predsvučilišnog obrazovanja u smislu sigurnosti zgrada, osnovnih instalacija i opreme. Ruralna je oblast više pogođena zbog otežanog pristupa.

Veze između obrazovnih institucija i poslovnog sektora slabe su, a rezultat toga je nedostatak inovacija i nerazvijen sektor istraživanja i razvitka. Institucije za istraživanje i razvitak u programskoj oblasti na hrvatskoj strani su Institut za okeanografiju i ribarstvo, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Mediteranski institut za istraživanje života u Splitu i Tehnološki centar Split i Razvojno-istraživački centar za marikulturu u Stonu.

2.4.2 Tržište radne snage

Tabela 03: stopa zaposlenosti i nezaposlenosti

	Stopa nezaposlenosti 2005. (HR) i 2006. (BiH)	Stopa zaposlenosti 2005. (HR) i 2006. (BiH)
Programska oblast u BiH	36,57 %	36,06%
BiH	41 %	49,06 %
Programska oblast u Hrvatskoj	21,5%	50,5%
Hrvatska – ukupno	16,6%	54,9%
EU 25	9,0%	62,8%

Izvor: Hrvatski državni zavod za statistiku, 2005. i Biro za zapošljavanje BiH, 2006.

Kao što je prikazano u gornjoj tabeli, hrvatska strana programske oblasti (osim Dubrovačko-neretvanske županije) ima puno veću stopu nezaposlenosti od državnog prosjeka. Stope zaposlenosti u svim županijama također su ispod državnog prosjeka. Te cifre odražavaju gospodarsku zaostalost, ovisnost o zapošljavanju u državnom sektoru i nedostatak poduzetničkih inicijativa. Struktura nezaposlenosti na regionalnoj razini vrlo je neujednačena, gdje su najviše stope nezaposlenosti u ruralnim mikroregionima gdje one često uzrokuju ozbiljne društvene probleme.

Nezaposlenost je najveća kod nekvalificiranih radnika, starijih osoba, mladih ljudi i žena. U nekim županijama (Sisačko-moslavačka i Splitsko-dalmatinska) postoji veliki broj nezaposlenih ljudi koji imaju sveučilišnu diplomu.

Struktura nezaposlenosti u BiH umnogome se promijenila zbog strukturnih reformi koje dovode do propasti velikih tradicionalnih poslodavaca. Još jedan važan čimbenik je perifernost i ruralnost većine regiona. Udaljenost pograničnog regiona od centra i većih gradova čini ga relativno neprivačnim za strane izravne investicije. Stopa zaposlenosti u uslužnom sektoru je vrlo niska, a skoro pola zaposlenih radi u državnom sektoru. Najviša stopa nezaposlenosti zabilježena je kod ljudi od 31 do 50 godina starosti, koji predstavljaju 45,13% ukupnog broja nezaposlenih 2006. godine. Procent za starosnu skupinu od 18 do 30 godina je 41,36% za istu godinu. Ovo je jedan od najvažnijih razloga odlaska mnogih mladih ljudi s ovoga prostora.

2.5 Okoliš

Programska oblast Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine je prilično ujednačena u prirodnom i zemljopisnom smislu, te u pogledu okoliša. Na obje strane granice postoje slični izazovi da se osigura uravnotežen put ka društveno-gospodarskom razvitku, dok se istodobno radi na očuvanju prirodnog i kulturnog naslijeđa i na ispunjavanju uvjeta EU za zaštitu okoliša.

Nema integriranih i koordiniranih intervencija ni s jedne strane granice koje bi zaštitile okoliš i stimulirale održiv razvitak usprkos brojnim prilikama za to, primjerice, kroz razvitak i unapređenje posebnih zaštićenih područja, posebnih područja očuvanja, sustava informiranja za posjetitelje, programe razmjene, razvitak informacijskih sustava i realizaciju partnerstava između državnih i privatnih subjekata za zaštitu prirode.

Na hrvatskoj strani granice ima preko 200 zaštićenih oblasti od kojih su 6 nacionalni parkovi. U programskoj oblasti na strani BiH, također, ima potencijala u tom smislu (Nacionalni park Kozara, Bardača-močvarni kompleks (prema Konvenciji potpisanoj u Ramsaru, Iran, 1971. godine), Hutovo blato, Blidinje itd). Nadalje, postoji prirodna i očigledna potreba za suradnjom na zaštiti porječja Save, Une, Krke, Neretve i drugih rijeka u programskoj oblasti.

Nerazvijeni sustavi postupanja s otpadnim vodama identificirani su kao jedan od glavnih čimbenika rizika za rijeke i podzemne vode.

Kao zaostavština iz rata, još uvijek postoje područja za koja se sumnja da su pod minama u programskoj oblasti. Ukupna površina područja za koja se sumnja da su pod minama je 1.844 km² s približno 305.000 mina, od kojih se većina nalazi u programskoj oblasti.

2.6 Kultura

Kulturna suradnja bila je i još uvijek jeste vrlo važna spona između zajednica s obje strane granice. Programska oblast ima vrlo sličnu tradiciju, običaje, jezike i kulturno naslijeđe. Postoje nebrojene kulturne udruge, udruge etničkih manjina i klubova čiji je cilj sačuvati lokalnu tradiciju i specifičnosti.

Pored suradnje malih kulturnih udruga, postoji netaknut potencijal za njegovanje kulturnog naslijeđa u programskoj oblasti, te njegovo povezivanje s turističkom ponudom.

2.7 SWOT analiza

Analiza prednosti, nedostataka, mogućnosti i prijetnji (SWOT analiza) utemeljena je na situacijskoj analizi programske oblasti, kao i zaključcima s radionica kojima su nazočili predstavnici državne i regionalne/lokalne razine, održanih u obje zemlje tijekom procesa izrade programa.

Ovo je rezime SWOT analize koji predstavlja glavne zajedničke potencijale i probleme prekograničnog regiona, što će biti temelj za razvitak strategije u okviru ovoga Programa.

ZEMLJOPIS, INFRASTRUKTURA	
Prednosti	<p>Dobar zemljopisni položaj – blizina važnih prometnica i željezničkih veza</p> <p>Riječne luke na Savi i Dunavu</p> <p>Pomorske luke u Dubrovniku, Pločama, Splitu i Zadru</p> <p>Aerodromi u Dubrovniku, Splitu, Zadru, Mostaru, Banjaluci, Tuzli, (te Osijeku i Zagrebu)</p> <p>Dobra željeznička infrastruktura u južnom dijelu programske oblasti</p> <p>Razvitak lokalnih prometnih veza (lokalnih putova, željezničkih terminala)</p> <p>Razvitak riječnog prometa</p> <p>Izgradnja autoceste Budimpešta– Osijek – Sarajevo – Ploče (i veza s autocestom kroz Dubrovnik), i autoceste Banja Luka - Gradiška</p>
Mogućnosti	<p>Moguće smanjenje graničnih prijelaza u bliskoj budućnosti zbog nedostatnog ulaganja u infrastrukturu i sredstva</p> <p>Nedostatni financijski instrumenti za izgradnju velikih infrastrukturnih projekata</p> <p>Nedostatno ulaganje u sustave vodoopskrbe, otpadnih voda i postupanja s otpadom zbog malih proračuna općina i okruga</p>
OKOLIS	
Prednosti	<p>Bogati prirodni resursi (voda, more, šume, poljoprivredno zemljište, minerali)</p> <p>Područja prirodnih ljepota pogodna su za zaštitu ili su već zaštićena</p>
Mogućnosti	<p>Održivo raspolaganje vodenim resursima</p> <p>Bolje postupanje s otpadom</p> <p>Razvitak i korištenje obnovljivih izvora energije</p>
DEMOGRAFIJA, LJUDSKI RESURSI, OBRAZOVANJE I TRŽIŠTE RADA	
Prednosti	<p>Pristup visokom obrazovanju u regionalnim centrima u programskoj oblasti</p> <p>Nepostojanje jezičnih barijera u programskoj oblasti</p> <p>Postojeća suradnja organizacija građanskog društva iz Hrvatske i BiH</p> <p>Gusta naseljenost stanovništva u nekim oblastima (obala, oblast uz rijeku Savu)</p>
	<p>Značajne migracije u pograničnom području 90-tih zbog rata u Hrvatskoj i BiH</p> <p>Visoka razina nezaposlenosti, posebice u ruralnim područjima</p> <p>Velike neusuglašenosti između ponude i potražnje na tržištu rada</p> <p>Nedostatak mogućnosti za učenje tijekom cijelog života</p> <p>Odljev mozgova u urbane sredine i izvan regiona</p> <p>Depopulacija u nekim oblastima</p> <p>Visok broj starijeg stanovništva u pograničnom području (ne doprinose regionalnom gospodarstvu)</p> <p>Nedostatan broj bolnica i liječnika</p>

Mogućnosti	Unaprijeđen zajednički zdravstveni i obrazovni sustav Zajednički pristup problemima tržišta rada	Prijetnje	Nastavak odjave mozгова Nastavak depopulacije u nekim oblastima (uglavnom ruralnim) Povećana stopa siromaštva Povećano socijalno isključivanje
Prednosti	<p>INDUSTRIJA Tradicija prehrambene, drvoprerađivačke i metaloprerađivačke industrije Širenje sektora malih i srednjih poduzeća Trend razvitka poslovne infrastrukture Rast u uslužnim djelatnostima</p> <p>POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVITAK Tradicija u poljoprivrednom sektoru Značajnu površinu čini nezagađeno obrađeno zemljište</p> <p>TURIZAM Komparativne prednosti za razvitak turizma (prirodni, kulturni i antropološki resursi)</p>	Nedostaci	<p>GOSPODARSTVO</p> <p>INDUSTRIJA Industrija s nedostatno razvijenim tehnologijama Nedostatna komunikacija između osnovne i preradaivačke industrije Nedostatak veza između industrije, nauke/obrazovanja i ustanova za istraživanje i razvitak Nedostatak partnerskih grupacija i mreža malih i srednjih poduzeća Uništena poslovna infrastruktura 90-tih (1 spor oporavak)</p> <p>POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVITAK Mala poljoprivredna dobra i zastarjelo upravljanje poljoprivrednim dobrima Nedostatak umrežavanja među poljoprivrednicima</p> <p>TURIZAM Neadekvatno marketinško promoviranje turističkih odredišta u programskoj oblasti (osim hrvatske obale) Turistička infrastruktura nedostatno je razvijena Nedostatak financijskih instrumenata za razvitak turizma u kontinentalnom dijelu programske oblasti</p>

Mogućnosti	<p>INDUSTRIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▲ Težište na razviku gospodarskih veza između Hrvatske i BiH ▲ Potencijali za izravna strana ulaganja ▲ Stupanj obrade proizvoda ▲ Registracija, zaštita i promocija autohtonih domaćih proizvoda ▲ Razvitak novih financijskih mehanizama ▲ Razvitak prekograničnog informiranja i pružanja savjetodavnih usluga poduzećima <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▲ Uspostavljanje suradnje između proizvođača, prerađivačke industrije i distributera ▲ Potencijal razvika organske poljoprivredne proizvodnje zbog prirodnih resursa <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▲ Razvitak zajedničke turističke ponude i proizvoda ▲ Vrednovanje kulturnog naslijeđa ▲ Suradnja između turističkog i poljoprivrednog sektora i ruralni razvitak 	Prijetnje	<p>INDUSTRIJA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▲ Nedostatak povoljnih uvjeta za izravna strana ulaganja ▲ Daljnje postojanje crnog i sivog tržišta ▲ Rastući utjecaj globalnih tržišnih ekonomija i jedinstvenog tržišta - jeftiniji proizvodi ▲ Jačanje položaja i imidža destinacije s niskom dodanom vrijednošću <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▲ Nastavak postojanja malih poljoprivrednih dobara koja ne mogu konkurirati na tržištu ▲ Nedostatak iskorištavanje kapaciteta u poljoprivredi ▲ Pridruživanje EU zahtijeva više standarde <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none"> ▲ Konkurentna ponuda već razvijenih stranih turističkih područja ▲ Nedostatak ulaganja u infrastrukturu i dalje je prepreka turističkom razvitku
Prednosti	<p>KULTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▲ Zajedničko bogato kulturno i povijesno naslijeđe, te raznolikost kulturnih praksi ▲ Jedinstvena tradicija, običaji i zanati, zajedničko slovensko podrijetlo jezika i duga tradicija bliskih veza i međusobne komunikacije 	Nedostaci	<p>KULTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> ▲ Nedostatna zaštita i neodgovarajuće korištenje kulturnog naslijeđa
Mogućnosti	<p>SIGURNOST I KAPACITETI SURADNJE</p> <ul style="list-style-type: none"> ▲ Očuvanje i oživljavanje zajedničkog kulturnog naslijeđa ▲ Održiva zaštita postojeće kulturne i teritorijalne raznolikosti 	Prijetnje	<ul style="list-style-type: none"> ▲ Marginalizacija nacionalnih manjina može umanjiti kulturnu raznolikost
Prednosti	<ul style="list-style-type: none"> ▲ Tradicionalni odnosi u svim sektorima ▲ Poznavanje jezika i mentaliteta 	Nedostaci	<ul style="list-style-type: none"> ▲ Nedostatno iskustvo u radu na projektima (posebice projektima CBC-a) ▲ Nedostatni institucionalni kapaciteti radi pružanja potpore mogućim korisnicima projekata

Mogućnosti	<p>▲ Suradnja službi za zaštitu i spašavanje s obje strane granice</p> <p>▲ Povećanje finansijskih instrumenata za suradnju – CBC IPA</p> <p>▲ Obrazovanje o CBC-u i regionalnom razvitku</p>	Prijetnje	<p>▲ Moguća politička nestabilnost u regionu</p>
------------	---	-----------	--

ODJELJAK III. STRATEGIJA PROGRAMA

3.1 Opći cilj

Duljina granice između Hrvatske i Bosne (992 km) i heterogenost programske oblasti otežavaju izdvajanje pitanja koja su zajednička svim predmetnim teritorijima. Međutim, razina gospodarskog razvitka slična je u cijeloj programskoj oblasti kao što je prikazano u Situacijskoj analizi. S obje strane granice, stanovništvo, čiji se broj smanjuje, i dalje se bori s negativnim posljedicama rata i nestanka nekadašnjih djelatnosti i tržišta, koji je uslijedio nakon raspada bivše Jugoslavije. Čak se i hrvatske županije koje su smještene na obali i koje imaju značajnu korist od razvitka turizma suočavaju s velikim poteškoćama u svojoj unutarjosti, u kojoj su se često nalazile nekadašnje ratne zone i koja nije gospodarski povezana s primorjem. Cilj Prekogračničkog programa između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine je da se pozabavi ovim nedostacima usmjeravajući pomoć u one oblasti za koje se analizom utvrdi da imaju konkretan potencijal. Programska oblast posjeduje neosporna prirodna i kulturna bogatstva koja nisu dostatno iskorištena za razvitak domaćeg gospodarstva. Perifernost programske oblasti pojačana je opadanjem prekograničnih aktivnosti nakon rata. S obzirom na ograničene resurse koji su na raspolaganju u sklopu IPA 2007-2013. i veličinu programske oblasti, ambicija ovoga programa je da prije svega doprinese oživljavanju pograničnih veza i aktivnosti u programskoj oblasti podsticanjem suradnje na lokalnoj razini u pogledu zajedničkih društveno-gospodarskih i problema okoliša.

- ☛ Opći cilj je programa da podstakne stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava, te razvitak zajedničkih prekograničnih aktivnosti radi oživljavanja gospodarstva, zaštite prirode i okoliša, te povećanja socijalne kohezije programske oblasti.

Glavni pokazatelj uspjeha programa bit će broj i kvaliteta mreža, veza i projekata, čijoj će uspostavi Program pomoći. Oni su lako mjerljivi i ne zahtijevaju sofisticirane podatke.

Dodatni cilj programa je jačanje kapaciteta lokalnih, regionalnih i državnih institucija u upravljanju programima EU i da ih pripremi za upravljanje budućim prekograničnim programima sukladno cilju 3 Strukturnih fondova EU.

Gore navedeni ciljevi ostvarit će se pomoću 3 prioriteta:

- Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora
- Prioritet 2: Bolja kvaliteta života i socijalna kohezija
- Prioritet 3: Tehnička pomoć

Ovi će se prioriteti realizirati putem 6 zasebnih mjera; strategija programa prikazana je u nastavku u Tabeli 04.

Tabela 04: Strategija programa

Prioritet 1 Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora	Prioritet 2 Bolja kvaliteta života i socijalna kohezija	Prioritet 3 Tehnička pomoć
Mjera 1.1: Zajednička izrada turističke ponude	Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša	Mjera 3.1: Potpora administraciji i realizaciji programa
Mjera 1.2: Promocija poduzetništva	Mjera 2.2: Unapređenje dostupnosti usluga koje pružaju lokalne zajednice u pograničnim oblastima	Mjera 3.2: Potpora širenju informacija, publicitetu i ocjenjivanju programa
Horizontalna tema: Jačanje kapaciteta za prekograničnu suradnju		

Jačanje kapaciteta za prekograničnu suradnju bit će horizontalna tema koja će činiti osnovu Prioriteta 1 i 2 i ona će, u najvećoj mogućoj mjeri, biti integrirana u sve mjere u ovim prioritetima. Kapaciteti za prekograničnu suradnju jačat će se davanjem prednosti projektima koji:

- (a) Promiču suradnju i razmjenu iskustava između interesnih strana na lokalnoj i regionalnoj razini kako bi se povećala prekogranična suradnja;
- (b) Jačaju i konsolidiraju prekogranični dijalog i uspostavljaju institucionalne veze između lokalnih uprava i drugih relevantnih interesnih strana na lokalnoj i regionalnoj razini.
- (c) Lokalnim i regionalnim vlastima koje sudjeluju u projektu osiguravaju informacije i razvijaju vještine koje su im potrebne radi izrade, realizacije i upravljanja prekograničnim projektima.

Ostvarivanje ciljeva jačanja kapaciteta za prekograničnu suradnju mjerit će se pomoću sljedećih pokazatelja programa:

- Broj organizacija koje uspostave sporazume o prekograničnoj suradnji;
- Broj uspostavljenih prekograničnih mreža čiji je cilj: unapređenje javnih službi, i/ili realizacija zajedničkih aktivnosti, i/ili razvitak zajedničkih sustava;
- Broj projekata koji se zajednički realiziraju i/ili imaju zajedničko osoblje.

Važno je napomenuti da je opseg Programa za razdoblje 2007-2013. ograničen raspoloživošću sredstava. Ovo znači da se ovaj program ne može pozabaviti nekim od pitanja za koja je situacijskom i SWOT analizom utvrđeno da su od značaja za razvitak pograničnog područja. Među ovim pitanjima značajna su: poljoprivredna obnova; deminiranje, modernizacija graničnih prijelaza i osiguravanje osnovne infrastrukture.

3.2 Usuglašenost s programima EU i državnim programima

Uredba Vijeća (EC) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja Instrument za prepristupnu pomoć– Uredba IPA-e koja daje pravni temelj ovom programu i Uredba Komisije (EC) br. 718/2007 čine Uredbu o realizaciji IPA-e.

Ostali propisi ili dokumenti EU koji su uzeti u obzir prilikom razrade prioriteta i mjera ovoga programa su: Uredba Vijeća (EC) br. 1083/2003 od 11. srpnja 2006. godine kojom su date opće odredbe o Europskom fondu za regionalni razvitak, Europskom socijalnom fondu i Kohezijskom fondu, te stavljena izvan snage Uredba (EC) br. 1260/1999; Uredba Vijeća i Europskog parlamenta (EC) br. 1080/2006 od 5. srpnja 2006. godine o Europskom fondu za regionalni razvitak kojom se stavlja van snage Uredba (EC) br. 1783/1999; Odluka Vijeća br. 11807/06 od 18. kolovoza o Strateškim smjernicama Zajednice o koheziji; Uredba Vijeća i Europskog parlamenta (EC) br. 1082/2006 od 5. srpnja 2006. o Europskom grupiranju teritorijalne suradnje (European grouping of territorial cooperation - EGTC);

U višegodišnjem indikativnom planu za Hrvatsku za razdoblje 2009-2011 navodi se da će se prekograničnom suradnjom, kojom se upravlja putem komponente II., pružiti potpora Hrvatskoj u prekograničnoj, te međudržavnoj i međuregionalnoj suradnji s EU i zemljama koje nisu članice EU. Ona će biti koncentrirana na povećanje turističkih potencijala, stvarajući tješnje veze između pograničnih područja i pružajući potporu zajedničkim aktivnostima na zaštiti okoliša.

Višegodišnjim indikativnim planom za Bosnu i Hercegovinu za isto će se razdoblje pružiti potpora aktivnostima čiji je cilj promocija i unapređenje prekogranične suradnje i društveno-gospodarske integracije pograničnih područja. Ovo će se uraditi putem jačanja gospodarskih, društvenih, kulturnih i veza u pogledu okoliša između zemalja sudionica, uključujući i aktivnosti koje se provode putem osobnog kontakta.

3.2.1 Državni programi – Hrvatska

Ovaj je Program sukladan osnovnim ciljevima i oblastima intervencije sljedećih državnih programa:

- **Strateški okvir za razvitak**, čiji je osnovni strateški cilj promovirati „rast i zapošljavanje u konkurentnoj tržišnoj ekonomiji djelujući u okviru europske socijalne države 21. stoljeća. Ovaj se strateški cilj treba ostvariti istodobnim i usuglašenim djelovanjem u sljedećih deset strateških oblasti: ljudi, znanje i obrazovanje, prometna i energetska infrastruktura; znanost i informacijska tehnologija; socijalna kohezija i pravda; makrogospodarska stabilnost i otvorenost; integrirane financijske usluge, zaštita okoliša i ravnomjeran regionalni razvitak; poduzetničko ozračje, privatizacija i restrukturiranje i nova uloga države;
- **Zajednički memorandum o uključivanju**, koji utvrđuje prioritete i mjere politike koje se odnose na socijalno uključivanje i borbu protiv siromaštva.
- **IPA Operativni program za regionalnu konkurentnost (Regional Competitiveness Operational Programme – RCOP)** koji ima dva cilja: 1/ ostvariti veću konkurentnost i uravnotežen regionalni razvitak pružanjem potpore

konkurentnosti malih i srednjih poduzeća i poboljšanjem gospodarskih uvjeta u zaostalim oblastima Hrvatske i 2/ razviti sposobnost hrvatskih institucija u programiranju i realizaciji aktivnosti kojima nakon pristupa potporu pruža ERDF. Prioriteti ovoga programa sukladni su dvama osnovnim prioritetima RCOP-a, a to su 1/ unaprijediti razvojni potencijal zaostalih oblasti i 2/ povećati konkurentnost hrvatskoga gospodarstva. Ovaj je program sukladan Prioritetu 2 RCOP-a

- **Operativni program za razvitak ljudskih resursa IPA-e (Human Resources Development Operational Program-HRDOP)** kojim se predlažu tri osi prioriteta: 1/ *Povećanje pristupa zaposlenju i održivo uključivanje u tržište rada;* 2/ *Jačanje socijalnog uključivanja i integracije ljudi u nepovoljnom položaju;* 3/ *Širenje i jačanje ulaganja u ljudski kapital.* Putem ovoga programa naročita će se pozornost dati projektima koji doprinose povećanju zapošljavanja lokalnog stanovništva, te poboljšanju pristupa socijalnim službama.

Nadalje, ovaj je program sukladan glavnim državnim strategijama Hrvatske, odnosno, Državnom akcijskom planu zapošljavanja za razdoblje od 2005. do 2008., Planu razvitka sustava odgoja i obrazovanja 2005-2010, Strategiji i akcijskom planu obrazovanja odraslih; Strateškim ciljevima razvitka hrvatskog turizma do 2010.; Strategiji gospodarenja otpadom Republike Hrvatske; nacrtu Nacionalne strategije regionalnog razvitka, Pretpristupnom gospodarskom programu 2006-2008 itd., te Vladinom programu za 2003-2007. u kojem se navodi da je razvitak pograničnih područja jedan od najvećih državnih prioriteta budući da 18 od 21 županije ima vanjske granice.

Može se zaključiti da je ovaj program sukladan ostalim postojećim programima i da se ne preklapa s njima jer je koncentriran poglavito na jačanje onih aktivnosti koje su kao značajne prepoznale obje partnerske zemlje.

3.2.2 Državni programi – Bosna i Hercegovina

Ovaj je program sukladan osnovnim ciljevima i oblastima intervencije sljedećih državnih programa BiH:

- **Strategija integriranja BiH u EU** koja predstavlja osnovni dokument na kome će se temeljiti cijeli proces pridruživanja EU. U njemu su navedeni osnovni ciljevi i načini djelovanja te obuhvaćen set općih smjernica za rad državnih i entitetskih institucija i ostalih interesnih strana koje sudjeluju u procesu integracije.
- **Višegodišnji indikativni plan IPA-e (Multi-annual Indicative Planning Document-MIPD)** predstavlja ključni strateški dokument za pružanje pomoći EU u BiH sukladno IPA, čiji je osnovni strateški cilj pružanje potpore zemlji u tranziciji od potencijalnog kandidata, zemlje kandidata, do članstva u EU.
- **Strategija uspostavljanja decentraliziranog sustava realizacije u BiH** – Cilj postojećeg dokumenta jeste pružiti pomoć Odjelu za koordiniranje pomoći DEI i Ministarstvu financija i trezora u izradi Mape puta za provođenje Decentraliziranog sustava realizacije (Decentralised Implementation System-DIS) u BiH.

- **Srednjoročna strategija razvitka (Medium-term Development Strategy-MTDS)** (koja se ranije nazivala Strategijom za smanjenje siromaštva - Poverty Reduction Strategy Paper - PRSP) za Bosnu i Hercegovinu je srednjoročni dokument koji obuhvaća razdoblje od 2004. do 2007. godine. Ova se strategija temelji na postizanju tri krajnja strateška cilja: stvaranje uvjeta za održivi razvitak, smanjenje siromaštva i ubrzanje procesa europskih integracija u Bosni. Ova Strategija također sadrži niz prioriteta po sektorima i odgovarajućih mjera. MTDS će biti zamijenjen Državnim planom razvitka (National Development Plan – NDP), koji se očekuje početkom 2008.
- **Državni akcijski plan za zaštitu okoliša (National Environmental Action Plan-NEAP)**, koji je pripremljen uz pomoć Svjetske banke paralelno u oba entiteta, predstavlja strateški dokument za planiranje održivog razvitka. Plan uključuje listu prioriteta projekata u oblasti okoliša. Pored toga, već postoje mnogi lokalni akcijski planovi za zaštitu okoliša.

3.3 Usuglašenost s drugim politikama Zajednice

Prema svojoj prirodi i težištu koje ima, Program će obuhvaćati osnovne politike EU: regionalnu politiku, zaštitu okoliša, pružanje jednakih mogućnosti i informacijsko društvo. Program je sukladan osnovnim ciljevima EU do 2010. koji su utvrđeni u Lisabonskoj strategiji, a koji se trebaju realizirati povećanjem gospodarske konkurentnosti pogranične oblasti i boljom zaposlenošću putem ulaganja u suradnju i umrežavanje u turističkom sektoru (koji je ključni pokretač regionalnih gospodarstava), zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa, kao i okoliša. Jačanje konkurentnosti, te gospodarske i društvene integracije pogranične oblasti sukladno je Strateškim smjernicama Zajednice za politiku kohezije u razdoblju 2007-2013. (COM (2005)0299) o prekograničnoj suradnji. Pored ovoga, Programom će se pružiti potpora Geteburškim ciljevima promoviranjem održive zaštite okoliša putem uspostave suradnje među institucijama i provedbom zajedničkih aktivnosti koje su usmjerene na zaštitu prirode i okoliša.

Programom će se također pružiti potpora uključivanju spolne jednakopravnosti i politikama pružanja jednakih mogućnosti kroz realizaciju projekata koji će jasno pokazati svoja nastojanja da stvore jednake mogućnosti za pripadnike oba spola, ljude različite nacionalne pripadnosti i osobe s invaliditetom sukladno načelima Europske unije. Općenito govoreći, provođenje horizontalnih načela bit će zajamčeno definiranjem ciljnih grupa, kvalificiranim aktivnostima u sklopu definiranih mjera, procedurama vrednovanja i pokazateljima na razini prioriteta i mjera.

3.4 Opis prioriteta i mjera

3.4.1 Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora

3.4.1.1 Uvod i opravdanost

Ovaj prioritet predstavlja odgovor na tešku gospodarsku situaciju s obje strane granice, koju karakterizira smanjenje broja stanovnika, visok stupanj ovisnosti o nedostatno razvijenom poljoprivrednom sektoru i sektoru malih i srednjih poduzeća koji se suočavaju s problemima kao što su nedostatak pristupa kreditima, nedostatak stručnosti i poduzetništva. Turistički sektor je dobro razvijen u zapadnom dijelu programske oblasti – blizu jadranske obale – ali je prilično nerazvijen u središnjim i istočnim krajevima. Neke od glavnih prepreka razvitku turističkog sektora su loša turistička infrastruktura (uglavnom u zaleđu), nizak stupanj marketinškog promoviranja, kao i nedostatak razmjene informacija među turoperatorima i drugim gospodarskim sektorima (posebice poljoprivrednom).

Analiza programske oblasti pokazala je da značajan potencijal rasta leži u sektoru malih i srednjih poduzeća i da istraživanje i razvitak predstavljaju izvor dodate vrijednosti za gospodarstvo. Međutim, ostaje da se ovaj potencijal u potpunosti ostvari, jer trenutačno postoje mnogi nedostaci koji ometaju kako stvaranje tako i rast malih i srednjih poduzeća, posebice onih kojima je znanje glavni resurs, koja najviše doprinose regionalnoj konkurentnosti. Promocija poduzetništva i potpora malim i srednjim poduzećima od suštinske je važnosti za promicanje gospodarskih mogućnosti pograničnih oblasti. Češći kontakti između malih i srednjih poduzeća stvorit će nove mogućnosti za suradnju. Zajednička potpora malim i srednjim poduzećima pomoći će promicanju konkurentnosti postojećih malih i srednjih poduzeća i podstaknuti otvaranje novih poduzeća.

3.4.1.2 Opći i uži ciljevi

Opći cilj

- ☛ Dati doprinos integriranju gospodarstva u pograničnim područjima putem podsticanja suradnje u domenu turizma, potpore malim i srednjim poduzećima i promoviranja poduzetništva.

Uži ciljevi

- ☛ Izraditi prepoznatljive zajedničke turističke ponude na temelju zajedničkog prirodnog i kulturnog naslijeđa i promicanju konkurentnosti lokalnog turističkog gospodarstva.
- ☛ Pomagati razvitak regionalnog gospodarstva putem jačanja sektora malih i srednjih poduzeća, te institucija i službi za potporu poslovanju.

Prateći uže ciljeve, Prioritet 1 provest će se putem dvije mjere:

Mjera 1.1: Izrada zajedničke turističke ponude

Mjera 1.2: Promocija poduzetništva

Izravni korisnici

Izravni korisnici ovoga prioriteta su neprofitne pravne osobe uspostavljene javnim ili privatnim pravom radi javnog interesa ili s konkretnim ciljem koji se odnosi na ispunjavanje potreba od općeg interesa, a koji spadaju, između ostalog, u jednu od sljedećih skupina:

- Regionalna i lokalna javna tijela;

- Javna tijela (fondovi, institucije, agencije) koje je uspostavila država ili regionalna/lokalna samouprava kao što su: ustanove za istraživanje i razvitak, ustanove za obrazovanje i obuku, zdravstvene ustanove, ustanove za zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa, lokalne i regionalne razvojne agencije, turističke agencije i udruge itd;
- Privatni instituti koje uspostavljaju subjekti privatnog prava radi ispunjavanja potreba od općeg interesa (kao što su instituti za obrazovanje ili istraživanje) dok god rade kao neprofitne organizacije;
- Nevladine organizacije kao što su udruge i fondacije;
- Gospodarske komore, poljoprivredne, zanatske i industrijske partnerske grupacije registrirane kao neprofitne pravne osobe;
- Poljoprivredne udruge i zadruge.

Kriteriji za odabir projekata i mehanizam realizacije:

Detaljniji kriteriji odabira projekata definirat će se kasnije u sklopu važećih Smjernica za podnositelje prijedloga projekata i/ili poziva za podnošenje prijedloga projekata.

Mjere će se u najvećoj mjeri provoditi putem programa dodjele bespovratnih sredstava. Međutim, postoji mogućnost da JMC prepozna potrebu financiranja ključnih zajedničkih aktivnosti izvan poziva za podnošenje prijedloga projekata. U tim slučajevima, mehanizam realizacije bit će nabava usluga, radova i potrepština.

3.4.1.3 Mjere

Što se tiče Hrvatske, vodit će se računa kako bi se osiguralo da nema operativnih ili financijskih preklapanja, uključujući na razini sudionika, s bilo kojom od mjera inkorporiranih u Operativne programe za Hrvatsku u okviru IPA komponenti III., IV. i V. (Regionalni razvitak, ljudski resursi i ruralni razvitak).

Mjera 1.1. Izrada zajedničkih turističkih ponuda

Ovom će se mjerom pružiti potpora zajedničkom razvitku i unapređenju turističkih ponuda. Njome će se podsticati izrada, unapređenje i raznolikost turističkih proizvoda i usluga, integracija kulturnog naslijeđa i okoliša u turističke proizvode i zajedničke marketinške aktivnosti na promoviranju ovih proizvoda. Ovim će se pokrenuti proizvodni, kulturni i potencijali okoliša u predmetnim oblastima i doprinijeti njihovom održivom razvitku.

Cilj mjere također će biti unapređenje znanja ljudi koji rade u turizmu, kulturi i poljoprivredi. Mjerom će se naročito podstaknuti korištenje ICT instrumenata radi razvitka i marketinškog promoviranja proizvoda, te obuke ljudi.

Vrste aktivnosti koje se mogu kvalificirati za ovu mjeru su, između ostalog:

- Izrada novih turističkih proizvoda/usluga s jasnim prekograničnim identitetom (izrada tematskih ruta, iskorištavanje lokacija itd.);
- Razvitak turističke infrastrukture malog opsega koja se odnosi na mjesta predviđena za rekreaciju kao što su staze za pješaćenje i rekreaciju, pješaćenje,

staze za jahanje i biciklističke staze, mjesta za izlete, postavljanje znakova, centri za posjetitelje, sportski i objekti za rekreaciju, uljepšavanje prirodne sredine, rasvjeta, renoviranje objekata kulturnog/povijesnog naslijeđa od prekograničnog značaja;

- Komplementarna obuka osoblja koja je neophodna za rad mjesta predviđenih za rekreaciju i objekata kojima se pruža potpora;
- Certifikaciju domaćih proizvoda i usluga
- Zajedničke marketinške i inicijative na promoviranju turizma, uključujući posebice inicijative na promoviranju prekograničnog regionalnog identiteta kao turističke oblasti: aktivnosti na promoviranju kao što su priprema i distribucija informacija i promotivnog materijala o pograničnoj oblasti i njenim proizvodima, sudjelovanje i organiziranje zajedničkih sajмова turizma, posjeti turističkih djelatnika, turoperatora i putopisaca, aktivnosti s ciljem podizanja svijesti građana i službe za pružanje informacija domaćim poduzećima i zajednicama, informativne kampanje s ciljem podizanja svijesti o prirodnom i kulturnom naslijeđu i doprinosu turizma razvitku itd;
- Uspostava i unapređenje zajedničkog marketinga i promoviranja turističkih i poljoprivrednih proizvoda i usluga;
- Integracija kulturnog naslijeđa u turističke proizvode oživljavanjem i očuvanjem kulturnog naslijeđa i stimuliranjem kulturne razmjene i manifestacija;
- Primjena modernih tehnoloških i informacijskih sustava s ciljem poboljšanja usluga pružanja informacija posjetiteljima, marketinga i planiranja turističkih odredišta, kao što su osnivanje, obnova i opremanje turističkih informativnih centara, njihovo uključivanje u regionalne ili šire mreže i informacijske sustave, regionalni informativni i distributivni sustavi na internet stranicama (elektronski marketing), računarske baze podataka itd;
- Izrada i provođenje zajedničkih strategija razvitka turizma i razrada analiza, izvješća, studija, programa i konferencija koje su usmjerene na zaštitu i promociju prirodnog i kulturnog naslijeđa.

Rezultati ove mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj projekata kojima se razvija zajednička prekogranična turistička/kulturna infrastruktura malog opsega,
- Broj zajedničkih projekata koji su realizirani u cilju promoviranja turističkog identiteta i imidža područja (certifikaciju novih proizvoda, zajedničke promotivne kampanje),
- Broj zajedničkih projekata realiziranih na razvitku turističkog sektora,
- Broj rekonstruiranih/restauriranih lokacija s baštinom.

Pokazatelji rezultata:

- Veći broj prekograničnih turista u pograničnom regionu koji posjećuju objekte gdje je došlo do unapređenja kapaciteta ili za koje je izrađen novi proizvod ili realizirane promotivne aktivnosti.

Program, te izvješća i statistički podaci projekata, poslužit će kao izvor informacija.

Indikativna minimalna i maksimalna bespovratna sredstva EU (€)	50.000 – 300.000
Maksimalna sredstva EU u odnosu na ukupne dozvoljene troškove (%)	85%

Mjera 1.2 Promocija poduzetništva

Mjerom 1.2 osnažit će se veze između hrvatskih i bh. poduzeća, te sudjelovanje regionalnih razvojnih agencija i organizacija za potporu poslovanju u sklopu aktivnosti razvitka malih i srednjih poduzeća. Njome će se pomoći međusobno razumijevanje prekograničnih regionalnih gospodarskih mogućnosti.

Cilj mjere također će biti promoviranje poduzetništva u pograničnim područjima i potpora inicijativama kojima se promovira moderna tehnologija, izvozna orijentiranost, inovativnost i partnerstvo između malih i srednjih poduzeća i organizacija za istraživanje i razvitak radi komercijalizacije znanstvene inovacije.

Njome će se stimulirati redovita komunikacija između poduzeća koja se nalaze s obje strane granice putem: mreža i partnerskih grupacija između poduzeća; razvitka službi za potporu malim i srednjim poduzećima i zajedničkog pristupa tim službama; zajedničkog marketinga i promoviranja na domaćem tržištu i tržištima EU; razmjene stručnih znanja; odabranih ulaganja u poslovnu infrastrukturu malog opsega.

Vrste aktivnosti koje se mogu kvalificirati za ovu mjeru su, između ostaloga:

- Izrada i provođenje obrazovnih i aktivnosti na obuci za mala i srednja poduzeća;
- Potpora shemama kojima se promovira razvitak inovacija i istraživanja, te razvitak i to posebice onaj koji uključuje partnerstva između malih i srednjih poduzeća, sveučilišta, institucija za istraživanje i razvitak;
- Umrežavanje malih i srednjih poduzeća i uspostava prekograničnih partnerskih grupacija;
- Planiranje i razvitak prekogranične poslovne infrastrukture (industrijska područja i poslovne zone);
- Razvitak zajedničkih institucija za potporu poslovanju (poslovni centri, poslovni inkubatori, centri za prijenos tehnologija, centri za osnivanje poduzeća);
- Razvitak službi za pružanje pomoći malim i srednjim poduzećima u razvitku odgovarajućih poslovnih djelatnosti (opći savjeti i obuka, zajednički marketing malih i srednjih poduzeća, podizanje svijesti u pogledu uvjeta na tržištu itd).

Rezultati ove mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj osnovanih centara za potporu poslovanju
- Broj podržanih projekata prijenosa znanja
- Broj projekata kojima se podstiče razvitak prekogranične poslovne suradnje, mreža i partnerskih grupacija
- Broj projekata usmjerenih na razvitak vještina i znanja provedenih kroz zajedničku suradnju
- Broj uspostavljenih mreža malih i srednjih poduzeća/znanstvenih mreža/mreža za istraživanje i razvitak

- Broj promotivnih događaja i sajмова trgovine u pogledu lokalnih/regionalnih proizvoda
- Broj malih i srednjih poduzeća koja sudjeluju/imaju korist od prekograničnih projekata

Pokazatelji rezultata:

- Povećanje broja malih i srednjih poduzeća smještenih u programskoj oblasti
- Povećanje broja novih radnih mjesta
- Povećanje broja stalnih poslovnih kontakata
- Povećanje broja zajedničkih strategija i planova
- Povećana razina poslovnih inovacija kroz prijenos tehnologija putem sveučilišta i institucija za istraživanje i razvitak malim i srednjim poduzećima

Program, te izvješća i statistički podaci projekata, poslužit će kao izvor informacija.

Indikativna minimalna i maksimalna bespovratna sredstva EU (€)	50.000 – 300.000 Euro
Maksimalna sredstva EU u odnosu na ukupne dozvoljene troškove (%)	85%

3.4.2 Prioritet 2: Bolja kvaliteta života i socijalna kohezija

3.4.2.1 Uvod i opravdanost

Prioritet 2 predstavlja odgovor na društvene i probleme okoliša u pograničnoj oblasti. Ovaj će se prioritet koncentrirati na čimbenike koji doprinose blagostanju, kvaliteti života i socijalnoj koheziji lokalnih zajednica, uključujući i promicanje prekograničnih odnosa.

Razina nezaposlenosti je visoka, posebice u ruralnim područjima, i postoji nedostatak aktivnih mjera zapošljavanja na rješavanju ove situacije. Situacijskom analizom utvrđeno je da je socijalno isključivanje glavna prijetnja u programskoj oblasti. Istodobno, analizom su kao glavne mogućnosti prekogranične suradnje istaknuti obrazovanje, zdravstvo i rad.

U sektoru okoliša, Hrvatska i Bosna i Hercegovina suočavaju se s istim izazovima i imaju iste mogućnosti. S obje strane granice postoje značajne prirodne pogodnosti – prirodni parkovi, netaknute šume i rijeke. Oblasti imaju visoku razinu bioraznolikosti (uključujući i mnoge rijetke vrste) koja je povezana s plavnim ravninama rijeka Save, Une i Neretve. Međutim, ne postoji koordinacija u smislu načina zaštite okoliša, npr. putem postupanja s otpadnim vodama, niti postoje koordinirana nastojanja u pogledu toga kako postupati u slučaju prirodnih katastrofa, kao što je borba s poplavama ili požarima. Još jedan zajednički problem je neregulirano odlaganje otpada i ispuštanje industrijskog otpada koji imaju negativan utjecaj na kvalitetu života stanovnika i na cjelokupan imidž područja. Drugi prioritet također će se baviti potrebom očuvanja prirodnih bogatstava programske oblasti kako bi se održavao njezin potencijal za razvitak turizma i poboljšala cjelokupna kvaliteta života u pograničnoj oblasti.

3.4.2.2 Opći i uži ciljevi

Opći cilj

- ☛ Povećati kvalitetu života u pograničnim područjima putem smanjenja štete/rizika po okoliš i jačanjem socijalne kohezije lokalnih zajednica.

Uži ciljevi

- ☛ Zaštititi i očuvati okoliš i podsticati održivo korištenje prirodnih resursa u pograničnim područjima putem zajedničkih aktivnosti i kampanja na podizanju svijesti
- ☛ Omogućiti pristup službama u zajednici koje utječu na dobrobit i socijalnu koheziju mještana i zajednica.

Izravni korisnici

Izravni korisnici ovoga prioriteta su neprofitne pravne osobe uspostavljene javnim ili privatnim pravom radi javnog interesa ili s konkretnim ciljem koji se odnosi na ispunjavanje potreba od općeg interesa, koji spadaju između ostalog u jednu od sljedećih skupina:

- Regionalna i lokalna javna tijela;
- Javna tijela (fondovi, institucije, agencije) koja je uspostavila država ili regionalna/lokalna samouprava kao što su: ustanove za istraživanje i razvitak, ustanove za obrazovanje i obuku, zdravstvene ustanove, ustanove za zaštitu prirodnog i kulturnog naslijeđa, lokalne i regionalne razvojne agencije, turističke udruge itd;
- Privatni instituti koje uspostavljaju subjekti privatnog prava radi ispunjavanja potreba od općeg interesa (kao što su instituti za obrazovanje i istraživanje) dok god rade kao neprofitne organizacije;
- Nevladine organizacije kao što su udruge i fondacije;
- Gospodarske komore, poljoprivredne, zanatske i industrijske partnerske grupacije registrirane kao neprofitne pravne osobe;
- Poljoprivredne udruge i zadruge;
- Nacionalni i regionalni parkovi, parkovi prirodnih ljepota.

Kriteriji za odabir projekata i mehanizam realizacije:

Mjere će se u najvećoj mjeri provoditi putem programa dodjele bespovratnih sredstava. Međutim, postoji mogućnost da JMC prepozna potrebu financiranja ključnih zajedničkih aktivnosti izvan poziva za podnošenje prijedloga projekata. U tim slučajevima, mehanizam realizacije bit će nabava usluga, radova i potrepština.

Detaljniji kriteriji odabira projekata definirat će se kasnije u sklopu važećih Smjernica za podnositelje prijedloga projekata i/ili poziva za podnošenje prijedloga projekata.

3.4.2.3 Mjere

Što se tiče Hrvatske, vodit će se računa kako bi se osiguralo da nema operativnih ili financijskih preklapanja, uključujući na razini sudionika, s bilo kojom od mjera uključenih

u Operativne programe za Hrvatsku u okviru IPA komponente III., IV. i V. (Regionalni razvitak, Ljudski resursi i Ruralni razvitak).

Mjera 2.1 Zaštita okoliša

Mjerom se podržavaju zajedničke inicijative koje doprinose očuvanju i zaštiti okoliša i prirodnih bioloških raznolikosti. Mjerom se također podstiče održivo korištenje prirodnih resursa i promocija korištenja obnovljivih energija. Isto tako, podržavaju se zajedničke aktivnosti čiji je cilj sprječavanje ili otklanjanje ekološke degradacije nastale uslijed privređivanja.

Vrste aktivnosti koje se mogu kvalificirati za ovu mjeru su sljedeće, između ostaloga:

- Planska dokumentacija za vodoopskrbu i kanalizacijske sustave s prekograničnim utjecajem;
- Zajedničko programiranje i inicijative koje se tiču okoliša: upravljanje vodozahvatima, zagađenje zraka, eksploatacija termalnih voda, kampanje na prosvjeđivanju s gospodarstvom i građanima kao ciljnom populacijom;
- Sprječavanje prirodnih rizika – intervencije (u slučaju poplave i požara)
- Studije i izravno djelovanje u pogledu primjenjivosti obnovljivih izvora energije
- Studije o utjecaju okoliša na ljudske aktivnosti
- Zaštita i/ili priprema dokumentacije za zaštićena prirodna područja
- Aktivnosti na podizanju svijesti o saniranju i zaštiti okoliša
- Obrazovanje i prijenos znanja iz zaštite okoliša
- Akcije čišćenja u pograničnom području
- Promocija obnovljivih izvora energije

Rezultati ove mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj zajedničkih projekata kojima se podstiče i unapređuje zaštita prirodnih vrijednosti područja;
- Broj realiziranih zajedničkih projekata kojima se razvijaju sustavi upravljanja u cilju zaštite okoliša;
- Broj sporazuma o suradnji / mreža između ustanova / agencija u području zaštite okoliša;
- Broj manifestacija usmjerenih ka podizanju svijesti;
- Broj izrađenih zajedničkih planova za postupanje s otpadom;
- Broj studija izvodljivosti za postrojenja za tretman otpadnih voda;
- Broj projekata kojima se promovira korištenje obnovljivih izvora energije;
- Broj osnovanih prekograničnih timova za žurne situacije;

Pokazatelji rezultata:

- % smanjenja fizičke i ekološke štete nastale iz izvanrednih događaja
- % smanjenja broja slučajeva prekograničnog zagađenja
- Opsežniji kapaciteti za planiranje i upravljanje u odnosu na izvanredne situacije
- % povećanja broja zaštićenih ekološki osjetljivih lokacija
- Veća svijest javnosti o prekograničnoj suradnji na pitanjima zaštite okoliša

Izvor informacija bit će Program, projektna izvješća i statistički podaci.

Indikativna minimalna i maksimalna bespovratna sredstva EU (€)	50.000 – 300.000 eura
Maksimalna sredstva EU za financiranje ukupnih dopuštenih troškova (%)	85%

Mjera 2.2 Bolji pristup službama u zajednici

Ovom se mjerom podupire razvitak aktivnosti na ostvarivanju osobnih kontakata s obje strane granice, gdje se zadovoljavaju potrebe lokalnih zajednica u polju obrazovanja i rada, socijalne skrbi i zdravstvene zaštite, kulture i sporta. Aktivnosti koje proizlaze iz ove mjere posebice su usmjerene ka osiguravanju veće dostupnosti osnovnih službi u zajednici za sve građane i skupine u pograničnom području.

Mjerom se podstiče uspostava i jačanje prekograničnih partnerstava i mreža u pogledu aktivnosti na socijalnoj koheziji i angažiranju lokalnih vlasti, civilnog društva i socijalnih partnera. Inicijative koje se promoviraju ovom mjerom također trebaju doprinijeti promicanju prekograničnih odnosa.

Vrste aktivnosti koje se mogu kvalificirati za ovu mjeru, između ostaloga:

- Zajedničke omladinske inicijative i mreže
- Pomoć marginaliziranim skupinama
- Veća dostupnost zdravstvenih usluga
- Lakša dostupnost obrazovanja
- Izrada zajedničkih lokalnih razvojnih planova i strategija u području lokalne uprave, socijalnog razvitka, obrazovanja, sporta i kulture

Rezultati ove mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj zajedničkih programa zajednice koji obuhvaćaju suradnju između civilnog društva, lokalnih vlasti i društvenih partnera;
- Broj projekata kojima se unapređuje dostupnost obrazovanja;
- Broj projekata kojima se unapređuje dostupnost usluga socijalne skrbi i zdravstvene zaštite;
- Broj manifestacija usmjerenih ka podizanju svijesti o socijalnoj isključenosti;
- Broj prekograničnih omladinskih i kulturnih partnerstava;
- Broj organiziranih manifestacija kulturne i sportske razmjene;
- Broj projekata koji aktivno uključuju žene i osobe iz marginaliziranih skupina.

Pokazatelji rezultata:

- Bolja dostupnost službi u zajednici za osjetljive skupine / lokalno stanovništvo;
- Smanjenje broja incidenata vođenih etničkim motivima;

- Veća svijest javnosti o organizacijskoj / institucionalnoj strukturi susjedne zemlje;
- Bolje poznavanje kulture / povijesti susjeda.

Izvor informacija bit će Program, projektna izvješća i statistički podaci.

Indikativna minimalna i maksimalna bespovratna sredstva EU (€)	20.000 – 50.000 eura
Maksimalan iznos sredstava EU za financiranje dozvoljenih troškova (%)	85%

3.4.3 Prioritet 3: tehnička pomoć

3.4.3.1 Uvod i opravdanost

Tehnička pomoć (TA) koristit će se za financiranje troškova koji nastanu u svezi s pripremom, administracijom i upravljanjem, informacijama, objavljivanjem i obukom, razvitkom i funkcioniranjem kompjutoriziranih sustava razmjene podataka, nabave potrebne opreme, praćenja, vrednovanja i kontrole programa.

Tehnička pomoć koristit će se kao potpora radu 2 državne operativne strukture i Zajedničkog nadzornog odbora (JMS), čime će se osigurati učinkovita i efektivna realizacija, praćenje, kontrola i ocjena programa. U osnovi, ovo će se postići putem uspostave i rada Zajedničkog tehničkog tajništva (JTS) i dvije ispostave JTS-a. JTS će biti zadužen za svakodnevno upravljanje programom i odgovarat će operativnim strukturama i JMC-u. Tehnička će pomoć poduprijeti aktivnosti kojima se osigurava priprema i odabir visokokvalitetnih programskih aktivnosti i širenje informacija o programskim aktivnostima i dostignućima. Prema naputcima JMC-a, proračun za tehničku pomoć koristit će se za eksterno ocjenjivanje programa (ad-hoc, srednjoročno i ex-post).

Uzimajući u obzir da odgovarajuća državna tijela (operativne strukture u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini) de facto uživaju status monopola (u smislu članka 168. stavak 1. točka c Pravila za primjenu Financijske uredbe) u pogledu realizacije prekograničnog programa, odgovarajuća ugovaračka tijela u obje zemlje (Izastlanstvo Europske unije u Bosni i Hercegovini) uspostaviti će individualno ugovaranje o izravnim grantovima bez poziva za podnošenje prijedloga s operativnim strukturama za sredstva koja su osigurana na temelju prioriteta 2 tehničke pomoći u svakoj zemlji. Dozvoljeno je podugovaranje aktivnosti koje su obuhvaćene izravnim ugovorom od strane operativnih struktura (npr. tehnička pomoć, ocjena, objavljivanje itd.).

3.4.3.2 Opći i uži ciljevi:

Opći cilj ove osi prioriteta je osigurati efektivnu i učinkovitu administraciju i realizaciju CBC programa.

Uži ciljevi

- ☛ Unaprijediti kvalitetu i koherentnost aktivnosti programa;
- ☛ Unaprijediti kapacitet državnih i zajedničkih struktura za upravljanje prekograničnim programima;
- ☛ Osigurati informacije o programu i širiti ih prema državnim tijelima, javnosti i korisnicima programa i voditi računa da se pomoć objelodanjuje na način kojim se podiže svijest i pomaže razvitak Programa;
- ☛ Unaprijediti kapacitet potencijalnih korisnika, naročito u okviru programskog područja, kako bi se pripremile, a zatim i realizirale visokokvalitetne programske aktivnosti;
- ☛ Osigurati tehničku stručnost za eksternu ocjenu programa.

Izravni korisnici:

Glavni korisnici ovoga prioriteta su:

- Operativne strukture
- Zajednički nadzorni odbor
- Zajedničko tehničko tajništvo (sjedište i ispostave)
- Sve ostale strukture / tijela u svezi s razvitkom i realizacijom CBC programa (npr. upravni odbor / odbor za selekciju)
- Korisnici programa

Ovaj će se prioritet realizirati kroz dvije mjere, sukladno njegovom opsegu.

3.4.3.3 Mjere

Mjera 3.1: Potpora administraciji i realizaciji Programa

Ovom se mjerom pruža potpora radu državnih operativnih struktura, Zajedničkog nadzornog odbora, Zajedničkog tehničkog tajništva i njegovim ispostavama, kao i svim drugim strukturama (npr. Upravnom odboru) koje su uključene u rukovođenje i realizaciju programa. Štoviše, ova mjera obuhvaća administrativne i operativne troškove realizacije programa, uključujući troškove pripreme i praćenja programa, procjene i odabira aktivnosti, organiziranja sastanaka Nadzornog odbora itd. Treba spomenuti da se sredstvima za tehničku pomoć mogu pokriti troškovi osoblja JTS-a, osim plaća državnih službenika. Isto tako, ovom se mjerom osigurava savjetodavna pomoć i potpora konačnim korisnicima u izradi i realizaciji projekta.

Vrste kvalificiranih aktivnosti:

- Popunjavanje osobljem i aktivnosti JTS-a i njegovih ispostava
- Osiguravanje potpore državnim operativnim strukturama u rukovođenju programom
- Osiguravanje potpore JMC-u u izvršavanju zadataka na izboru projekata i praćenju programa
- Osiguravanje logističke i tehničke potpore za sastanke JMC-a
- Podizanje svijesti o programu i obuka potencijalnih konačnih korisnika
- Osiguravanje pomoći potencijalnim konačnim korisnicima u pripremi projekata
- Osiguravanje odgovarajuće tehničke stručnosti u ocjeni projektnih prijedloga;

- Osiguravanje potpore konačnim korisnicima u realizaciji projekta
- Uspostavljanje i potpora sustavima praćenja i kontrole projekta, uključujući kontrole prve razine
- Terenski obilasci programskih aktivnosti
- Izrada nacrtu izvješća o praćenju programa i izvješća o realizaciji programa
- Nabava, ugradnja i integriranje informatičke opreme, praćenje, ocjena i koordinacija programa

Rezultati ove mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj angažiranog osoblja JTS-a;
- Broj sastanaka JTS-a;
- Broj obučenog osoblja operativnih struktura;
- Broj kurseva za potencijalne konačne korisnike;
- Broj ocijenjenih prijedloga projekata;
- Broj obavljenih terenskih obilazaka;
- Broj nacrtu izvješća o praćenju;
- Broj obavljenih odgovarajućih studija / istraživanja;
- Broj i kvaliteta informatičke / uredske opreme;

Pokazatelji rezultata:

- Veća sposobnost osoblja operativnih struktura
- Bolja kvaliteta prijedloga projekata
- % apsorbiranih IPA sredstava
- Smanjen procent nedozvoljenih troškova koje potražuju konačni korisnici

Izvor informacije bit će Godišnje izvješće o realizaciji, izvješća o ocjeni i izvješća o praćenju.

Mjera 3.2: Potpora informiranju, objavljivanju i ocjeni programa

Druga mjera tehničke pomoći bit će potpora informiranju o programu, objavljivanju i ocjeni putem aktivnosti kao što su priprema, prevođenje i upoznavanje s programom u pogledu informacija i informativnog materijala, uključujući internet stranicu programa. Na taj način, osigurat će se informiranje o programu subjekata odlučivanja na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, tijela mjerodavnih za financiranje, stanovnika područja u kojem se program provodi i javnosti Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Osim toga, mjerom će se podržati Osiguravanje stručnih znanja za JMC u planiranju i izvršavanju eksterne ocjene programa.

Vrste kvalificiranih aktivnosti:

- Priprema i distribucija promotivnih materijala (uključujući priopćenja za tisak)
- Izrada, održavanje i promocija internet stranice Programa
- Organiziranje promotivnih manifestacija (sastanci, seminari, radni seminari, konferencije, medijski programi, informativni dani, forumi, putujuće promocije, umrežavanje)
- Redovito objavljivanje i distribucija biltena
- Redovito ocjenjivanje programa

Rezultati ove mjere mjerit će se na temelju sljedećih pokazatelja:

Izlazni pokazatelji:

- Broj distribuiranih promotivnih materijala
- Broj organiziranih manifestacija na promoviranju i informiranju o programu
- Broj sudionika manifestacija na promoviranju i informiranju o programu
- Broj posjeta internet stranici programa
- Broj izrađenih biltena
- Broj izvršenih ocjena

Pokazatelji rezultata:

- Veća svijest javnosti o programu
- Veća svijest potencijalnih korisnika o programu
- Bolja realizacija programa

Izvor informacija bit će Godišnje izvješće o realizaciji, izvješća o ocjeni i izvješća o praćenju.

3.5 Pregled prioriteta i mjera

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opći cilj ▪ Podstaknuti stvaranje prekograničnih mreža i partnerstava i razvoj zajedničkih prekograničnih aktivnosti s ciljem revitaliziranja gospodarstva, zaštite prirode i okoliša i povećanje socijalne kohezije u području u kojem se program realizira 					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prioritet 1 ▪ Dati doprinos integriranju gospodarstva u pograničnim područjima putem podsticanja suradnje u domeni turizma, potpore malim i srednjim poduzećima i promoviranja poduzetništva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prioritet 2 ▪ Povećati kvalitetu života u pograničnim područjima putem smanjenja štete / rizika po okoliš i jačanjem socijalne kohezije lokalnih zajednica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prioritet 3 ▪ Tehnička pomoć 			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poseban cilj 1.1 ▪ Izrada prepoznatljive turističke ponude na temelju zajedničkog prirodnog i kulturnog naslijeđa i unapređenje konkurentnosti lokalnog turističkog gospodarstva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poseban cilj 1.2 ▪ Pomagati regionalnog gospodarstva putem jačanja sektora malih i srednjih poduzeća i institucija i službi za potporu poslovanju. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poseban cilj 2.1 ▪ Zaštititi i očuvati okoliš i podsticati održivo korištenje prirodnih resursa u pograničnim područjima putem zajedničkih aktivnosti i kampanja na podizanju svijesti. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poseban cilj 2.2 ▪ Omogućiti pristup službama u zajednici koje utječu na dobrobit i socijalnu koheziju mještana i zajednica. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poseban cilj 3.1 ▪ Unaprijediti kvalitetu i koherentnost aktivnosti u okviru Programa; unaprijediti kapacitet državnih i zajedničkih struktura za upravljanje prekograničnim programima. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poseban cilj 3.2 ▪ Osigurati informacije o programu i širiti ih prema državnim tijelima, javnosti i korisnicima programa i voditi računa da se pomoć objelodanjuje na način kojim se podiže svijest i pomaze razvoj Programu
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mjera 1.1: Zajednička izrada turističke ponude 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mjera 1.2: Promocija poduzetništva 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mjera 2.1: Zaštita prirode i okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mjera 2.2: Bolji pristup službama u zajednici u pograničnom području 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mjera 3.1: Potpora administraciji i realizaciji Programa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mjera 3.2: Potpora informiranju, promoviranju i ocjeni programa

3.6 Pokazatelji

▪ Prioritet 1		
▪ Mjera 1.1:	▪ Pokazatelji	
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj projekata kojima se razvija zajednička prekogranična turistička/kulturna infrastruktura malog opsega ▪ Broj zajedničkih projekata koji su realizirani u cilju promoviranja turističkog identiteta i imidža područja (certifikacija novih proizvoda, zajedničke promotivne kampanje), ▪ Broj zajedničkih projekata realiziranih na razvitku turističkog sektora ▪ Broj rekonstruiranih / restauriranih lokacija s baštinom
	▪ Pokazatelji rezultata:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veći broj prekograničnih turista u pograničnom regionu koji posjećuju objekte gdje je došlo do unapređenja kapaciteta ili za koje je izrađen novi proizvod ili realizirane promotivne aktivnosti
▪ Mjera 1.2:	▪ Pokazatelji	
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj osnovanih centara za potporu poslovanju ▪ Broj podržanih projekata prijenosa znanja ▪ Broj projekata kojima se podstiče razvitak prekogranične poslovne suradnje, mreža i partnerskih grupacija/klastera ▪ Broj projekata usmjerenih na razvitak vještina i znanja provedenih kroz zajedničku suradnju ▪ Broj uspostavljenih mreža malih i srednjih poduzeća/znanstvenih mreža/mreža za istraživanje i razvitak ▪ Broj promotivnih događaja i sajmova trgovine u pogledu lokalnih/regionalnih proizvoda ▪ Broj malih i srednjih poduzeća koja sudjeluju/imaju korist od prekograničnih projekata
	▪ Pokazatelji rezultata:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećanje broja malih i srednjih poduzeća smještenih u programskoj oblasti ▪ Povećanje broja novih radnih mjesta ▪ Povećanje broja stalnih poslovnih kontakata ▪ Povećanje broja zajedničkih strategija i planova ▪ Povećana razina poslovnih inovacija kroz prijenos tehnologija putem sveučilišta i institucija za istraživanje i razvitak malim i srednjim poduzećima

▪ Prioritet 2		
▪ Mjera 2.1:		
▪ Pokazatelji		
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zajedničkih projekata kojima se podstiče i unapređuje zaštita prirodnih vrijednosti područja; • Broj realiziranih zajedničkih projekata kojima se razvijaju sustavi upravljanja u cilju zaštite okoliša; • Broj sporazuma o suradnji / mreža između ustanova / agencija u području zaštite okoliša; • Broj manifestacija usmjerenih ka podizanju svijesti; • Broj izrađenih zajedničkih planova postupanja s otpadom; • Broj studija izvodljivosti za postrojenja za tretman otpadnih voda; • Broj projekata kojima se promovira korištenje obnovljivih izvora energije; • Broj osnovanih prekograničnih timova za žurne situacije;
	▪ Pokazatelji rezultata:	<ul style="list-style-type: none"> • % smanjenja fizičke i ekološke štete nastale iz izvanrednih događaja • % smanjenja broja prekograničnih slučajeva zagađenja • Opsežniji kapaciteti za planiranje i upravljanje u odnosu na izvanredne situacije • % povećanja broja zaštićenih ekološki osjetljivih lokacija • Veća svijest javnosti o prekograničnoj suradnji na pitanjima zaštite okoliša
▪ Mjera 2.2:		
▪ Pokazatelji		
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj zajedničkih programa zajednice koji obuhvaćaju suradnju između civilnog društva, lokalnih vlasti i društvenih partnera; • Broj projekata kojima se unapređuje dostupnost obrazovanja; • Broj projekata kojima se unapređuje dostupnost usluga socijalne skrbi i zdravstvene zaštite; • Broj manifestacija usmjerenih ka podizanju svijesti o socijalnoj isključenosti; • Broj prekograničnih omladinskih i kulturnih partnerstava;

		<ul style="list-style-type: none"> • Broj organiziranih manifestacija kulturne i sportske razmjene; • Broj projekata koji aktivno uključuju žene i osobe iz marginaliziranih skupina.
	▪ Pokazatelji rezultata:	<ul style="list-style-type: none"> • Bolja dostupnost službi u zajednici za osjetljive skupine / lokalno stanovništvo; • Smanjenje broja incidenata vođenih etničkim motivima; • Veća svijest javnosti o organizacijskoj / institucionalnoj strukturi susjedne zemlje; • Bolje poznavanje kulture / povijesti susjeda.
▪ Prioritet 3		
▪ Mjera 3.1:		
	▪ Pokazatelji	
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj angažiranog osoblja JTS-a; • Broj sastanaka JTS-a; • Broj obučenog osoblja operativnih struktura; • Broj kurseva za potencijalne konačne korisnike; • Broj ocijenjenih prijedloga projekata; • Broj obavljenih terenskih obilazaka; • Broj nacrti izvješća o praćenju; • Broj obavljenih odgovarajućih studija / istraživanja; • Broj i kvaliteta informatičke / uredske opreme;
	▪ Pokazatelji rezultata:	<ul style="list-style-type: none"> • Veća sposobnost osoblja operativnih struktura • Bolja kvaliteta prijedloga projekata • % apsorbiranih IPA sredstava • Smanjen procent nedozvoljenih troškova koje potražuju konačni korisnici
▪ Mjera 3.2:		
	▪ Pokazatelji	
	▪ Izlazni pokazatelji:	<ul style="list-style-type: none"> • Broj distribuiranih promotivnih materijala • Broj organiziranih manifestacija na promoviranju i informiranju o programu • Broj sudionika manifestacija na promoviranju i informiranju o programu • Broj posjeta internet stranici programa • Broj izrađenih biltena • Broj izvršenih ocjena
	▪ Pokazatelji rezultata:	<ul style="list-style-type: none"> • Veća svijest javnosti o programu • Veća svijest potencijalnih korisnika o

		programu ▪ Bolja realizacija programa
--	--	--

3.7 Financijski plan

Na temelju danih sredstava u MIFF-u i predviđenih prioriteta, u Prekograničnom programu na temelju instrumenta za prepristupnu pomoć između Hrvatske i Bosne i Hercegovine u narednim tabelama prikazano je sudjelovanje država i EU. Pored toga, u Dodatku III. dati su provizorni vremenski okvir i sredstva poziva za podnošenje prijedloga u 2007. godini.

Sudjelovanje Zajednice je izračunato u odnosu na dozvoljene troškove, koji se, u slučaju prekograničnog programa između Hrvatske i Bosne i Hercegovine, temelje na ukupnim rashodima, kako je dogovoreno između zemalja sudionica i utvrđeno u prekograničnom programu.

Sudjelovanje Zajednice na razini osi prioriteta iznosit će najviše 85% dozvoljenih rashoda.

Sudjelovanje Zajednice za svaku os prioriteta neće biti manje od 20% dozvoljenih rashoda.

Primjenjivat će se odredbe članka 90 Uredbe (EC) No 718/2007 (Uredba o realizaciji IPA-e – OJ L 170 od 29. lipnja 2007. godine, st. 1).

	IPA CBC Hrvatska	Sufinanciranje države Hrvatske	Ukupno Hrvatska	IPA Stopa sufinanciranja Hrvatska	IPA CBC BiH	Sufinanciranje države BiH	Ukupno BiH	IPA sufinanciranje BiH	Ukupno IPA	Ukupno
Prioritet 1										
Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora	2.250.000	397.058,80	2.647.058,80	85%	2.250.000	397.058,80	2.647.058,80	85%	4.500.000	5.294.117,60
2007	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2008	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2009	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2010	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2011	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
Prioritet 2										
Bolja kvaliteta života i socijalne kohezije	2.250.000	397.058,80	2.647.058,80	85%	2.250.000	397.058,80	2.647.058,80	85%	4.500.000	5.294.117,60
2007	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2008	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2009	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2010	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
2011	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	450.000	79.411,76	529.411,76	85%	900.000	1.058.823,52
Prioritet 3										
Tehnička pomoć	500.000	88.235,30	588.235,30	85%	500.000	88.235,30	588.235,30	85% ²¹	1.000.000	1.176.470,60
2007	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2008	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2009	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
2010	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12

2011	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	100.000	17.647,06	117.647,06	85%	200.000	235.294,12
UKUPNO	5.000.000	882.352,90	5.882.352,90	85%	5.000.000	882.352,90	5.882.352,90	85%	10.000.000	11.764.705,80

3.8 Dozvoljeni rashodi

Kako je navedeno u članku 89. Uredbe o realizaciji IPA-e, sljedeći se rashodi smatraju dozvoljenim:

- (1) Rashodi koji nastanu nakon potpisivanja financijskog sporazuma.
- (2) Putem derogiranja iz članka 34(3) Uredbe o realizaciji IPA-e, rashodi u pogledu:
 - (a) poreza na dodanu vrijednost, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (i) da se ni u kom slučaju ne može izvršiti njihov povrat;
 - (ii) da je utvrđeno da će ih snositi konačni korisnik, i
 - (iii) da su jasno utvrđeni u prijedlogu projekta.
 - (b) naknada za međunarodne financijske transfere;
 - (c) u slučaju da je za provođenje aktivnosti potrebno otvoriti poseban račun ili više računa, bankarske provizije za otvaranje i vođenje računa;
 - (d) honorari pravnih savjetnika, notarski honorari, troškovi tehničkih ili financijskih stručnjaka, računovodstveni ili revizorski troškovi, pod uvjetom da su izravno povezani sa sufinanciranom aktivnošću i da su neophodni za njenu pripremu ili provođenje;
 - (e) troškovi jamstava koja daje banka ili neka druga financijska institucija, u mjeri u kojoj domaći propisi ili propisi Zajednice zahtijevaju takva jamstva;
 - (f) režijski troškovi, pod uvjetom da se temelje na stvarnim troškovima koji se mogu pripisati provođenju date aktivnosti. Paušali na temelju prosječnih troškova ne mogu prijeći 25% onih izravnih troškova aktivnosti koji mogu utjecati na visinu režijskih troškova. Obračun mora biti adekvatno dokumentiran i periodično revidiran;
- (3) Pored tehničke pomoći za prekogranični program iz članka 94. Uredbe o realizaciji IPA-e, priznat će se i sljedeći rashodi javnih tijela koji nastanu u pripremi ili realizaciji aktivnosti:
 - (a) troškovi stručnih usluga koje pruža javna institucija, koja nije konačni korisnik, u pripremi ili realizaciji aktivnosti;
 - (b) troškovi pružanja usluga u svezi s pripremom i realizacijom aktivnosti, koje pruža javno tijelo koje je i samo konačni korisnik, a koje provodi aktivnost za svoj račun bez angažiranja drugih vanjskih davalaca usluga, pod uvjetom da predstavljaju dodatne troškove i da se odnose na rashode koji su stvarno i izravno ostvareni u sufinanciranoj aktivnosti.

Dotično javno tijelo će ili fakturirati troškove iz točke (a) ovoga stavka konačnom korisniku, ili potvrditi te troškove na temelju dokumenata ekvivalentne dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarno plaćenih troškova od strane toga tijela tijekom date aktivnosti.

Troškovi iz točke (b) ovoga stavka moraju se potvrditi na temelju dokumenata koji omogućavaju utvrđivanje stvarno plaćenih troškova od strane toga tijela tijekom date aktivnosti.

ODJELJAK IV. ODREDBE O REALIZACIJI

Odredbe o realizaciji u okviru ovoga dokumenta utemeljene su na odredbama Uredbe Komisije (EC) br. 718/2007 (u daljnjem tekstu: Uredba o realizaciji IPA-e), naročito za komponentu prekogranične suradnje (Dio II., segment II., poglavlje III., odjeljak 1 i 3), te odredbama Financijske uredbe (EC, Euratom) br. 1605/2002, koja je dopunjena Uredbom Vijeća br. 1995/2006, konkretno njezinim člancima 53, 53a, 53c, 54 i 57, koji sadrže odredbe o centraliziranom i decentraliziranom upravljanju fondovima Europske komisije.

Dok Hrvatska programom upravlja prema modelu decentraliziranog upravljanja, Bosna i Hercegovina će upravljati programom prema modelu centraliziranog upravljanja.

4.1 Strukture i tijela programa

Upravljačke strukture programa su:

- Državni koordinatori za IPA komponentu II.
- Šefovi operativnih struktura
- Operativne strukture (OS)
- Zajednički nadzorni odbor (JMC)
- Zajedničko tehničko tajništvo (JTS)

Obje zemlje obuhvaćene programom uspostavile su operativne strukture (OS) za dio programa za koji su mjerodavne. Zemlje korisnice uspostavile su, također, Zajednički nadzorni odbor koji će osigurati postizanje djelotvornosti i kvalitete realizacije programa.

Sukladno Uredbi o realizaciji IPA-e (član 139), operativne strukture su uspostavile Zajedničko tehničko tajništvo u cilju pružanja potpore operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru prilikom obavljanja dužnosti iz njihove mjerodavnosti.

4.1.1 Operativne strukture (OS) u zemljama korisnicama

Hrvatska	Bosna i Hercegovina
<ul style="list-style-type: none">• Ministarstvo regionalnog razvitka, šumarstva i vodnog gospodarstva (MRRŠVG) – resorno ministarstvo mjerodavno za upravljanje i realizaciju komponente II. IPA-e• Agencija za regionalni razvitak (ARR)¹ kao Agencija za implementaciju	<ul style="list-style-type: none">• Direkcija za europske integracije – institucija mjerodavna za koordiniranje komponente II. IPA-e• Delegacija EU - Agencija za implementaciju

OS obje zemlje tijesno surađuju u pripremi i realizaciji prekograničnog programa, tom prilikom uspostavljajući zajedničke mehanizme koordinacije. OS su mjerodavne za realizaciju programa u svojim zemljama.

4.1.1.1 Hrvatska

¹ Prijelazni aranžmani primjenjuju se do dodjele ovlasti za upravljanje Agenciji za regionalni razvitak: vidi stavak 4.1.1.1.

Državni IPA koordinator (NIPAC) (u smislu čl. 22 Uredbe o realizaciji IPA) je državni tajnik u Središnjem državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju EU fondova (CODEF). NIPAC je zadužen za sveukupnu koordinaciju pomoći IPA-e.

Operativne strukture u Hrvatskoj sastoje se od resornog ministarstva mjerodavnog za upravljanje i realizaciju komponente II. IPA-e: MRRŠVG zajedno s Agencijom za implementaciju: ARD (PAO je direktor Agencije za regionalni razvitak Hrvatske²). Operativna struktura bit će akreditirana od strane Komisije u studenom 2008.³ godine sukladno Uredbi o realizaciji IPA-e. ARD je akreditiran od strane NAO-a u studenom 2009., sukladno IPA IR članak 13. i 139. Prenošenje upravljačkih ovlasti od strane Komisije na ARD se očekuje tijekom 2010. Do tada, ugovore i isplate priprema CFCA pod upravom šefa Operativne strukture i potpisuje šef Operativne strukture, s iznimkom TA sredstava, za koja CFCA privremeno ima ulogu ugovornog tijela.

Šef operativne strukture (HOS)⁴ je državni tajnik za MRRŠVG-a i odgovoran je te se na njega računa u pogledu aktivnosti hrvatske Operativne strukture.

4.1.1.2 Bosna i Hercegovina

Operativna struktura u Bosni i Hercegovini je Direkcija za europske integracije (DEI). NIPAC je zadužen za sveukupnu koordinaciju pomoći IPA-e.

Šef operativne strukture sukladno čl. 32.1 Uredbe o realizaciji IPA) je direktor DEI-a. DEI je glavno koordinaciono tijelo za pitanja europskih integracija, uključujući koordinaciju EU programa za financijsku pomoć. Sektor za koordinaciju pomoći EU programa uključuje Odjeljenje za programe prekogranične suradnje koje je odgovorno za upravljanje i implementaciju IPA komponente II. u BiH.

4.1.1.3 Odgovornosti operativnih struktura

Operativne su strukture mjerodavne za, između ostaloga:

- zajedničko pripremanje programa prekogranične suradnje sukladno članku 91. Uredbe o realizaciji IPA-e;
- zajedničko pripremanje amandmana programa koji će se razmatrati na Zajedničkom nadzornom odboru;
- uspostavu Zajedničkog tehničkog tajništva (JTS);
- sudjelovanje u radu Zajedničkog nadzornog odbora i usmjeravanje rada JMC-a prilikom praćenja programa;
- predlaganje predstavnika Zajedničkog upravnog odbora koje imenuje Zajednički nadzorni odbor;

² Odluka o imenovanju osoba mjerodavnih za upravljanje Instrumentom prepristupne pomoći (IPA) (NN 18/2007), Izmjene i dopune Odluke o imenovanju osoba mjerodavnih za upravljanje IPA (NN 82/2007, 34/2008, 6/2009, 83/2009).

³ IPA Decentralizirani menadžment - Odluka za prijenos upravljačkih ovlasti na Republiku Hrvatsku za Komponentu II.

⁴ Operativni Sporazum između HOS i direktora ARR-a potpisan 2. rujna 2009.

- pripremanje i realizacija strateških odluka Zajedničkog nadzornog odbora;
- podnošenje izvješća NIPAC-u/koordinatoru komponente II. IPA-e o svim aspektima koji se tiču realizacije programa;
- uz potporu Zajedničkog tehničkog tajništva, uspostavu sustava za sakupljanje pouzdanih informacija o realizaciji programa i dostavljanje relevantnih informacija Zajedničkom nadzornom odboru, NIPAC-u/koordinatoru komponente II. IPA-e ili Europskoj komisiji;
- vođenje računa, u suradnji sa Zajedničkim nadzornim odborom, o kvaliteti realizacije programa prekogranične suradnje;
- podnošenje godišnjih i konačnih izvješća o realizaciji prekograničnog programa Komisiji i NIPAC-u, nakon uvida i odobrenja od strane Zajedničkog nadzornog odbora; (IPA IR članak 144)⁵.
- izvješćivanje o nepravilnostima;
- usmjeravanje rada Zajedničkog tehničkog tajništva;
- promocija aktivnosti informiranja i publiciteta;

U Hrvatskoj, gdje se program realizira po modelu decentraliziranog upravljanja, Agencija za implementaciju je mjerodavna za:

- sklapanje ugovora za projekte koje odabere Zajednički nadzorni odbor;
- aspekte računovodstvenih poslova i financijskog izvješćivanja za nabave usluga, materijala, radova, te programe bespovratne pomoći za hrvatski dio prekograničnog programa;
- osiguravanje da se aktivnosti realiziraju sukladno važećim odredbama o javnim nabavama;
- osiguravanje da konačni korisnici i ostala tijela uključena u realizaciju aktivnosti imaju poseban sustav vođenja računa ili adekvatnu računovodstvenu šifru za sve transakcije koje se odnose na aktivnosti, uz pridržavanje nacionalnih pravila računovodstva;
- osiguravanje čuvanja svih neophodnih dokumenata u svrhu omogućavanja adekvatnog revizorskog praćenja;
- osiguravanje da se državnom fondu i državnom koordinatorskom odboru za ovjeravanje programa (NAO) ustupe sve neophodne informacije o odobrenim troškovima i primijenjenim procedurama;
- provođenje provjera u cilju osiguravanja da su evidentirani troškovi zapravo ostvareni sukladno važećim propisima, da su proizvodi ili usluge osigurani sukladno odobreno odluci, te da su zahtjevi krajnjeg korisnika za vršenje isplata ispravni.

4.1.2 Zajednički nadzorni odbor (JMC)

⁵ U slučaju decentraliziranog menadžmenta, izvješća se šalju u NAO.

Zemlje korisnice obuhvaćene programom uspostavljaju Zajednički nadzorni odbor u roku 3 mjeseca od stupanja na snagu prvog sporazuma o financiranju koji se odnosi na program.

Zajednički nadzorni odbor sastoji se od predstavnika dvije operativne strukture i državnih, regionalnih i lokalnih tijela, te predstavnika društveno-gospodarskog partnerstva obje zemlje obuhvaćene programom, jednako zastupljenih. Izaslanstvo EU u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini sudjelovat će u radu Zajedničkog nadzornog odbora u svojstvu savjetodavnog tijela.

JMC sastavlja svoj poslovnik o radu, sukladno mandatu zajedničkog odbora za praćenje koji je uspostavila Komisija, u cilju ostvarivanja svoje misije sukladno Uredbi o realizaciji IPA. To će biti usvojeno na njihovom prvom sastanku.

Zajednički nadzorni odbor zasjeda bar dva puta godišnje, na inicijativu zemlje obuhvaćene programom ili Komisije, a njegovo predsjedanje obavlja predstavnik jedne od zemalja po načelu rotiranja.

Zajednički nadzorni odbor osigurava ostvarenje djelotvornosti i kvalitete realizacije prekograničnog programa, sukladno sljedećim odredbama (sukladno članku 142. Uredbe o realizaciji IPA-e):

- o razmatra i odobrava kriterije odabira aktivnosti čije će financiranje biti obuhvaćeno programom prekogranične suradnje, te odobrava sve revizije ovih kriterija sukladno programskim potrebama;
- o obavlja periodični pregled napretka usmjerenog prema ispunjavanju specifičnih ciljeva programa prekogranične suradnje na temelju dokumentacije koju podnesu operativne strukture ili zemlje korisnice obuhvaćene programom;
- o analizira rezultate realizacije, naročito u pogledu postizanja ciljeva koji su postavljeni za svaki prioritet i ocjene navedene u članku 57(4) i članku 141. Uredbe o realizaciji IPA-e;
- o analizira godišnja i konačna izvješća o realizaciji utvrđena člankom 144. Uredbe o realizaciji IPA-e;
- o prije njihovog prijenosa na NIPAC-a, NAO (samo u slučaju decentraliziranog upravljanja), i Komisija od strane OS bit će obaviješteni, ukoliko je moguće, o godišnjem revizorskom izvješću o aktivnostima iz članka 29 (2) (b) prva alineja IPA Uredbe za realizaciju, kao i relevantnim komentarima koje Komisija bude imala nakon razmatranja toga izvješća;
- o mjerodavan je za odabir aktivnosti. JMC može prenijeti mjerodavnost za obavljanje funkcije procjene prijedloga projekata na Zajednički upravni odbor koji imenuje JMC;
- o može predložiti reviziju ili analiziranje prekograničnog programa koji bi vjerojatno omogućili postizanje ciljeva navedenih u članku 86(2) Uredbe o realizaciji IPA-e ili doveli do unapređenja njegovog upravljanja, uključujući financijsko upravljanje;
- o razmatra i odobrava sve prijedloge koji se odnose na dopunu sadržaja programa prekogranične suradnje;
- o odobrava okvir poslova Zajedničkog tehničkog tajništva;
- o usvaja plan informiranja i promoviranja, čije sačinjavanje je u mjerodavnosti operativnih struktura.

4.1.3 Zajedničko tehničko tajništvo (JTS)

Operativne strukture složile su se da uspostave Zajedničko tehničko tajništvo (JTS) za pružanje potpore Zajedničkom nadzornom odboru i operativnim strukturama prilikom obavljanja dužnosti iz njihove mjerodavnosti. Prema tome, JTS je administrativno tijelo programa koje je zaduženo za svakodnevno upravljanje.

Zajedničko tehničko tajništvo smješteno je u MRRŠVG-a u Zagrebu (Hrvatska) s dvije ispostave na strani BiH: u Mostaru i Banjaluci.

Sačinjavaju ga predstavnici koje imenuju obje operativne strukture.

Zajedničko tehničko tajništvo i njegove ispostave obavljaju svoje poslove pod okriljem Operativne strukture u Hrvatskoj, u suradnji s Operativnom strukturom u Sarajevu, BiH.

Zajedničkim tehničkim tajništvom zajednički upravljaju obje operativne strukture.

Troškovi Zajedničkog tehničkog tajništva i njegovih ispostava financiraju se zajednički iz proračuna tehničke pomoći programa, pod uvjetom da se vezuju za zadatke, čije je zajedničko financiranje predviđeno propisima EU.

Dio osoblja Zajedničkog tehničkog tajništva angažiranog u BiH treba biti smješten u prostorijama JTS u MRRŠVG-a u Zagrebu, a dio u ispostavama u Mostaru i Banjaluci.

Svi hrvatski predstavnici trebaju biti smješteni u prostorijama JTS-a u Zagrebu.

Zadaci koje obavlja Zajedničko tehničko tajništvo:

Zadaci JTS-a i njegovih ispostava uključuju, između ostaloga:

- pružanje potpore operativnim strukturama prilikom realizacije programa;
- obavljanje funkcije tajništva za operativne strukture i Zajednički nadzorni odbor, uključujući pripremu i dostavljanje dokumentacije za sastanke i zapisnika sa sastanaka (po potrebi, na dva ili više jezika);
- uspostava, redovito održavanje i ažuriranje sustava praćenja (unos podataka na razini programa i projekta o obilascima terena);
- pružanje potpore operativnim strukturama i JMC-u u sačinjavanju svih izvješća o praćenju realizacije programa;
- pripremu i stavljanje na raspolaganje svih dokumenata neophodnih za realizaciju projekta (opće informacije na razini programa, opće informacije na razini projekta, smjernice, kriteriji, prijave za pribavljanje projektnih ideja, paket dokumentacije za prijave – smjernice, kriteriji za odabir projekata, kriteriji podobnosti, obrasci za izvješćivanje, ugovori);
- obavljanje uloge prvog kontakta za potencijalne podnositelje prijedloga projekata;
- izvođenje informativnih kampanja, obuka, omogućavanje telefonskih linija za pružanje pomoći korisnicima, te usluge 'pitanja i odgovori' (Q&A) na internet stranici u cilju pružanja pomoći potencijalnim kandidatima u pripremi prijave prijedloga projekata;
- organiziranje odabira i procjene prijedloga projekata i provjera jesu li dostavljene sve informacije potrebne za donošenje odluke o prijedlogu projekta;
- ustupanje tajnika Upravnom odboru, te organiziranje i upravljanje njegovim radom;
- osiguravanje da je sva relevantna dokumentacija neophodna za sklapanje ugovora na vrijeme stavljena na raspolaganje ugovornom tijelu;
- pružanje potpore ugovornim tijelima u procesu 'odobravanja proračuna' prije potpisivanja ugovora;
- pružanje potpore konačnim korisnicima u realizaciji projekta, uključujući pružanje savjeta o sekundarnim procedurama nabave;
- organiziranje bilateralnih dešavanja uključujući forume za pronalaženje partnera;
- razvitak i održavanje mreže interesnih skupina;

- kreiranje i ažuriranje baze podataka potencijalnih podnositelja prijedloga projekata i sudionika na radionicama i drugim dešavanjima;
- izvođenje informativnih i promotivnih aktivnosti pod vodstvom operativnih struktura, uključujući uspostavljanje i održavanje službene internet stranice programa;
- planiranje aktivnosti sukladno planu rada koji jednom godišnje odobrava JMC.

4.1.4 Uloga Komisije

U okviru decentraliziranog upravljanja u Hrvatskoj, Komisija ima pravo vršiti *ex-ante* kontrolu kao što je propisano odlukom Komisije o povjeravanju upravljanja sukladno članku 14(3) Uredbe o realizaciji IPA-e.

U okviru centraliziranog upravljanja u BiH, sukladno članku 140(1) Uredbe o realizaciji IPA-e, Europska komisija zadržava potpunu odgovornost za davanje odobrenja nad procesom dodjele bespovratnih sredstava i, vršeći ulogu ugovornog tijela, za funkcije dodjele bespovratnih sredstava, objave tendera, sklapanje ugovora i plaćanja.

Osim ovih standardnih uloga, Komisija sudjeluje u svojstvu savjetodavnog tijela u radu Zajedničkog nadzornog odbora.

4.2 Procedure izrade programa, odabira i dodjele sredstava

4.2.1 Zajednički strateški projekti

Prednost se daje realizaciji putem jedinstvenog javnog poziva za podnošenje prijedloga projekata. Međutim, JMC, u nekim slučajevima, ima mogućnost identificiranja 'zajedničkih strateških projekata', koji su suglasni s odredbama članka 95. Uredbe o realizaciji IPA-e. Zajednički strateški projekti definiraju se kao projekti koji se odlikuju značajnim prekograničnim utjecajem širom programske oblasti i koji će, sami ili u kombinaciji s drugim strateškim projektima, postići ciljeve zadane pokazateljima za ostvarenje mjera. Projektni zadatak (usluge) i/ili tehničke specifikacije (materijali i radovi) sačinjavaju operativne strukture uz pomoć JTS-a. Mjerodavno ugovorno tijelo objavljuje tendere i sklapa ugovore za projekte na temelju standardnih PRAG procedura za date vrste ugovora.

4.2.2 Pozivi za podnošenje prijedloga projekata

Prekogranični program poglavito funkcionira putem programa bespovratnih sredstava na temelju jedinstvenog poziva na podnošenje prijedloga projekata i jedinstvenog procesa odabira obuhvaćajući obje strane granice.

Procedure dodjele bespovratnih sredstava suglasne su s odredbama Uredbe o realizaciji IPA-e (npr. članci 95, 96, 140, 145 itd).

Ako je moguće, primjenjivat će se PRAG procedure i standardni obrasci osim u slučaju da odredbe Uredbe o realizaciji IPA-e i/ili zajednička priroda poziva nalažu prilagođavanje.

a) Priprema paketa dokumentacije za prijave

- JTS, pod nadzorom JMC-a, sačinjava jedinstven poziv za podnošenje prijedloga projekata, smjernice za podnositelje i obrazac prijave, te ostale dokumente vezano uz realizaciju programa bespovratnih sredstava, obrazlažući pravila koja se odnose na podobnost kandidata i partnera, vrste aktivnosti i troškova koji su podobni za financiranje i kriterije procjene, pridržavajući se što je moguće striktnije obrazaca predviđenih u PRAG-u;
- Obrazac prijave trebao bi se odnositi na obje strane projekta (hrvatsku/bosanskohercegovačku stranu granice, tj. univerzalna prijava), ali s

jasnim razdvajanjem aktivnosti i troškova koji se odnose na svaku pojedinačnu stranu granice. Elementi sadržani u paketu dokumentacije za prijavu (kriteriji podobnosti i procjene itd.) moraju se strogo pridržavati relevantnog financijskog ugovora.

- Nacrt jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga projekata, smjernice za podnositelje i obrazac prijave, te ostale dokumente koji se odnose na realizaciju programa bespovratne pomoći, odobrava JMC;
- Operativne strukture podnose konačno izvješće o paketu dokumentacije za prijavu mjerodavnom Izaslanstvu EU radi davanja suglasnosti.

b) Objavljivanje jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga projekata

- Operativne strukture, uz potporu JTS-a, poduzimaju sve neophodne mjere da osiguraju da pozivi za podnošenje prijedloga projekata, objavljeni na državnoj i regionalnoj razini, dopru do ciljnih skupina sukladno uvjetima Praktičnog vodiča (pogledati dio o informiranju i promoviranju u daljnjem tekstu). Paket dokumentacije za prijavu ustupa se putem internet stranice programa i internet stranica ugovornih tijela, te u tiskanoj verziji.
- JTS je mjerodavan za informativnu kampanju i odgovaranje na pitanja potencijalnih kandidata. JTS daje savjete potencijalnim kandidatima koji se prijavljuju na projekte u cilju pravilnog razumijevanja i formuliranja obrazaca prijave.
- Usluga 'pitanja i odgovori' (Q&A) trebala bi biti na raspolaganju na internet stranici programa i stranicama ugovornih tijela.

4.2.3 Odabir projekata nakon jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga projekata

Kao što je navedeno u Uredbi o realizaciji IPA-e, podneseni prijedlozi projekata prolaze kroz jedinstveni proces odabira. Gdje god je moguće, procjena projekata treba se odvijati sukladno pravilima PRAG-a (poglavlje 6.4), što je utvrđeno Uredbom o realizaciji IPA-e (npr. članak 140. o ulozi Komisije u aktivnostima odabira)⁶.

Zajednički upravni odbor, imenovan od strane JMC-a, vrši procjenu projekata na temelju kriterija koji su navedeni u paketu dokumentacije za prijavu i pravi rang listu sukladno PRAG pravilima. Na temelju toga, Zajednički nadzorni odbor donosi konačnu odluku o projektima za koje se ugovornim tijelima daje preporuka za financiranje (Agenciji za provedbu u Hrvatskoj, Izaslanstvu EU u Bosni i Hercegovini).

Glavne faze procedure trebaju biti sljedeće:

- JTS prima i evidentira sve prijave.
- JMC imenuje Zajednički upravni odbor i ako je potrebno vanjske ocjenjivače, koji će biti osigurani tijekom raspodjele tehničke pomoći programa.
- Upravni se odbor uspostavlja s ravnomjernom zastupljenošću predstavnika 2 zemlje. Članove s pravom glasa predlažu operativne strukture. Imenovanje članova upravnog odbora vrši se isključivo na temelju posjedovanja stručnih i profesionalnih kompetencija iz relevantne oblasti. JTS osigurava poslove tajništva za Upravni odbor.

⁶ Uredba o realizaciji IPA-e, *inter alia*, omogućuje određeni stupanj decentralizacije prilikom procesa procjene i odabira, i to u zemljama korisnicama u kojima se fondovima IPA-e upravlja primjenom centraliziranog pristupa (npr. tamo gdje odbor za procjenu imenuju državna tijela koja sudjeluju u radu JMC, a ne Komisija, to jest, ugovorno tijelo).

- Obje operativne strukture mogu predložiti isti broj vanjskih ocjenjivača koji će se financirati iz odgovarajućih sredstava tehničke pomoći.
- Izaslanstva EU odobravaju *ex-ante* sastav Upravnoga odbora i vanjskih ocjenjivača.
- Upravni odbor, prema procedurama PRAG-a, vrši ocjenu projekata podnesenih u okviru određenog poziva, priprema izvješća o ocjenjivanju i rang listu svih projekata i dostavlja je.
- Zajednički nadzorni odbor: JMC od Upravnoga odbora preuzima izvješće o procjeni i glasuje o prihvatanju predložene rang liste. Članovi Upravnoga odbora nazoče sastanku JMC-a kako bi izložili proceduru procjene. JMC ima mogućnost:
 - Prihvatiti izvješće o procjeni i dati preporuku ugovornim tijelima da sklope ugovor za odabrane projekte.
 - Zahtijevati jedan krug ponovne analize prijedloga pod uvjetom da postoji jasno definiran tehnički razlog, koji utječe na kvalitetu izvješća o procjeni, tj. nije jasno na koji je način izvršena procjena i rangiranje projekata;
 - Uspostaviti novi Upravni odbor, ukoliko postoji opravdan razlog za sumnju u objektivnost ili kvalifikacije Upravnog odbora.
 - JMC nema pravo, ni pod kojim uvjetima, mijenjati rezultate bodovanja Upravnoga odbora ili preporuke, niti smije prepravljati tabele za procjenu koje popune ocjenjivači.
- U Hrvatskoj, Izaslanstvo EU *ex-ante* odobrava odluku JMC-a o projektima predloženim za financiranje i izvješće o procjeni.
- U BiH, Izaslanstvo EU odobrava izvješće o procjeni i listu odabranih projekata kroz izdavanje ugovora o bespovratnoj pomoći krajnjim korisnicima.
- JTS pismenim putem obavještava svakog kandidata o rezultatima procesa odabira.
- U roku 2 tjedna od donošenja odluke od strane JMC-a, JTS prosjeđuje ugovornim tijelima obiju strana svu dokumentaciju neophodnu za sklapanje ugovora.

4.3 Procedure financiranja i kontrole

4.3.1 Odluka o financiranju i sklapanje ugovora

Odluke o financiranju donose mjerodavna ugovorna tijela (Agencija za regionalni razvitak, ARD u Hrvatskoj i Izaslanstvo EU u BiH) na temelju odluke Zajedničkog nadzornog odbora i, u slučaju Hrvatske, *ex-ante* suglasnosti Izaslanstva EC. Na taj način, oni potvrđuju da su ispunjeni uvjeti financiranja koje zahtijeva Zajednica.

Ugovorna tijela i operativne strukture mogu se osloniti na potporu JTS-a po pitanju komunikacije s potencijalnim korisnicima bespovratnih sredstava tijekom procesa 'odobravanja proračuna'.

4.3.1.1 Hrvatska

- Ugovaranje je odgovornost ARD-a, kao agencije za implementaciju za hrvatski dio projekata. Format ugovora o bespovratnoj pomoći rađen je sukladno Praktičnom vodiču koristeći standardni format ugovora o grantu i njegovih dodataka, prilagođenih po potrebi.
- ARD izdaje ugovore o bespovratnoj pomoći odabranim korisnicima normalno u roku 3 mjeseca od odluke Zajedničkog nadzornog odbora. Ugovore o bespovratnoj pomoći podržava - globalno ili pojedinačno - Izaslanstvo EU prije nego budu potpisani.

4.3.1.2 Bosna i Hercegovina

- Ugovaranje je odgovornost Izaslanstva EU.
- Izaslanstvo EU sklapa ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava s odabranim korisnicima.

4.3.2 Državno sufinanciranje

Sudjelovanje Europskih zajednica ne može biti veće od 85% dozvoljenog rashoda, i ne može biti manje od 20% dozvoljenog rashoda. Sudjelovanje zemalja obuhvaćenih programom iznosi minimalno 15% i maksimalno 80% ukupnih programskih troškova aktivnosti. Nefinancijska sudjelovanja nisu prihvatljiva prema Uredbi o IPA-e, iako se mogu spomenuti u prijedlozima projekata kao neprogramska sredstva.

4.3.3 Financijsko upravljanje, plaćanja i kontrola

Financijsko upravljanje, plaćanja i kontrolu provode mjerodavne institucije na temelju Financijske uredbe (EC, Euratom) br. 1605/2002 i Uredbe o realizaciji IPA-e. Procedure financijskog upravljanja i kontrole su definirane Okvirnim sporazumima između zemalja korisnica i Europske komisije.

4.4 Realizacija projekta

4.4.1 Projekat

Odabrane aktivnosti prekograničnog programa obuhvaćaju konačne korisnike iz barem dvije zemlje obuhvaćene programom koje surađuju na bar jedan od sljedećih načina u izvođenju svake aktivnosti: zajednička izrada, zajednička realizacija, zajedničko kadrovsko popunjavanje i zajedničko financiranje.

Pojedinačni pozivi za podnošenje prijedloga projekata detaljnije uređuju vrste suradnje koje su podobne za financiranje.

4.4.2 Projektni partneri i njihova uloga u zajedničkoj realizaciji projekta

- 1) U slučaju da nekoliko partnera iz iste zemlje sudjeluje u projektu, oni će međusobno odabrati vodećeg državnog korisnika (NLB)⁷ prije podnošenja prijedloga projekta (čl. 96(3) IPA IR)⁸. NLB:
 - snosi odgovornost za realizaciju dijela projekta s njegove strane granice;
 - preuzima bespovratna sredstva od ugovornog tijela i mjerodavan je za prijenos sredstava partnerima s njegove strane granice;
 - snosi odgovornost za osiguravanje da se troškovi vrše u svrhu realizacije aktivnosti;
 - tijesno surađuje s funkcionalnim vodećim korisnikom (pogledati daljnji tekst) i ustupa mu sve relevantne podatke o realizaciji projekta.
- 2) U slučaju integriranih (zajedničkih) projekata, jedan od dva NLB-a ispunjava ulogu Funkcionalnog vodećeg korisnika (FLB). FLB između ostalog:
 - snosi odgovornost za ukupno koordiniranje projektnih aktivnosti s obje strane granice;

⁷ Vodeći državni korisnik je jednak PRAG Aplikantu1 i/ili Aplikantu 2.

⁸ Ako postoji samo jedan krajnji korisnik u danoj zemlji, to će se podrazumijevati kao NLB.

- o snosi odgovornost za organiziranje zajedničkih sastanaka projektnih partnera, sastanke i korespondenciju;
- o snosi odgovornost za podnošenje izvješća JTS-a o ukupnom napretku projekta.

Uloga FLP-a bit će detaljnije navedena ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava između Agencije za implementaciju/Ugovornog tijela i FLB-a.

Ugovorne i financijske odgovornosti svakog od vodećih državnih korisnika prema mjerodavnom ugovornom tijelu ostaju na snazi i ne prenose se sa NLB-a na FLB. Vodeći državni korisnici snose ugovornu odgovornost za ostale ugovorne partnere i suradnike s njihove strane granice.

4.5 Praćenje i vrednovanje

4.5.1 Praćenje na razini projekta

Ugovorne obveze

Vodeći korisnici dostavljaju narativna i financijska privremena i završna izvješća mjerodavnim ugovornim tijelima sukladno standardnim uvjetima njihovih ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

Prekogranično izvješćivanje na razini projekta

Funkcionalni vodeći korisnik projekta Zajedničkom tehničkom tajništvu podnosi izvješća o toku projekta/4-mjesečna izvješća, dajući pregled projektnih aktivnosti i dostignuća s obje strane granice i njihove koordinacije sukladno indikatorima utvrđenim zajedničkim prijedlogom projekta.

4.5.2 Praćenje programa

Na temelju prikupljenih izvješća o toku projekta, Zajedničko tehničko tajništvo sačinjava zajedničko izvješće o realizaciji i podnosi ga na uvid Zajedničkom nadzornom odboru.

Operativne strukture zemalja korisnica Komisiji i NIPAC-u i NAO-u (u slučaju decentraliziranog upravljanja) dostavljaju godišnje izvješće i konačno izvješće o realizaciji prekograničnog programa nakon što ih analizira Zajednički nadzorni odbor.

Godišnje se izvješće podnosi do 30. lipnja svake godine, a prvi put druge godine nakon usvajanja prekograničnog programa.

Konačno se izvješće podnosi najkasnije 6 mjeseci nakon okončanja prekograničnog programa.

Sadržaj će izvješća biti sukladan uvjetima članka 144. Uredbe o realizaciji IPA-e.

4.5.3 Vrednovanje programa

Vrednovanje će se organizirati od strane operativnih struktura i/ili Komisije sukladno odredbama IPA-e (posebice čl. 141). Ex-ante evaluacija nije provedena sukladno odredbama gore navedenog članka u smislu poštivanja načela proporcionalnosti.

4.5.4 Informiranje i publicitet

Zemlje korisnice, odnosno dvije operativne strukture, osiguravaju informacije i objavljuju programe i operacije uz pomoć JTS-a na odgovarajući način.

U Hrvatskoj, operativne strukture snose odgovornost za organiziranje objavljivanja liste konačnih korisnika, naziva aktivnosti i iznosa financijskih sredstava Zajednice dodijeljenog za aktivnosti. One vode računa o tome da su konačni korisnici upoznati da prihvatanje financijskih sredstava podrazumijeva i prihvatanje da njihovo ime bude uključeno u objavljenu listu korisnika. Svi se osobni podaci navedeni na listi obrađuju sukladno uvjetima Uredbe (EC) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća⁹.

Sukladno članku 90. Uredbe (EC, Euratom) br. 1605/2002, Komisija objavljuje relevantne informacije o ugovorima. Komisija objavljuje rezultate tenderske procedure u Službenom listu Europske unije, na internet stranici EuropeAida, te u drugim odgovarajućim sredstvima javnog informiranja, sukladno važećim procedurama ugovaranja vanjskih aktivnosti Zajednice.

Mjere informiranja i promoviranja izlažu se u formi plana komunikacije, pri čemu mjerodavne operativne strukture snose odgovornost za njegovu realizaciju. Zajedničko tehničko tajništvo prezentira takav detaljni plan informiranja i promoviranja u strukturiranom obliku Zajedničkom nadzornom odboru, uz jasno utvrđivanje ciljeva i ciljnih skupina, sadržaja i strategije mjera, te indikativnog proračuna čija se sredstva osiguravaju iz proračuna tehničke pomoći programa prekogranične suradnje.

Konkretna mjera informiranja i promoviranja uglavnom su usmjerene na:

- Osiguravanje šire rasprostranjenosti prekograničnog programa (prevedenog na jezik zemlje) među interesnim skupinama i potencijalnim korisnicima;
- Izradu promotivnog materijala, organiziranje seminara i konferencija, priopćenja za medije i održavanje internet stranice programa u cilju podizanja svijesti, interesa i ohrabivanja sudjelovanja;
- Omogućavanje što je moguće većeg publiciteta za pozive za podnošenje prijedloga projekata;
- Objavljivanje liste konačnih korisnika.

⁹ Sl. list L 8, 12.1.2001, str. 1

DODATCI

DODATAK 1

Članovi Zajedničkog odbora za izradu programa (JPC)

1. **Davor Čilić**, zamjenik državnog tajnika, Središnji ured za strategiju razvitka i koordiniranje fondova EU (CODEF), Republika Hrvatska (zamjena: Iva Frkić, CODEF)
2. **Franka Vojnović**, načelnik Odjela, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MSTTD), Republika Hrvatska (zamjena: Darko Stilinović, MSTTD)
3. **Tatjana Puškarić**, Sisačko-moslavačka županija, Republika Hrvatska (zamjena: Marija Ljubešić)
4. **Marija Fićurin**, Karlovačka županija, Republika Hrvatska (zamjena: Eva Maria Sobotnik – Pavan),
5. **Dražen Peranić**, Ličko-senjska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Andrija Brkljačić),
6. **Marijan Štefanac**, Brodsko-posavska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Lidija Vukojević),
7. **Nevenka Marinović**, Zadarska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Davor Lonić)
8. **Željko Šimunac**, Šibensko-kninska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Drago Matić)
9. **Petar Kulić**, Vukovarsko-srijemska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Zoran Vidović)
10. **Božo Sinčić**, Splitsko-dalmatinska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Mladen Perišić)
11. **Mira Buconić**, Dubrovačko-neretvanska županija, Republika Hrvatska (zamjena: Ivo Karamatić)
12. **Srđan Ljubojević**, pomoćnik direktora, Direkcija za europske integracije, Bosna i Hercegovina
13. **Nada Bojanić**, stručni savjetnik, Direkcija za europske integracije, Bosna i Hercegovina
14. **Zada Muminović**, načelnik odjeljenja, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Bosna i Hercegovina
15. **Azra Alkalaj**, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine
16. **Aida Bogdan**, Vlada Republike Srpske
17. **Jugoslav Jovičić**, direktor, ARDA, Banjaluka, Bosna i Hercegovina
18. **Ivan Jurilj**, direktor, REDAH, Mostar, Bosna i Hercegovina
19. **Enes Drljević**, direktor, NERDA, Tuzla, Bosna i Hercegovina
20. **Milenko Zečević**, savjetnik gradonačelnika, Brčko Distrikt, Bosna i Hercegovina

Članovi Tima za izradu prijedloga programa (DT)

1. **Darko Stilinović**, vođa hrvatskog DT, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MSTTD), Republika Hrvatska

2. **Marija Rajaković**, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (MSTTD), Republika Hrvatska
3. **Mirjana Samardžić**, Tehnička pomoć MSTTD, CARDS 2004 „Izgradnja institucija i kapaciteta za program prekogranične suradnje“
4. **Marija Ljubešić**, Sisačko-moslavačka županija, Republika Hrvatska
5. **Marijana Tomičić**, Karlovačka županija, Republika Hrvatska
6. **Andrija Brkljačić**, Ličko-senjska županija, Republika Hrvatska
7. **Mirela Brechelmacher**, Brodsko-posavska županija, Republika Hrvatska
8. **Lovro Jurišić**, Zadarska županija, Republika Hrvatska
9. **Drago Matić**, Šibensko-kninska županija, Republika Hrvatska
10. **Gabrijela Žalac**, Vukovarsko-srijemska županija, Republika Hrvatska
11. **Mladen Perišić**, Splitsko-dalmatinska županija, Republika Hrvatska
12. **Ida Gamulin**, Dubrovačko-neretvanska županija, Republika Hrvatska
13. **Nada Bojanić**, Direkcija za europske integracije, Bosna i Hercegovina
14. **Gordana Pantić**, Direkcija za europske integracije, Bosna i Hercegovina
15. **Vanda Medić**, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Bosna i Hercegovina
16. **Maida Hasanbegović**, Zavod za statistiku, Bosna i Hercegovina
17. **Goran Grbešić**, REDAH, Mostar, Bosna i Hercegovina
18. **Azra Jusufbegović**, NERDA, Tuzla, Bosna i Hercegovina
19. **Vesna Marinković**, ARDA, Banjaluka, Bosna i Hercegovina
20. **Ljubica Milanović**, ARDA, Banjaluka, Bosna i Hercegovina
21. **Vlado Pijunović**, TA, Projekt CBIB

Koordinator Zajedničkog odbora za izradu projekta

Ines Franov Beoković, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Republika Hrvatska

DODATAK 2

Tabela 01: Razlika između popisa

Županija	RAZLIKA IZMEĐU POPISA 2001/1991	POPIS 2001	GUSTINA NASELJENOSTI 2001
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	90,3	204.768	83,4
<u>Brodsko-posavska</u>	102,6	176.765	87,1
<u>Sisačko-moslavačka</u>	74,8	185.387	41,5
<u>Karlovačka</u>	79,1	141.787	39,1
<u>Ličko-senjska</u>	65,1	53.677	10,0
<u>Zadarska</u>	76,8	162.045	44,7
<u>Šibensko-kninska</u>	76,8	112.891	37,9
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	98,5	463.676	102,1
<u>Dubrovačko-neretvanska</u>	98,6	122.870	68,8
UKUPNO PROGRAMSKA			
OBLAST	87,1	1.623.866	
UKUPNO HRVATSKA	93,9	4.437.460	78,2

Državni zavod za statistiku, Popis 1991, 2001.

Tabela 02: Starosna struktura

	Starosna dob 0-14 godina	Starosna dob 15-64 godina	Starosna dob 65 godina i više	Prosječna starosna dob	Indeks starosne dobi
<u>Vukovarsko-srijemska</u>	39359	134860	29576	37,8	76,5
<u>Brodsko-posavska</u>	34728	114294	26751	37,8	77,5
<u>Sisačko-moslavačka</u>	29948	121393	33585	40,7	109,8
<u>Karlovačka</u>	20521	92081	28268	41,9	128,8
<u>Ličko-senjska</u>	8200	33035	12176	43	145,7
<u>Zadarska</u>	29496	106144	25430	38,9	86
<u>Šibensko-kninska</u>	18953	71466	21972	41,1	113,1
<u>Splitsko-dalmatinska</u>	85585	309666	66251	38,1	77,8
<u>Dubrovačko-neretvanska</u>	22467	80283	19564	39	86,3
UKUPNO PROGRAMSKA	289257	1063222	263573	41	86
OBLAST					
UKUPNO HRVATSKA	754634	2676275	693540	39,3	90,7

Državni zavod za statistiku, Popis 2001.

Tabela 03: Broj stanovnika s odgovarajućim stupnjem naobrazbe

	Broj škola	Osnovne škole	Srednje škole	Politehničke škole	Sveučilište	Master	Doktorat
<u>Vukovarsko- srijemska</u>	8782	43516	68380	4506	6242	160	37
<u>Brodsko- posavska</u>	6052	36163	61203	3819	5735	199	53
<u>Sisačko- moslavačka</u>	7759	35875	67550	4699	6821	198	65
<u>Karlovačka</u>	4859	24951	53039	4345	5825	216	54
<u>Ličko-senjska</u>	2118	9015	18387	1513	1648	40	13
<u>Zadarska</u>	6787	26108	63494	5281	8464	265	111
<u>Šibensko- kninska</u>	7414	16874	44470	3604	5119	113	41
<u>Šplitsko- dalmatinska</u>	13302	67137	196955	18992	30242	1147	639
<u>Dubrovačko- neretvanska</u>	1996	19081	51337	5813	7812	249	134
UKUPNO	59069	278720	624815	52572	77908	2587	1147
PROGRAMSKA							
OBLAST							
UKUPNO	105332	801168	1733198	150167	267885	12539	7443
HRVATSKA							

Državni zavod za statistiku, Popis 2001.

DODATAK 3

Provizorni vremenski okvir i indikativna sredstva poziva za podnošenje u okviru financiranja za 2007-2008,

Deleted: ¶

*Provizorni vremenski okvir i indikativna sredstva poziva za podnošenje prijedloga projekata za **Prioritet 1: Stvaranje zajedničkog gospodarskog prostora i Prioritet 2: Unapređenje kvalitete života i društvena kohezija.***

Za proračun u 2007-2008 godini, prijedlog je da se objavi jedan zajednički poziv za podnošenje prijedloga projekata. Sve mjere u okviru Prioriteta 1 i Prioriteta 2 uvrštene su u prvi poziv, obuhvaćajući i: "velike" (vrijednosti od 50-300.000 €) i male iznose grantova (vrijednosti od 20-50.000 €).

Država	Poziv za podnošenje prijedloga projekata (prioritet 1)	Datum objavljivanja	Potpisivanje ugovora	Završetak realizacije projekta	Indikativni iznos IPA-e	Indikativni iznos države	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	CfP 1: (sve četiri mjere; vrijednost grantova 50-300.000 € i malih grantova 20-50.000 €)	Srpanj 2009.	Lipanj/srpanj 2010	Kolovoz 2012.	1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
Bosna i Hercegovina					1.800.000	317.647,04	2.117.647,04
	UKUPNO				3.600.000	635.294,08	4.235.294,08

Provizorni vremenski okvir i indikativna sredstva pomoći u okviru Prioriteta 3: tehnička pomoć

Predviđeno je da se Prioritet 3 – Tehnička pomoć realizira putem zasebnih ugovora o bespovratnoj pomoći izravno dodijeljenih operativnim strukturama. Isti je vremenski okvir predviđen za obje zemlje u cilju osiguravanja kompatibilnosti pruženih savjeta i dobre koordinacije u pogledu realizacije projekta.

Država	Zahtjev za dodjelu granta	Potpisivanje ugovora	Podugovaranje	Završetak projekta	Indikativni iznos IPA-e	Indikativni iznos Države	Indikativni iznos UKUPNO
Hrvatska	Siječanj 2009.	Lipanj 2009.	Lipanj 2009.	Siječanj 2010.	100.000	17.647,06	117.647,06
Bosna i Hercegovina (CARDS 2006) IPA TA 2007 od svibnja 2010.	Ožujak 2008	Srpanj 2008.	Srpanj 2008.	Travanj 2010.	100.000	17.647,06	117.647,06
UKUPNO					200.000	35.294,12	235.294,12

DODATAK 4

Mapa programske i susjedne oblasti Hrvatske i Bosne i Hercegovine

-
- PROGRAMSKA OBLAST
 - SUSJEDNA OBLAST

Potvrđujem da ovaj prijevod potpuno odgovara
izvorniku sastavljenom na engleskom jeziku.

Broj dnevnika: 233; Mjesto: Sarajevo

Datum: 13.7.2012. godine

ADISA MUJIĆ

Stalni sudski tumač za engleski jezik